BOTANICAL GARDEN
ORGANIZATION

แผนยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย องค์การสวนพฤกษศาสตร์

๒๕๖๖-๒๕๗๐

กันยายน ๒๕๖๕
ส่วนนโยบายและแผน
สำนักบริหาร

องค์การสวนพฤกษศาสตร์

บทสรุปผู้บริหาร

การจัดทำแผนแม่บทด้านหน่วยงานผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้จัดทำแผนตามคู่มือการประเมินผลการดำเนินงานรัฐวิสาหกิจตามระบบใหม่ (State Enterprise Assessment Model : SE-AM) ซึ่งครอบคลุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้รับผลกระทบ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเน้นการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นระบบ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ จึงนำรายการ Stakeholder ตามห่วงโซ่อุปทาน จัดกลุ่มตามหลักเกณฑ์จำนวน 11 กลุ่ม โดยกำหนดวัตถุประสงค์ และขอบเขตของการมุ่งเน้นและการบริหารผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอันประกอบด้วย

1) บุคลากร
2) บริหารทุกระดับขององค์การสวนพฤกษศาสตร์
3) สหภาพแรงงาน
4) นักลงทุน
5) ลูกค้า
6) Government and Regulator
7) Supplier
8) พันธมิตร
9) สถาบันการศึกษา
10) สื่อมวลชน
11) Competitors

เพื่อพัฒนากระบวนการสร้างความสัมพันธ์ และความพึงพอใจของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เนื่องจากการสร้างและส่งมอบคุณค่าในการบริการที่สอดคล้องกับกฎระเบียบ เพื่อตอบสนองความต้องการ และความคาดหวังของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่แตกต่างกัน อีกทั้งการรับมือต่อความท้าทายที่มีความซับซ้อน การเตรียมความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต้องอาศัยกระบวนการสานสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

โดยการจัดแผนยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ปี 2565-2570 (ระยะ 6 ปี) ได้ดำเนินการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นตามหลักเกณฑ์ตามระบบประเมินผลการดำเนินงานรัฐวิสาหกิจ (สคร.) ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategy Objective) นำมากำหนดยุทธศาสตร์ (Stakeholder Strategy) ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนี้

ยุทธศาสตร์ 1 มุ่งสร้างความสัมพันธ์ที่ดีเพื่อตอบสนองความคาดหวังผู้มีส่วนได้ส่วนเสียผ่านสื่อ และกิจกรรมรูปแบบใหม่

เป้าประสงค์ : เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความสัมพันธ์อันดีกับองค์กร และมีความพึงพอใจต่อการตอบสนองขององค์กร

ตัวชี้วัดเป้าหมาย 1. ระดับความพึงพอใจต่อการตอบสนองความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย**ภายนอก** และความผูกพันอยู่ในระดับมากขึ้นไป ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

กลยุทธ์/แผนงาน	กิจกรรม/แนวทางการดำเนินงาน	ตัวชี้วัดกิจกรรม (Lead Measurement)
1) การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีและสื่อสารภารกิจการดำเนินงานระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกกับองค์กร	1. การจัดแสดงผลงาน (Open House) ของสวนพฤกษศาสตร์ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก	1 ครั้ง/ปี
	2. สำรวจความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกต่อ อ.ส.พ.	1 ครั้ง/ปี
2) การจัดกิจกรรมร่วมกับเครือข่ายภายนอกเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีและสื่อสารภารกิจการดำเนินงานต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	1. การจัดแสดงผลงานต่อหน่วยงานภายนอกผ่านงานสำคัญ Event ต่างๆ	1 ครั้ง/ปี

ตัวชี้วัดเป้าหมาย : 2. ระดับความพึงพอใจต่อการตอบสนองความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย**ภายใน** และความผูกพันอยู่ในระดับมากขึ้นไป ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

กลยุทธ์/แผนงาน	กิจกรรม/แนวทางการดำเนินงาน	ตัวชี้วัดกิจกรรม (Lead Measurement)
1) การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีและสื่อสารภารกิจการดำเนินงานระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายในกับองค์กร	จัดกิจกรรมผู้บริหารสูงสุด (ผู้อำนวยการ) สื่อสารแบบ Townhall แก่ ผู้บริหารระดับสูง ระดับกลาง พนักงานลูกจ้างพบปะพนักงาน ลูกจ้าง	ไตรมาส 1 ครั้ง
	การจัดกิจกรรมสร้างความสามัคคีแก่บุคคลากร	1. ครั้ง/ปี

ยุทธศาสตร์ 2 สร้างและพัฒนากลไกด้านการสื่อสารองค์กรให้สามารถถ่ายทอดข้อมูล สารสนเทศ ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มทั้งภายในและภายนอกองค์กร

เป้าประสงค์ : พัฒนาสื่อและกิจกรรมรูปแบบใหม่ ตลอดจนกระบวนการสื่อสารที่สามารถตอบสนองต่อความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้ครอบคลุมภารกิจทั่วทั้งองค์กร

ตัวชี้วัดเป้าหมาย : 1. การพัฒนาสื่อ Social จำนวน 5 รูปแบบเพื่อใช้ในการสื่อสารประชาสัมพันธ์และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

กลยุทธ์/แผนงาน	กิจกรรม/แนวทางการดำเนินงาน	ตัวชี้วัดกิจกรรม (Lead Measurement)
1) พัฒนาสื่อ Social เพื่อการประชาสัมพันธ์และการตลาด อ.ส.พ.	1) พัฒนา / ปรับปรุงสื่อ Social media เพื่อเผยแพร่ ประสัมพันธ์ และสื่อสารภารกิจการดำเนินงานตลอดจนสร้างความสัมพันธ์ในเชิงรุก	ระบบสารสนเทศ และเทคโนโลยีที่เกิดจากการนำความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมาดำเนินการอย่างน้อย 1 ผลงานแล้วเสร็จภายในปี 2568

ตัวชี้วัดเป้าหมาย : 2. มีแผนการดำเนินงานด้านการสื่อสารการดำเนินงานกิจกรรม และภารกิจขององค์การให้ครอบคลุมทุกส่วนงานภายในองค์กรผ่านสื่อ หรือกิจกรรมต่างๆ ครบถ้วนชัดเจน

กลยุทธ์/แผนงาน	กิจกรรม/แนวทางการดำเนินาน	ตัวชี้วัดกิจกรรม (Lead Measurement)
1. จัดกิจกรรมและบูรณาการด้านการพัฒนาการสื่อสารภารกิจองค์การให้ครอบคลุมทุกส่วนงานภายในองค์กร	1) จัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำแผนการสื่อสารภายในองค์กรให้ครอบคลุมทุกส่วนงาน	1 ครั้ง/ปี
	2) จัดทำ Platform การสื่อสารภายในและภายนอกองค์กรที่ใช้ร่วมกัน	1 รูปแบบ

ตัวชี้วัดเป้าหมาย : 3. มีการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์และการพัฒนาด้านการสื่อสารภายในองค์กรเชิงรุก 1 กิจกรรม

กลยุทธ์/แผนงาน	กิจกรรม/แนวทางการดำเนินงาน	ตัวชี้วัดกิจกรรม (Lead Measurement)
1. จัดกิจกรรมเชิงรุกเพื่อสร้างกลไกการสื่อสารภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพ ให้เป็นกลไกสำคัญเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรเพื่อสร้างกลไกสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน	1) กิจกรรม Team Building ของบุคลากรภายใน ให้เป็นกลไกสำคัญเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กร	1 ครั้ง/ปี
	2) กิจกรรมระดมความคิดเห็นเพื่อพัฒนารูปแบบเนื้อหา สารสนเทศ เพื่อใช้ในสื่อสารภายใน และภายนอกองค์กร	1 รูปแบบ/ปี

ยุทธศาสตร์ 3 ยกระดับการมุ่งเน้นการบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์การให้มีมาตรฐานความต่อเนื่อง และทันสมัย เพื่อความยั่งยืนขององค์กร

เป้าประสงค์ : เพื่อให้กระบวนการบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์การเป็นไปตามมาตรฐานอย่างครบถ้วน ด้วยการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกองค์กร

ตัวชี้วัดเป้าหมาย : กระบวนการมีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองต่อการประเมินผลด้าน Enabler ได้ดีขึ้น โดยมีเป้าหมายค่า คะแนนที่ >2

กลยุทธ์/แผนงาน	กิจกรรม/แนวทางการดำเนินงาน	ตัวชี้วัดกิจกรรม (Lead Measurement)
พัฒนากระบวนการ และระบบบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ภายใต้ หลักเกณฑ์ Core Business Enabler	1) การสัมมนาการสื่อสารถ่ายทอดภายใน เพื่อพัฒนากระบวนการมุ่งเน้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	1 ครั้ง/ปี
	1) การพัฒนากระบวนการและนโยบบายด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	1 ครั้ง/ปี
	3) การพัฒนาฐานข้อมูลผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	1 ครั้ง/ปี

อย่างไรก็ดี องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้ผ่านการวิเคราะห์ วางแผน ประมวลผล จนเข้าสู่การติดตามประเมินผลแล้ว ยังพบว่าจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้และพัฒนาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน เนื่องจากต้องปรับตัวให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานขององค์การสวนพฤกษศาสตร์เอง ให้ได้มาซึ่งผลลัพธ์ที่ดียิ่งขึ้น และสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและตอบสนองต่อความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญอย่างมีประสิทธิภาพ

คำนำ

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ตระหนักถึงความสำคัญของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มว่ามีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินภารกิจขององค์กร โดยให้ความสำคัญผ่านการสร้างความผูกพันกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้การดำเนินกิจการและงานต่าง ๆ ภายใต้ภารกิจขององค์กร สามารถบรรลุต่อเป้าหมายได้อย่างราบรื่น และตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้อย่างครอบคลุม จึงมุ่งมั่นในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้เป็นระบบ มีมาตรฐานเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างยั่งยืนต่อไป อีกทั้งเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำกลยุทธ์ ทิศทาง แผนการดำเนินงานขององค์กร และตอบเกณฑ์การประเมินผลหลักเกณฑ์ด้าน Core Business Enablers ตอบเกณฑ์การประเมินผลการดำเนินงานรัฐวิสาหกิจตามระบบประเมินผลใหม่ (State Enterprise Assessment Model: SE-AM) ด้านการมุ่งเน้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ดังนั้น องค์การสวนพฤกษศาสตร์ จึงได้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อความต้องการ ความคาดหวัง ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ได้อย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างแนวทางการขับเคลื่อนองค์กรให้สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันและอนาคต

องค์การสวนพฤกษศาสตร์
กันยายน 2565

สารบัญ

หน้า

บทสรุปผู้บริหาร **ก**

คำนำ **ฉ**

สารบัญ **ช**

สารบัญภาพ **ญ**

สารบัญตาราง **ฏ**

ส่วนที่ 1

บทนำ **1**

1. หลักการและเหตุผล 1
2. วัตถุประสงค์การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 1
3. กรอบแนวคิด 2
4. วิธีการดำเนินงาน และกระบวนการจัดทำแผน 3
5. ประเภทกิจการ 3
6. ความหมายของสวนพฤกษศาสตร์ 3
7. พื้นที่ดำเนินงาน 3
8. ลักษณะเฉพาะทางธุรกิจ 4
9. องค์ประกอบของสวนพฤกษศาสตร์ 6

ส่วนที่ 2

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา **9**

1. ผลการดำเนินงานด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งอนุรักษ์ 9
2. ผลการดำเนินงานด้านการเป็นแหล่งอนุรักษ์ และสำรองพันธุกรรมพืช 14
3. ผลการดำเนินงานด้านการศึกษาวิจัย และสร้างนวัตกรรมทางพฤกษศาสตร์ฯ 15
4. ผลการดำเนินงานด้านการเป็นแหล่งอ้างอิงและให้บริการทางวิชาการ 17
5. ผลการดำเนินงานด้านการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้ด้านวิชาการ (Education) 18
6. ผลการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ ส่งเสริมภาพลักษณ์และการพัฒนาธุรกิจ 18

ส่วนที่ 3

นโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน **23**

1. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) 26
2. แผนการปฏิรูปประเทศ 26
3. แผนยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 -2579) 27
4. BCG Model 30
5. แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (ระยะ 20 ปี๗ 35
6. เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 36
7. เป้าหมายตามกยุทธ์ระดับโลกเพื่อการอนุรักษ์พืช (GSPC) 36

ส่วนที่ 4 **38**

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมองค์การการดำเนินงาน **41**

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก 41
2. การวิเคราะห์ปัจจัยภายใน 44
3. การวิเคราะห์ความท้าทาย ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ และความสามารถพิเศษองค์กร 46
4. ปัจจัยความยั่งยืน 51

ส่วนที่ 5

การกำหนดตำแหน่งยุทธศาสตร์องค์การสวนพฤกษศาสตร์ **54**

1. วิสัยทัศน์ 2566 – 2570 54
2. นิยาม 54
3. พันธกิจ 2566 – 2570 54
4. ค่านิยมองค์กร (Core Value) 55
5. ตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Positioning) 56
6. แบบจำลองธุรกิจองค์การสวนพฤกษศาสตร์ 58

ส่วนที่ 6

บริบทด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ 60
สภาพแวดล้อมภายในขององค์กรด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 60

ส่วนที่ 7

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 66
1. การวิเคราะห์สถานภาพด้านการบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (S-W-O-T Analysis) 66

2. การวิเคราะห์ความท้ายท้ายเชิงยุทธศาสตร์ และความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการ Stakeholder 67

ส่วนที่ 8

การกำหนดวัตถุประสงค์ขอบเขตการมุ่งเน้น การบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียการระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย **70**

1. วัตถุประสงค์ (Purpose) การมุ่งเน้นหรือบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียองค์กร 70
2. ขอบเขต (Scope) การมุ่งเน้นหรือบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียองค์กร 70
3. การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ อ.ส.พ. สู่การบูรณาการระดับส่วนงาน 71
4. การระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ขององค์กร 82
5. การวิเคราะห์ความสำคัญและการรบุประเด็นระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ขององค์กร 90

ส่วนที่ 9

ยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ปี 2565 – 2570 **102**

1. วิสัยทัศน์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 102
2. พันธกิจ (Mission) ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 102
3. การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ หรือวัตถุประสงค์เชิง 103
4. ความเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์องค์การและยุทธศาสตร์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 104
5. แผนยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ปี 2566-2470 105
6. ความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์หรือแผนแม่บทอื่น ๆ ของรัฐวิสาหกิจ 111

ส่วนที่ 10

แผนปฏิบัติการปี 2566 – 2570 **113**

1. แผนปฏิบัติการ แผนยุทธศาสตร์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2566 – 2570 113

ส่วนที่ 11

การถ่ายทอดยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสู่การปฏิบัติ **11**

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	โครงการออกแบบปรับปรุงกลุ่มอาคารเรือนกระจก	14
2	ภาพแสดงสายพันธุ์กล้วยไม้สายพันธุ์ใหม่จำนวน 6 สายพันธุ์	16
3	จัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในหลากหลายหลักสูตร	18
4	สถานีวิทยุ/วิทยุออนไลน์	18
5	การนำเทคโนโลยีมาใช้	18
6	แสดงผลการประเมินรายประเด็นของหัวข้อ ยุทธศาสตร์ด้านลูกค้าของ 21 องค์การสวนพฤกษศาสตร์	21
7	แผนภาพแสดงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 องค์ประกอบ 4 ด้าน	25
8	แสดงแพลตฟอร์ม BCG Model ในรูปแบบจตุภาคี	30
9	แผนภาพแสดงแนวทางการพัฒนาในรูปแบบ BCG model	31
10	แสดง BCG Model ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจสร้างสรรค์	33
11	แผนภาพแสดงแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	35
12	แผนภาพแสดงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs)	37
13	ดัชนีชี้วัดระดับความไม่แน่นอนด้าน “การเมืองไทย”	41
14	ภาวะเศรษฐกิจไทยปี 2563-2565	42
15	จำนวนผู้มีงานทำและอัตราการเปลี่ยนแปลง	42
16	ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคด้านรายจ่าย จำแนกตามเขตการปกครอง ปี 2552-2563	43
17	ค่านิยมองค์กร (Core Value)	55
18	แสดงความเชื่อมโยง วิสัยทัศน์ พันธกิจ ตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ วัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์	72
19	แสดงความเชื่อมโยงวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์	73
20	แสดงความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ตามมุมมอง Balance Scorecard	74
21	แสดงความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์กับเป้าหมายตามมุมมอง Balance Scorecard	75
22	แสดงความเชื่อมโยงกลยุทธ์ กับ กระบวนงานตามมุมมอง Balance Scorecard	76
23	เชื่อมโยงห่วงโซ่คุณค่า ตามกระบวนงานเชื่อมโยงกับส่วนงานต่างๆ	77
24	Stakeholder Matrix	90
25	ความเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์องค์การและยุทธศาสตร์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	104

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	เป้าหมายในการจัดการความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	2
2	แสดงรายได้ 2 ไตรมาสแรกของปี 2564 เปรียบเทียบ 2 ไตรมาสแรกของ ปี 2565	19
3	แสดงรายได้ปี 2563 เปรียบเทียบกับรายไตรมาสของปี 2564	20
4	สถิติผู้เข้าเยี่ยมชมสวนพฤกษศาสตร์แต่ละแห่ง (ปี 2561 – 2565)	20
5	ประเด็นที่ทางองค์การสวนพฤกษศาสตร์ดำเนินการได้	22
6	ประเด็นยุทธศาสตร์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติฯ	28
7	โครงการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับโมโดลเศรษกิจ BCG Model	34
8	เป้าหมายกลยุทธ์ระดับโลกเพื่อการอนุรักษ์พืช ปี 2022	38
9	แสดงความเชื่อมโยงระดับประเทศและแผนยุทธศาสตร์	39
10	การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก (อ้างอิง แผนวิสาหกิจองค์การสวนพฤกษศาสตร์)	41
11	การวิเคราะห์สภาพองค์กร (SWOT Analysis)	48
12	การวิเคราะห์ความท้าทาย ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์และความสามารถพิเศษขององค์กร	50
13	แสดงถึงแนวทางการกำหนดกระบวนการความยั่งยืนขององค์การสวนพฤกษศาสตร์	52
14	ตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Positioning)	56
15	การดำเนินการเชิงกลยุทธ์ตามตัวแบบธุรกิจที่มีความเชื่อมโยงโดยตรงกับแผนธุรกิจการจัดหารายได้	58
16	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ระดับองค์กรที่ผ่านมาขององค์การสวนพฤกษศาสตร์	60
17	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระดับหน่วยงานหรือระดับกระบวนการที่ผ่านมา	62
18	ความต้องการหรือความคาดหวังทั้งเชิงบวกและเชิงลบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder)	63
19	การวิเคราะห์สถานภาพด้านการบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (S-W-O-T Analysis)	66
20	การวิเคราะห์ความท้ายท้ายเชิงยุทธศาสตร์ และความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ 67 ด้านการบริหารจัดการ Stakeholder	67
21	ห่วงโซ่คุณค่าขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ (BGO Value Chain)	78
22	การระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตามกระบวนการที่สำคัญตามห่วงโซ่อุปทาน Value Chain จำแนกตามกลุ่มคุณลักษณะ (Stakeholder Mapping) - Support Activities	79
23	การระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตามกระบวนการที่สำคัญตามห่วงโซ่อุปทาน Value Chain จำแนกตามกลุ่มคุณลักษณะ (Stakeholder Mapping) - Primary Activities	80
24	การระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ขององค์กร	82

ตารางที่		หน้า
25	การจัดประเภทกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และกำหนดวัตถุประสงค์ ขอบเขต	84
26	วิเคราะห์ความสำคัญและระบุประเด็นระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้วย Stakeholder Analysis Matrix	92
27	ประเด็นยุทธศาสตร์หรือวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategy Objective : SO) ด้านการมุ่งเน้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	103
28	แผนยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ปี 2565-2570 ยุทธศาสตร์ที่ 1 เป้าประสงค์ 1 ตัวชี้วัด 1	106
29	แผนยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ปี 2566-2570 ยุทธศาสตร์ที่ 1 เป้าประสงค์ 1 ตัวชี้วัด 2	107
30	แผนยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ปี 2566-2570 ยุทธศาสตร์ที่ 2 เป้าประสงค์ 1 ตัวชี้วัด 1	108
31	ตารางที่ 31 แผนยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ปี 2566-2570 ยุทธศาสตร์ที่ 2 เป้าประสงค์ 1 ตัวชี้วัด 2	109
32	ตารางที่ 1 แผนยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ปี 2566-2570 ยุทธศาสตร์ที่ 2 เป้าประสงค์ 1 ตัวชี้วัด 3	109
33	แผนยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ปี 2566-2570 ยุทธศาสตร์ที่ 3	110
34	ตารางแสดงความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์หรือแผนแม่บทของรัฐวิสาหกิจ	111
35	แผนงาน / โครงการผลักดันเป้าหมาย 1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 แผนยุทธศาสตร์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2566 – 2570	114
36	แผนงาน / โครงการผลักดันเป้าหมาย 2 ยุทธศาสตร์ที่ 1 แผนยุทธศาสตร์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2566 – 2570	115
37	แผนงาน / โครงการผลักดันเป้าหมาย 1 ยุทธศาสตร์ที่ 2 แผนยุทธศาสตร์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2566 – 2570	116
38	แผนงาน / โครงการผลักดันเป้าหมาย 2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 แผนยุทธศาสตร์ผู้มีส่วนได้ส่วนสีย 2566 – 2570	117
39	แผนงาน / โครงการผลักดันเป้าหมาย 3 ยุทธศาสตร์ที่ 2 แผนยุทธศาสตร์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2566 – 2570	118
40	แผนงาน / โครงการผลักดันเป้าหมาย 1 ยุทธศาสตร์ที่ 3 แผนยุทธศาสตร์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2566 – 2570	119

ส่วนที่ 1
บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ (อ.ส.พ.) ได้จัดขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรพรรณพืชของประเทศไทย เพื่อลดการสูญเสียของความหลากหลายทางชีวภาพ โดยองค์การสวนพฤกษศาสตร์เป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ มีสถานะเป็นนิติบุคคลสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สวนพฤกษศาสตร์จัดเป็นศูนย์กลางทางวิชาการด้านพืช ทั้งการอนุรักษ์และขยายพันธุ์ ศูนย์การวิจัยค้นคว้า ศูนย์พัฒนาบุคลากร ศูนย์รวมข้อมูลเอกสารอ้างอิง และสิ่งพิมพ์เผยแพร่ เป็นสถานที่ให้การศึกษาภาคสนามและพัฒนางานด้านพฤกษศาสตร์ตลอดจนให้การพักผ่อนหย่อนใจ ความสุนทรีย์และสันทนาการแก่ประชาชนทั่วไป เนื่องจากนานาประเทศให้ความสนใจและเล็งเห็นความสำคัญของสวนพฤกษศาสตร์ ซึ่งเป็นเครื่องมือในการดำรงไว้ ซึ่งทรัพยากรที่สำคัญของมวลมนุษยชาติ จึงถือได้ว่าเป็นดัชนีชี้วัดความเจริญของประเทศแต่ละประเทศมาโดยตลอด

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้มีการดำเนินภารกิจที่สำคัญ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาประเทศมีทรัพยากรทางชีวภาพที่สมบูรณ์ เพื่อเป็นรากฐานของเศรษฐกิจ สังคม และความยั่งยืนของการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรทางชีวภาพ เพื่อประโยชน์สูงสุดของประเทศชาติ โดยมีการดำเนินภารกิจสำคัญที่มุ่งเน้นการยกระดับสวนพฤกษศาสตร์ เป็นแหล่งอนุรักษ์ เป็นแหล่งเรียนรู้ และเป็นศูนย์กลางการถ่ายทอดความรู้ ด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพ ตลอดจนการสร้างมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจและสังคมที่สำคัญ

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ จึงเป็นหน่วยงานที่มุ่งเน้นการสร้างคุณค่าให้กับประเทศ ประชาชน ตลอดจนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่เกี่ยวข้องกับองค์การฯ เพื่อให้การดำเนินกิจการและงานต่าง ๆ ภายใต้ภารกิจขององค์กร สามารถบรรลุต่อเป้าหมายได้อย่างราบรื่น และตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้อย่างครบถ้วน และเหมาะสม ดังนั้น องค์การสวนพฤกษศาสตร์จึงได้พัฒนากระบวนการการมุ่งเน้นการให้ความสำคัญและการบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้เป็นระบบ มีมาตรฐานเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จึงได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียระยะยาว ปี 2565-2570 เพื่อใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานให้สอดคล้องกับทิศทางการดำเนินงานขององค์กรต่อไป

2. วัตถุประสงค์การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

1) เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการมุ่งเน้นและบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ สามารถตอบสนองต่อความต้องการ ความคาดหวัง ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ร้อยละความพึงพอใจ)

2) เพื่อมุ่งสร้างความสัมพันธ์อันดี ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กรให้เป็นไปในเชิงบวก สอดคล้องกับทิศทางการดำเนินงาน และการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันและอนาคต

3. กรอบแนวคิด

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีกระบวนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับกระบวนการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ขององค์การ

ในการวางยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะมุ่งเน้นกระบวนการจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ให้เป็นไปตามกรอบแนวคิดภายใต้หลักเกณฑ์ด้าน Core Business Enablers เกณฑ์ประเมินการมุ่งเน้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในคู่มือ “ระบบประเมินผลรัฐวิสาหกิจ State Enterprise Assessment Model: SE-AM” ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (สคร.) ประกาศให้ทุกรัฐวิสาหกิจดำเนินการตามเกณฑ์ประเมิน ตั้งแต่ปีบัญชี 2563 เป็นหลัก เนื่องจากเกณฑ์ดังกล่าวอ้างอิงหลักการแนวคิดที่เป็นสากลของกระบวนการสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อาทิ AA9000 Stakeholder Engagement Standard (AA9000 SES) ระบบประเมินผลคุณภาพรัฐวิสาหกิจ (State Enterprise Performance Appraisal: SEPA) และเกณฑ์การประเมินรางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award: TQA) มุ่งเน้นให้รัฐวิสาหกิจนำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และให้รัฐวิสาหกิจมีเป้าหมายในการจัดการความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเป็นระบบ ดังนี้

ตารางที่ 1 เป้าหมายในการจัดการความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

Module 1 : การมุ่งเน้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	
1. ยุทธศาสตร์	**2. วัตถุประสงค์ ขอบเขต และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย**
ยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	1) การกำหนดวัตถุประสงค์ และขอบเขตของการสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2) การระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3) การระบุประเด็นระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับองค์กร
3. กระบวนการ	
3.1 การวางแผนปฏิบัติการ (Planning) 1) การจัดลำดับความสำคัญของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2) การกำหนดระดับ และรูปแบบการสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3) การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	
3.2 การวางแผนปฏิบัติการ (Planning 1) การยกระดับความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2) การระบุและเตรียมความพร้อมการจัดการความเสี่ยงในการสร้าง	
3.3 การวางแผนปฏิบัติการ (Planning) 1) การติดตามและประเมินผลตามแผนปฏิบัติการ 2) การรายงานผล 3) การเรียนรู้และปรับปรุง	

4. วิธีการดำเนินงาน และกระบวนการจัดทำแผน

1) รวบรวมข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการมุ่งเน้น / บริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) เพื่อใช้บริบทด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียประกอบการวิเคราะห์

2) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้วย S-W-O-T Analysis และวิเคราะห์ความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์และความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ด้านบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

3) การกำหนดวัตถุประสงค์ ขอบเขตการมุ่งเน้นหรือบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

4) การระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและความต้องการ ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

5) การระบุความต้องการของแต่ละ Stakeholder

6) กำหนดยุทธศาสตร์ด้านการมุ่งเน้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) และจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียปี 2566 – 2570 โดยกำหนดเป้าประสงค์ที่ชัดเจน

7) การถ่ายทอดยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสู่การปฏิบัติ

5. ประเภทกิจการ

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ เป็นรัฐวิสาหกิจประเภทส่งเสริม ทำหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรพรรณพืชของประเทศไทย

6. ความหมายของสวนพฤกษศาสตร์

สวนพฤกษศาสตร์จัดเป็นสถาบันทางวิชาการ มีองค์ประกอบสำคัญหลายประการรวมอยู่ด้วยกัน ที่เป็นลักษณะเด่น ได้แก่ การมีพรรณไม้หลากหลายนานาชนิด ทั้งพืชเดิมและพืชต่างถิ่นที่ทราบชื่อและที่มาแน่นอน นำมาจัดปลูกรวมกันอย่างเป็นระบบในพื้นที่ขนาดใหญ่ มีการให้ชื่อถูกต้องจัดเป็นศูนย์กลางทางวิชาการด้านพืช ทั้งการอนุรักษ์และขยายพันธุ์ ศูนย์การวิจัยค้นคว้า ศูนย์พัฒนาบุคลากร ศูนย์รวมข้อมูลเอกสารอ้างอิงและสิ่งพิมพ์เผยแพร่ เป็นสถานที่ให้การศึกษาภาคสนามและพัฒนางานด้านพฤกษศาสตร์ ตลอดจนให้การพักผ่อนหย่อนใจ ความสุนทรีย์และสันทนาการแก่ประชาชนทั่วไป

7. พื้นที่ดำเนินงาน

ปัจจุบันองค์การสวนพฤกษศาสตร์มีสวนพฤกษศาสตร์ที่อยู่ในกำกับดูแลจำนวนหลายแห่ง ดังนี้

1) สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่ดำเนินการจำนวน 6,500 ไร่

2) สวนพฤกษศาสตร์บ้านร่มเกล้า พิษณุโลก ในพระราชดำริ อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก มีพื้นที่ดำเนินการ 1,380 ไร่

3) สวนพฤกษศาสตร์ระยอง อำเภอแกลง จังหวัดระยอง พื้นที่ดำเนินการ 830 ไร่

4) สวนพฤกษศาสตร์ขอนแก่น ณ พื้นที่บ้านทุ่งแค หมู่ 9 ตำบลเพ็กใหญ่ อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น มีพื้นที่ดำเนินการ 1 พื้นที่ประมาณ 75 ไร่ (ปัจจุบันรอการรับอนุญาตพื้นที่ให้ ณ ตำบลโนนทอง อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น)

5) สวนพฤกษศาสตร์พระแม่ย่า สุโขทัย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย พื้นที่ดำเนินการ 340 ไร่

6) สวนพฤกษศาสตร์ภาคตะวันออก จังหวัดสุพรรณบุรี

7) สวนพฤกษศาสตร์ภาคใต้ จังหวัดพังงา

พื้นที่เตรียมจัดตั้งใหม่

8) สวนพฤกษศาสตร์ภาคเหนือตอนบน จังหวัดแม่ฮ่องสอน (ศูนย์กล้วยไม้ป่าแห่งชาติ)

8. ลักษณะเฉพาะทางธุรกิจ

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้รับการจัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีภารกิจหลักในการดำเนินงาน ดังนี้

1) ด้านการสร้างองค์ความรู้ ประกอบด้วย

(1) งานด้านการศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อการพัฒนาองค์ความรู้ ต้องประกอบด้วยงานวิจัยพื้นฐาน งานวิจัยเพื่อการอนุรักษ์ และงานวิจัยเพื่อการพัฒนา โดยผลงานศึกษาวิจัยนั้นต้องเผยแพร่สู่สาธารณชน เพื่อก่อให้เกิดการต่อยอดและการพัฒนาองค์ความรู้ให้เกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม

(2) งานหอพรรณไม้ เพื่อสร้างองค์ความรู้ทางด้านพฤกษศาสตร์โดยเฉพาะทางด้านอนุกรมวิธานและความหลากหลายทางชีวภาพของพืช มีการรวบรวมตัวอย่างพรรณไม้แห้ง โดยมีจำนวนชนิดพรรณไม้แห้งตัวอย่างพรรณไม้ดอง

(3) ห้องปฏิบัติการที่มีเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัยเพื่อใช้ในการทดลองด้านพฤกษศาสตร์สาขาต่าง ๆ เช่น อนุกรมวิธาน พันธุศาสตร์ กายวิภาค สรีรวิทยา และนิเวศวิทยา รวมถึงสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น พฤกษเคมี การปรับปรุงพันธุ์พืช เทคโนโลยีชีวภาพ และกีฏวิทยา เป็นต้น โดยต้องมีห้องปฏิบัติการพร้อมเครื่องมือที่ทันสมัย ตามประเภทและจำนวนที่เพียงพอและเหมาะสมต่อการใช้ประโยชน์ในการศึกษาวิจัย

(4) งานด้านการอนุรักษ์ เพื่อให้ทรัพยากรคงอยู่อย่างยั่งยืน การสำรวจ เก็บรวบรวมขยายพันธุ์ไม้ โดยต้องมีจำนวนพืชหายากและพืชที่ถูกคุกคามรวบรวมไว้ในสวนพฤกษศาสตร์ ในปัจจุบันได้ทำการรวบรวมพันธุ์พืชโดยยึดตามบัญชีพืชที่ถูกคุกคาม (Thailand Red Data: Plants, ONEP 2006)

2) ด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วย

(1) การจัดการสวนพฤกษศาสตร์ (Botanical Garden Management) มีพื้นที่จัดแสดงพรรณไม้ตามกลุ่มพืช เป็นศูนย์รวบรวมพรรณไม้นานาชนิด จัดปลูกรวบรวมพรรณไม้ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้ทางวิชาการ และความสวยงาม โดยจัดปลูกพืชเป็นหมวดหมู่ เป็นวงศ์ ตามหลักอนุกรมวิธานพืชเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ตามสภาพธรรมชาติ มีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพรรณไม้ รวมทั้งสภาพภูมิประเทศของพื้นที่ พรรณไม้ที่รวบรวมมาต้องเป็นตัวแทนของพืชที่ใช้ศึกษาทางด้านเศรษฐกิจ การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ สำหรับพืชหายากและพืชที่ถูกคุกคามต่าง ๆ จะต้องรวบรวมสำหรับการอนุรักษ์นอกถิ่น โดยส่วนหนึ่งนำมาจัดแสดงเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน มีการรวบรวมพรรณไม้มีชีวิต (Living Collection) พร้อมทั้งข้อมูลต้นไม้ในเชิงวิชาการ จำนวนไม่น้อยกว่า 6,000 ชนิด จำนวน 20,000 รายการ จำนวนพรรณไม้หายากร้อยละ 60 ของบัญชีรายชื่อพันธุ์ไม้ที่ถูกคุกคาม (Thailand Red Data : Plants) ด้านพื้นที่จัดแสดงมีการจัดแสดงไม่น้อยกว่า 20 กลุ่ม/

วงศ์ โดยพื้นที่จัดแสดงต้องมีการออกแบบวางผัง (Landscape) เพื่อให้มีความสวยงาม ดึงดูดผู้เยี่ยมชมให้เข้าไปในพื้นที่และได้รับความรู้ มีการแสดงป้ายชื่อต้นไม้ ป้ายข้อมูลวงศ์ ป้ายสื่อความหมาย มีการตรวจสอบต้นไม้ภายในพื้นที่วงศ์ มีระบบสาธารณูปโภคเพื่อดูแลพื้นที่ มีพื้นที่พักผ่อนและเจ้าหน้าที่ดูแล

(2) โรงเรือนเพาะชำ (Nursery) ที่จะผลิตพันธุ์ไม้เพื่อใช้ในการประดับ ตกแต่ง ปลูกเพิ่มเติมหรือทดแทนในพื้นที่ต่าง ๆ มีโรงเรือนสำหรับรวบรวมพรรณไม้ประจำถิ่นของแต่ละภาค รวมถึงการรวบรวมพันธุ์เพื่อการอนุรักษ์นอกถิ่นอาศัย เป็นสถานที่ทดลองเพื่อหาวิธีการที่เหมาะสมในการขยายพันธุ์และการอนุบาลพืช โดยเฉพาะพืชหายากและพืชที่ถูกคุกคามต่าง ๆ และโรงเรือนในโรงเรือนเพาะชำ เพื่อการรวบรวม เพาะขยายพันธุ์ หรือการอนุบาลพืชที่มีบัญชีหรือฐานข้อมูลพืชที่นำมาปลูกและเพาะขยายพันธุ์ มีการจัดระบบการเพาะขยายพันธุ์และการนำไปใช้ประโยชน์ทุกโรงเรือน

(3) ศูนย์ข้อมูลพืช (Plant Information Center) เพื่อให้มีแหล่งรวบรวมองค์ความรู้และเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพรรณไม้ทุกรูปแบบ การเก็บรักษา การเพาะขยายพันธุ์พืช เรือนเพาะชำ รูปภาพ ภาพวาด มีการจัดการข้อมูลเพื่อการให้บริการทางวิชาการตามหลักมาตรฐานสากล

(4) ห้องสมุด (Library) เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมองค์ความรู้ที่มีการจัดการและดำเนินงานตามหลักมาตรฐานสากล มีทั้งภาพและรายละเอียด เป็นห้องสมุดทางพฤกษศาสตร์ชั้นนำที่มีเอกสาร หนังสือครอบคลุมสาขาวิชาทางด้านพืช และโดยเฉพาะเอกสารทางด้านอนุกรมวิธานของภูมิภาค

(5) พิพิธภัณฑ์ มีการจัดแสดงเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ทางด้านวิวัฒนาการของธรรมชาติ ความหลากหลายและองค์ความรู้ทางด้านพืช ตลอดจนการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากพืช

(6) การให้ความรู้ (Education) เผยแพร่และฝึกอบรม เพื่อเปิดความรู้ไปสู่สาธารณชนเพื่อการพัฒนายิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต มีหลักสูตรการให้ความรู้ที่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายตั้งแต่ก่อนวัยเรียน ปฐม มัธยม อุดมศึกษา ประชาชน ผู้ด้อยโอกาส และนานาชาติ มีเอกสารสิ่งพิมพ์ทางวิชาการเผยแพร่ไม่น้อยกว่าปีละ 10 เรื่อง

3) ด้านการสนับสนุนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

(1) ด้านการบริหารจัดการองค์กร ต้องมีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ เพื่อจัดการงานในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านพฤกษศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เกษตรศาสตร์ ภูมิสถาปัตย์ และด้านอื่น ๆ ครบถ้วนเพื่อจัดการงานสวนพฤกษศาสตร์ในจำนวนที่เหมาะสมเพียงพอกับการดำเนินงาน มีการพัฒนาศักยภาพพนักงานให้มีความรู้ทักษะให้สูงขึ้นตลอดระยะเวลาการทำงาน เพื่อคุณภาพของงานที่ต้องปฏิบัติ มีอุปกรณ์และเครื่องมือในการปฏิบัติงานครบถ้วน เพื่อสนับสนุนการทำงาน มีระบบบริหารจัดการงานและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยเพื่อก้าวอยู่ในระดับสากล และมีกระบวนการจัดการที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม

(2) ด้านการดูแลบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน

มีความพร้อมเกี่ยวกับสถานที่ อาคารพื้นที่ทำการต่าง ๆ สำนักงาน อาคารสารนิเทศ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว อาคารเอนกประสงค์ อาคารจัดแสดง อาคารจำหน่ายสินค้า ห้องประชุมสัมมนา ห้องจัดนิทรรศการ ห้องเก็บของ ห้องน้ำ ที่จอดรถ รวมถึงบ้านพนักงาน ที่มีการดูแลการเจรจาในพื้นที่ การดูแลบำรุงรักษาซ่อมแซมและการจัดการด้านยานพาหนะ

ระบบความปลอดภัย มีมาตรการป้องกันภัยที่อาจเกิดกับอาคารสถานที่ บุคคลหรือทรัพย์สิน มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย มีระบบความปลอดภัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่มีการเลือกใช้เครื่องมือที่ถูกต้องเพื่อความปลอดภัย ป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น งานก่อสร้างมีการออกแบบและก่อสร้างที่มั่นคงแข็งแรงและปลอดภัย ไม่มีความเสี่ยงจากอันตรายที่อาจเกิดขึ้นทั้งกับบุคลากรภายในและประชาชนทั่วไป มีการดูแลความปลอดภัยสำหรับผู้เข้าชมพื้นที่มีการดูแลระบบสัญจรภายในพื้นที่ให้มีความสะดวกปลอดภัย มีมาตรการป้องกันภัยจากไฟป่า ป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากพืชพันธุ์ไม้ทั้งในพื้นที่และที่รวบรวมไว้

(3) ด้านการเผยแพร่ความรู้

มีศูนย์ฝึกอบรม สัมมนา เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้และสนับสนุนการดำเนินงานเชิงพาณิชย์ ส่วนนี้จะเป็นส่วนเชื่อมโยงงานสวนพฤกษศาสตร์ออกไปสู่สาธารณชน เป็นการเผยแพร่ความรู้ และเป็นส่วนเชื่อมงานทางด้านการศึกษากับสถาบันการศึกษา

มีศูนย์บริการข้อมูลทางวิชาการและมีโครงการเผยแพร่และฝึกอบรม เพื่อให้การศึกษา ให้ความรู้แก่นักเรียน นักศึกษาในทุกระดับ รวมถึงแก่สาธารณชนทั่วไป

มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกประเทศ เพื่อการดำเนินโครงการศึกษาวิจัย การรวบรวมพรรณไม้และการเพิ่มศักยภาพของนักวิชาการ

(4) ด้านกิจกรรมเชิงพาณิชย์ มีกิจกรรมและการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อหารายได้ ผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับกิจกรรมดำเนินงานด้านพฤกษศาสตร์ มีการบริหารจัดการด้านรายได้ผ่านกิจกรรมบริการทางวิชาการ การโฆษณา ประชาสัมพันธ์ การตลาดที่เหมาะสมเพื่อสนับสนุนให้สวนพฤกษศาสตร์มีรายได้ในการดำเนินธุรกิจที่เหมาะสมกับลักษณะการดำเนินงาน

9. องค์ประกอบของสวนพฤกษศาสตร์

สวนพฤกษศาสตร์มีบทบาทหน้าที่หลายด้าน ทั้งการรวบรวมพรรณไม้ต่าง ๆ การศึกษาวิจัย การให้ความรู้ รวมทั้งการเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ และพื้นที่สันทนาการ การตอบสนองบทบาทเหล่านั้น ต้องอาศัยองค์ประกอบต่าง ๆ กัน เช่น สวนจัดแสดงพันธุ์ไม้ต่าง ๆ สวนเพื่อความสวยงาม พิพิธภัณฑ์ ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ สถานที่สำหรับการอบรมให้ความรู้ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ตลอดจนสถานที่สำหรับการบริหารจัดการสวนพฤกษศาสตร์ นอกจากนี้ยังมีส่วนประกอบอื่น ๆ ที่จะทำให้สวนพฤกษศาสตร์เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ และผู้คนนิยมเข้าค้นคว้าหาความรู้และพักผ่อนหย่อนใจ สวนพฤกษศาสตร์แต่ละแห่งอาจมีองค์ประกอบที่แตกต่างกันเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์การก่อตั้งที่แตกต่างกัน รวมถึงบริบทแวดล้อมต่าง ๆ ซึ่งสามารถจำแนกพื้นที่ออกเป็นกลุ่มตามบทบาทหน้าที่และการใช้ประโยชน์ได้ ดังนี้

1) พื้นที่สำหรับสันทนาการ

(1) พื้นที่จัดแสดงเพื่อความสวยงามและลานกิจกรรม – เพื่อเป็นที่พักผ่อนแก่ผู้เยี่ยมชม และเป็นการดึงดูดให้ประชาชนเข้ามาพักผ่อน และได้รับความรู้จากส่วนอื่น ๆ ของสวนพฤกษศาสตร์ไปในโอกาสเดียวกัน

(2) พื้นที่บริการ – สวนพฤกษศาสตร์จะต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ตั้งแต่ถนนทางเข้าทางรถยนต์ ทางเดินเท้า ร้านขายอาหาร/เครื่องดื่ม ระบบกำจัดขยะ ระบบบำบัดน้ำเสีย ลานจอดรถ ระบบ

รักษาความปลอดภัย ฯลฯ เพื่อความสะดวกของผู้เข้าเยี่ยมชม ป้ายเป็นวิธีการที่ทำให้ผู้คนได้เรียนรู้เรื่องราวสำคัญของพื้นที่ และกระตุ้นให้ผู้มาเยี่ยมชมอยากรู้อยากคุ้นเคยกับพื้นที่มากยิ่งขึ้น

2) พื้นที่สำหรับการให้ความรู้

(1) พื้นที่จัดแสดงพรรณไม้ตามกลุ่มพืช – สวนพฤกษศาสตร์เป็นศูนย์รวบรวมพรรณไม้นานาชนิด จึงต้องมีพื้นที่ขนาดใหญ่ปลูกรวบรวมพรรณไม้ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้ทางวิชาการและความสวยงาม โดยจัดปลูกพืชเป็นหมวดหมู่ เป็นวงศ์ ตามหลักอนุกรมวิธานพืช เช่น วงศ์ไทร (Moraceae) วงศ์ขิง-ข่า (Zingiberaceae) กลุ่มพืชเมล็ดเปลือย (Naked-seed) เช่น สน (Pinaceae) ปรง (Cycadaceae) และพญาไม้ (Podocarpaceae) ปลูกเป็นกลุ่มตามลักษณะการเจริญเติบโต เช่น กลุ่มไม้เลื้อย ปลูกพืชผสมผสานตามลักษณะพื้นที่อาศัย เช่น สวนหิน และพืชน้ำ หรือปลูกตามลักษณะการใช้ประโยชน์ เช่น พืชสมุนไพร พืชเส้นใย พืชน้ำมัน เป็นต้น โดยมีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพรรณไม้ รวมทั้งสภาพภูมิประเทศของพื้นที่ไว้ล่วงหน้า พรรณไม้ที่รวบรวมมาต้องเป็นตัวแทนของพืชที่ใช้ศึกษาทางด้านเศรษฐกิจ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ พืชหายากและพืชที่ถูกคุกคามต่าง ๆ จะต้องรวบรวมสำหรับการอนุรักษ์นอกถิ่น โดยส่วนหนึ่งจะนำมาจัดแสดงเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนและกระตุ้นจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรพืช ซึ่งจะต้องได้รับการดูแลอย่างดีเป็นพิเศษ พืชต่าง ๆ ที่นำมาปลูกต้องมีการวางแผนที่ดีเพื่อการณ์ต่อไปในอนาคต การรวบรวมพืชตามระบบอนุกรมวิธานและตามลักษณะภูมิประเทศ มีคุณค่าสำหรับการศึกษาเปรียบเทียบและการทำวิจัยทางด้านอนุกรมวิธาน รวมถึงการจัดระบบการจัดการพื้นที่ และป้ายสื่อความหมาย

(2) พื้นที่จัดนิทรรศการ/ประชุม/อบรม - นิทรรศการเป็นวิธีการที่ทำให้ผู้คนได้เรียนรู้เรื่องราวสำคัญของพื้นที่นั้น มักไม่ให้รายละเอียดลึกซึ้งมากนัก แต่กระตุ้นให้ผู้มาเยี่ยมชมอยากรู้อยากคุ้นเคยกับพื้นที่มากยิ่งขึ้น ควรเลือกประเภทสื่อที่สนองความต้องการของผู้มาเยี่ยมชมได้ดีที่สุดของแต่ละพื้นที่เป็นกรณีไป จึงจำเป็นต้องจัดทำแผนการพัฒนาสื่อของแต่ละพื้นที่เป็นการเฉพาะ สำหรับการจัดประชุม/อบรม/สัมมนา เป็นการให้ความรู้เชิงลึก ให้ข้อมูลมาก จำนวนผู้รับความรู้จะน้อยและใช้งบประมาณสูง แต่มีความจำเป็นโดยเฉพาะการให้ความรู้กับครู อาจารย์ หรือผู้นำชุมชน ที่สามารถนำความรู้ไปเผยแพร่ต่อไป กิจกรรมการประชุม/อบรม/สัมมนามักจัดในอาคาร ซึ่งต้องมีความพร้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการจัดกิจกรรม เช่น เครื่องฉายภาพ คอมพิวเตอร์และเครื่องเสียง เป็นต้น รวมถึงพื้นที่สำหรับรับประทานอาหาร ที่พักผ่อนนอกห้องประชุม และห้องสุขา

(3) ห้องสมุด ศูนย์ข้อมูล และศูนย์สารนิเทศ - สวนพฤกษศาสตร์ นอกจากจะเป็นแหล่งรวบรวมแล้ว ยังเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับพรรณไม้แก่ประชาชนอีกด้วย ชุดภาพนิ่ง ภาพยนตร์ และหนังสือประเภทต่าง ๆ ให้ความรู้ลึกลงในรายละเอียดแก่ผู้มาเยี่ยมชมได้ดี ดังนั้น สวนพฤกษศาสตร์จึงจำเป็นต้องมีห้องสมุด รวบรวมเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพืช ส่วนศูนย์ข้อมูลเป็นการรวบรวมและประมวลผลข้อมูลและความรู้ต่าง ๆ ให้เป็นหมวดหมู่ สืบค้นได้ง่าย และเข้าถึงสะดวก รวมถึงการสืบค้นบนอินเตอร์เน็ตด้วยศูนย์สารนิเทศ จะเป็นด่านแรกสำหรับการติดต่อกับสวนพฤกษศาสตร์ เป็นศูนย์รวบรวมข้อมูลทางพฤกษศาสตร์เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้กับประชาชนทั่วไป

3) พื้นที่สำหรับการศึกษา วิจัย และสร้างองค์ความรู้

(1) หอพรรณไม้/พิพิธภัณฑ์แมลง - เป็นศูนย์รวมตัวอย่างพรรณไม้แห้ง (Herbarium Specimen) และตัวอย่างแมลงสำหรับการศึกษาด้านอนุกรมวิธานโดยเปิดโอกาสให้นักวิชาการทั้งในและนอกประเทศ ได้มีโอกาสมาใช้ประโยชน์ ตัวอย่างอ้างอิงทั้งหมดจะเก็บรวบรวมมาจากทั่วประเทศ รวมถึงจากต่างประเทศบางส่วน เก็บไว้ในอาคารที่มีระบบการจัดการที่ดี รองรับควบคุมความชื้นและอุณหภูมิได้ เพื่อรักษาตัวอย่างให้เสื่อมสภาพช้าที่สุด และมีระบบการป้องกันกำจัดแมลงและเชื้อราที่เหมาะสม ตัวอย่างจะถูกจัดเรียงเป็นหมวดหมู่ ตามลำดับชั้น เพื่อให้ผู้ที่จะทำการศึกษาสามารถศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกและตลอดเวลา โดยมีเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับการศึกษาไว้ให้ด้วย

(2) ห้องปฏิบัติการ - สวนพฤกษศาสตร์ที่สมบูรณ์และได้มาตรฐานสากล จะต้องมีห้องปฏิบัติการที่มีเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัย เพื่อให้นักวิจัยได้ใช้ทดลองด้านพฤกษศาสตร์สาขาต่าง ๆ ที่ควรจะครอบคลุมสาขาวิชาการทางพฤกษศาสตร์ เช่น อนุกรมวิธาน พันธุศาสตร์ กายวิภาค สรีรวิทยา และนิเวศวิทยา รวมถึงสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น พฤกษเคมี การปรับปรุงพันธุ์พืช เทคโนโลยีชีวภาพ และกีฏวิทยา เป็นต้น รวมถึงต้องมีอาคารที่พักรับรองสำหรับนักวิจัยที่ต้องการศึกษาวิจัยในสวนพฤกษศาสตร์

(3) พื้นที่ป่าธรรมชาติ - มีการสำรวจพรรณไม้และทำแผนที่ รวมทั้งความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ในท้องถิ่น ซึ่งต้องดำเนินการในระยาว มีการศึกษาวิจัยด้านต่าง ๆ การสร้างแปลงศึกษาถาวรเพื่อให้เป็นพื้นที่สำหรับการวิจัยอย่างต่อเนื่อง มีการจัดระบบการเก็บข้อมูลเพื่อใช้วางแผน สามารถใช้เป็นห้องปฏิบัติการธรรมชาติ การมีระบบฐานข้อมูลพรรณไม้ในสวนพฤกษศาสตร์ จะทำให้ทราบจำนวนชนิดและจำนวนต้นไม้ทั้งหมด เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ เช่น บุคลากร พื้นที่ และงบประมาณ เพื่อการบำรุงรักษา ดูแล ขยายพันธุ์ และปรับปรุงพื้นที่เพื่อให้มีความสวยงามอยู่ตลอดเวลา

4) พื้นที่สำหรับบริหารจัดการสวนพฤกษศาสตร์

(1) สำนักงาน – เป็นสถานที่ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของสวน ซึ่งปฏิบัติงานตามภารกิจต่าง ๆ ทั้งงานด้านบริหาร งานด้านธุรการ งานด้านวิชาการ หรือด้านปฏิบัติการ ทั้งกลุ่มสายงานหลัก สายงานที่ปรึกษา และสายงานสนับสนุน

(2) เรือนเพาะชำ – เป็นส่วนสำคัญของสวนพฤกษศาสตร์ ที่จะผลิตพันธุ์ไม้เพื่อใช้ในการประดับตกแต่ง ปลูกเพิ่มเติม ทดแทน ในพื้นที่ต่าง ๆ รวมถึงการรวบรวมพันธุ์เพื่อการอนุรักษ์นอกถิ่นอาศัย เป็นสถานที่ทดลองเพื่อหาวิธีการที่เหมาะสมในการขยายพันธุ์และการอนุบาลพืช โดยเฉพาะพืชหายากและพืชที่ถูกคุกคามต่าง ๆ นอกจากนี้ เรือนเพาะชำยังเป็นส่วนสำคัญในการเก็บรักษาต้นพันธุ์และปลูกพืชเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยทางพฤกษศาสตร์สาขาต่าง ๆ

ส่วนที่ 2
ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

1. ผลการดำเนินงานด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งอนุรักษ์

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้ดำเนินการพัฒนาพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ขององค์การฯ จำนวน 5 แห่ง ให้เป็นแหล่งอนุรักษ์พันธุ์ไม้นอกถิ่นที่อาศัยของประเทศ พร้อมทั้งการเสริมการศึกษาเรียนรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อให้ประชาชนในภูมิภาคได้ศึกษาเรียนรู้ โดยมีจุดเน้นในการดำเนินการพัฒนาพื้นที่ในแต่ละสวนพฤกษศาสตร์ ดังนี้

- ***<u>สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่</u>***

มีพื้นที่ 6,500 ไร่ ดำเนินการโดยมุ่งเน้นเป็นแหล่งอนุรักษ์ พืชวงศ์กล้วยไม้ ขิง-ข่า พืชหินปูน พืชสมุนไพร พืชทนแล้ง พืชกินแมลง พืชน้ำ มีการจัดทำป้ายสื่อความหมาย สื่อการเรียนรู้สำหรับประชาชน นอกจากนี้ ยังได้ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ให้มีความสวยงาม เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้และพักผ่อนหย่อนใจของประชาชน โดยได้มีการดำเนินการพัฒนาในพื้นที่สำคัญ ดังนี้

1) ศูนย์กล้วยไม้ไทยสายพันธุ์แท้ ดำเนินการบำรุงรักษากล้วยไม้สายพันธุ์ไทย เพื่อการอนุรักษ์กล้วยไม้หายากของประเทศไทยไว้เพื่อการอนุรักษ์สายพันธุ์กล้วยไม้ไทยแท้ให้คงอยู่และเพื่อการใช้ประโยชน์ในการศึกษาวิจัย การต่อยอดในงานวิชาการ

2) เส้นทางเดินเหนือเรือนยอดไม้ (Canopy Walkway) ดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์ ปรับเปลี่ยนการจัดแสดงพันธุ์ไม้ ให้เกิดความสวยงามรองรับการท่องเที่ยวของประชาชน รวมถึงการบำรุงดูแลรักษาระบบรักษาความปลอดภัยในเส้นทางเดินเหนือเรือนยอดไม้ โดยมีการปรับปรุงทุก 3 เดือน

3) กลุ่มอาคารเรือนกระจกเฉลิมพระเกียรติ (Glass House Complex) ประกอบด้วยโรงเรือนทั้งสิ้นจำนวน 12 โรงเรือน ดำเนินการปรับปรุงการจัดแสดง การจัดตกแต่งพันธุ์ไม้ การบำรุงดูแลรักษาพันธุ์ไม้ รวมถึงการปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบของกลุ่มอาคาร

4) ศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์ โดยการเพิ่มเติมป้ายสื่อความหมาย ได้แก่ ป้ายให้ความรู้เรื่องการอนุรักษ์ดินและน้ำด้วยหญ้าแฝก การจัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้ให้กับกลุ่มเยาวชนให้เข้ามาศึกษาเรียนรู้เป็นหมู่คณะ

5) เส้นทางเดินศึกษาพรรณไม้ เส้นทางศึกษาธรรมชาติกระสุนพระอินทร์ เส้นทางศึกษาธรรมชาติพื้นที่แปลงเฟิร์น เส้นทางศึกษาธรรมชาติสวนหิน-วงศ์ไทร-น้ำตก เส้นทางศึกษาธรรมชาติวัลยชาติ เส้นทางสวนรุกขชาติ

6) การดูแลพื้นที่ป่าอนุรักษ์ โดยดำเนินการดูแลต้นไม้ใหญ่ในพื้นที่การปลูกเสริมพันธุ์ไม้ การจัดทำศึกษาความเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ การจัดทำแนวเขตป้องกันและลาดตระเวนป้องกันไฟป่าในระยะทาง 15 กิโลเมตร โดยรอบพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์เชื่อมต่อกับพื้นที่เขตอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย พื้นที่หมู่บ้านแม่สาใหม่ และพื้นที่ของประชาชนที่อาศัยโดยรอบ

7) การดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว มีการดำเนินการเรื่องการสำรวจและตรวจสอบจุดเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่นักท่องเที่ยวในการใช้เส้นทางสัญจรที่เป็นภูเขาสูงชัน การเพิ่มจุดแจ้งเตือนในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน จุดปฐมพยาบาล นอกจากนี้ยังได้เพิ่มมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อาทิเช่น การตรวจวัดอุณหภูมิก่อนเข้าพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ การฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรคในจุดเสี่ยงของพื้นที่ท่องเที่ยว การเพิ่มจุดบริการน้ำยาฆ่าเชื้อโรคสำหรับนักท่องเที่ยว และการเฝ้าระวังการสวมใส่หน้ากากอนามัยสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มความมั่นใจในการท่องเที่ยวในสวนพฤกษศาสตร์ให้กับประชาชนทั่วไป

- ***<u>สวนพฤกษศาสตร์บ้านร่มเกล้า ในพระราชดำริ อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก</u>***

สวนพฤกษศาสตร์บ้านร่มเกล้า ในพระราชดำริ มีพื้นที่ 1,380 ไร่ ดำเนินการโดยมุ่งเน้นเป็นแหล่งอนุรักษ์พืชที่มีการกระจายพันธุ์ในพื้นที่สูง ได้แก่ พืชวงศ์ก่อ มณฑา และกุหลาบพันปี โดยมีการจัดทำป้ายสื่อความหมาย สื่อการเรียนรู้สำหรับประชาชนได้ศึกษาเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีกิจกรรมการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

1) โรงเรือนรวบรวมพันธุ์กล้วยไม้ ดำเนินการดูแล รวบรวม และเพาะขยายพันธุ์เพื่ออนุรักษ์ไว้

2) แปลงรวบรวมพันธุ์ไม้ ดำเนินการบำรุงดูแลรักษาวงศ์ไม้ จำนวน 68 วงศ์ การปลูกพันธุ์ไม้เสริม การปรับปรุงและซ่อมแซมป้ายพรรณไม้ในพื้นที่ รวมถึงการดูแลรักษาความสะอาดของพื้นที่ให้เกิดความสวยงาม

3) เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ ดำเนินการจัดทำป้ายฐานการเรียนรู้ในพื้นที่ และป้ายชื่อพรรณไม้

4) ลานกิจกรรมห่มหมอก กอดหนาว ดูดาวบนภู ดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์ตั้งแต่บริเวณป้ายทางเข้าพื้นที่สวนไปยังจุดชมวิว ลานกางเต็นท์

5) การดูแลพื้นที่ป่าอนุรักษ์ โดยดำเนินการดูแลต้นไม้ใหญ่ในพื้นที่ การปลูกเสริมพันธุ์ไม้ การจัดทำแนวเขตป้องกันและลาดตระเวนป้องกันไฟป่าในระยะทาง 15 กิโลเมตร โดยรอบพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์เชื่อมต่อกับพื้นที่เขตอุทยานแห่งชาติ และพื้นที่ของประชาชนที่อาศัยโดยรอบ

6) การดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว มีการดำเนินการเรื่องการสำรวจและตรวจสอบจุดเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่นักท่องเที่ยวในการใช้เส้นทางสัญจรที่เป็นภูเขาสูงชัน การเพิ่มจุดแจ้งเตือนในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน จุดปฐมพยาบาล นอกจากนี้ยังได้เพิ่มมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อาทิเช่น การตรวจวัดอุณหภูมิก่อนเข้าพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ การฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรคในจุดเสี่ยงของพื้นที่ท่องเที่ยว การเพิ่มจุดบริการน้ำยาฆ่าเชื้อโรคสำหรับนักท่องเที่ยว และการเฝ้าระวังการสวมใส่หน้ากากอนามัยสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มความมั่นใจในการท่องเที่ยวในสวนพฤกษศาสตร์ให้กับประชาชนทั่วไป

7) การฟื้นฟูและการให้ความร่วมมือกับชุมชนในท้องถิ่น ด้วยการให้ความรู้กับชุมชนในการดูแลรักษาพันธุ์ไม้ท้องถิ่นที่ใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ ระฆังทอง และเอื้องไม้เท้าฤาษี

➢ ***<u>สวนพฤกษศาสตร์ระยอง อำเภอแกลง จังหวัดระยอง</u>***

สวนพฤกษศาสตร์ระยอง มีพื้นที่ทั้งสิ้น 830 ไร่ ดำเนินการโดยมุ่งเน้นให้เป็นแหล่งรวบรวมและอนุรักษ์พืชชุ่มน้ำ การใช้ประโยชน์พืชจากภูมิปัญญาท้องถิ่น รวบรวมพืชหายากที่สำคัญของภาคตะวันออก นอกจากนี้ ยังได้ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ให้มีความสวยงาม เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ด้านพฤกษศาสตร์และพักผ่อนหย่อนใจของประชาชน โดยได้มีการดำเนินการพัฒนาในพื้นที่สำคัญ ดังนี้

1) เส้นทางศึกษาธรรมชาติ สวนพฤกษศาสตร์ระยองมีเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติทั้งทางบกและทางน้ำ โดยได้ดำเนินการปรับปรุงฐานการเรียนรู้ จัดปลูกพันธุ์ไม้ บำรุงดูแลรักษาเส้นทางศึกษาธรรมชาติให้มีความสวยงามบำรุงดูแลซ่อมแซมสะพาน พร้อมสำหรับการศึกษาเรียนรู้ของประชาชนทั้งปี

2) การดูแลพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยดำเนินการดูแลต้นไม้ในพื้นที่เกาะและพื้นที่ชุ่มน้ำ ทั้งพรรณไม้น้ำที่สำคัญ อาทิเช่น สาหร่ายข้าวเหนียว หม้อข้าวหม้อแกงลิง กระจูด เสม็ดขาว การจำกัดพืชรุกรานในแหล่งน้ำ การปลูกเสริมพันธุ์ไม้ การจัดทำแนวเขตป้องกันและลาดตระเวนป้องกันไฟป่าในฤดูแล้งรอบพื้นที่เกาะ

3) การดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว มีการดำเนินการเรื่องการสำรวจและตรวจสอบจุดเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่นักท่องเที่ยวโดยเฉพาะการเข้าศึกษาเรียนในเส้นทางเรือ และเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติบนเกาะ การเพิ่มจุดแจ้งเตือนในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน นอกจากนี้ยังได้เพิ่มมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อาทิเช่น การตรวจวัดอุณหภูมิก่อนเข้าพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ การฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรคในจุดเสี่ยงของพื้นที่ท่องเที่ยว การเพิ่มจุดบริการน้ำยาฆ่าเชื้อโรคสำหรับนักท่องเที่ยว และการเฝ้าระวังการสวมใส่หน้ากากอนามัยสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มความมั่นใจในการท่องเที่ยวในสวนพฤกษศาสตร์ให้กับประชาชนทั่วไป

➢ ***<u>สวนพฤกษศาสตร์ขอนแก่น อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น</u>***

สวนพฤกษศาสตร์ขอนแก่น มีพื้นที่ทั้งสิ้น 75 ไร่ ดำเนินการโดยมุ่งเน้นให้เป็นแหล่งรวบรวมและอนุรักษ์พืชสมุนไพรอิสาน การใช้ประโยชน์พืชจากภูมิปัญญาท้องถิ่นภาคอิสาน พืชนิเวศเขาหินทราย และรวบรวมพืชหายากที่สำคัญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนี้ ยังได้ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ให้มีความสวยงาม เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ด้านพฤกษศาสตร์และพักผ่อนหย่อนใจของประชาชน โดยได้มีการดำเนินการพัฒนาในพื้นที่สำคัญ ดังนี้

1) โรงเรือนจัดแสดงพรรณไม้ เพื่อรวบรวมและอนุรักษ์พรรณไม้จากการออกสำรวจ ในปัจจุบันมีจำนวน 13 โรงเรือน จัดปลูกพรรณไม้ตามวงศ์ ทั้งหมด 6 โซน อาทิเช่น โรงเรือนกล้วยไม้ โรงเรือนพืชทนแล้ง พืชทนเค็ม โรงเรือนพืชหายาก พืชเฉพาะถิ่นในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นต้น

2) ศูนย์รวบรวมพืชสมุนไพร ดำเนินการจัดปลูกพืชสมุนไพรเป็นหมวดหมู่จำแนกตามกลุ่มอาการของโรคและการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพร รวมทั้งการจัดกิจกรรมการให้ความรู้ด้านการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพร และให้ความรู้กับผู้เข้ามาเยี่ยมชม และผู้ที่สนใจ

3) ฐานเรียนรู้ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง เพื่อให้เป็นฐานข้อมูลพรรณไม้ ที่มีอยู่ภายในสวนพฤกษศาสตร์ขอนแก่น พร้อมได้แยกกลุ่มพืช 5 กลุ่ม ภายในสวนพฤกษศาสตร์ขอนแก่นทั้งหมด

4) ศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์ โดยดำเนินการผลิตปุ๋ยหมักจากเศษวัสดุ เศษหญ้าจากการปรับปรุงดูแลพื้นที่ เพื่อใช้ในการปรับปรุงและดูแลพรรณไม้ในพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ ลดการใช้สารเคมีในพื้นที่ การจัดทำแปลงสาธิตเกษตรอินทรีย์เพื่อให้ประชาชนได้เข้าศึกษาเรียนรู้ด้านการทำเกษตรอินทรีย์ของประชาชนในท้องถิ่นได้อีกด้วย

5) การปรับปรุงตกแต่งพื้นที่ ส่วนงานพัฒนาพื้นที่และสร้างแหล่งเรียนรู้ ได้มีการดำเนินการปรับปรุงพัฒนาพื้นที่ โดยการสร้างแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง เพื่อการพัฒนาหลักสูตร และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พร้อมทั้งเป็นการสร้างแหล่งท่องเที่ยว พักผ่อน และชมความสวยงามของพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ขอนแก่น

6) การดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว มีการดำเนินการเรื่องการสำรวจและตรวจสอบจุดเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่นักท่องเที่ยว เพื่อเฝ้าระวังการเหตุที่จะเกิดขึ้นกับผู้เข้ามาใช้บริการในสวนพฤกษศาสตร์ นอกจากนี้ยังได้เพิ่มมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อาทิเช่น การตรวจวัดอุณหภูมิก่อนเข้าพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ การฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรคในจุดเสี่ยงของพื้นที่ท่องเที่ยว การเพิ่มจุดบริการน้ำยาฆ่าเชื้อโรคสำหรับนักท่องเที่ยว และการเฝ้าระวังการสวมใส่หน้ากากอนามัยสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มความมั่นใจในการท่องเที่ยวในสวนพฤกษศาสตร์ให้กับประชาชนทั่วไป

- ***<u>สวนพฤกษศาสตร์พระแม่ย่า สุโขทัย</u>***

สวนพฤกษศาสตร์พระแม่ย่า สุโขทัย มีพื้นที่ทั้งสิ้น 340 ไร่ ดำเนินการโดยเน้นการรวบรวมพืชในวัฒนธรรมสุโขทัย โดยเฉพาะบัว และการใช้ประโยชน์พืชตามภูมิปัญญา นอกจากนี้ ยังได้ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ให้มีความสวยงาม เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ด้านพฤกษศาสตร์และพักผ่อนหย่อนใจของประชาชน โดยได้มีการดำเนินการพัฒนาในพื้นที่สำคัญ ดังนี้

1) แหล่งรวบรวมพันธุ์บัว โดยการรวบรวมสายพันธุ์บัวแท้ ประกอบด้วย ปทุมชาติหรือตระกูลบัวหลวง และอุบลชาติหรือตระกูลบัวสาย บัวพันธุ์ผสม ที่มีความงามแตกต่างกันไป บัวได้รับการยกย่องเป็นดอกไม้ประจำจังหวัดสุโขทัย เป็นพรรณไม้ที่ทนต่อสภาพอากาศร้อน สวนพฤกษศาสตร์พระแม่ย่า สุโขทัย จึงมีแนวคิดที่จะจัดการพื้นที่เป็นแหล่งอนุรักษ์และรวบรวมพันธุ์บัว อาทิ สัตบุศย์, สัตตบงกช, บุณฑริก, ปทุม, อุบล, บัวขม, บัวขาบ, บัวเผื่อน, บัวผัน, กระมุท, จงกลนี

2) แหล่งรวบรวมพันธุ์กล้วย โดยดำเนินการรวบรวมและจัดแสดงพันธุ์กล้วย ด้วยวิถีชีวิตคนไทยได้นำกล้วยมาศึกษาใช้ประโยชน์ตั้งแต่การพัฒนาดิน รักษาความชุ่มชื่นของน้ำ การนำส่วนต่าง ๆ ของกล้วยมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตของคนไทย ควรค่าแก่การอนุรักษ์ และสร้างจิตสำนึกให้เกิดความหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

3) การดูแลรักษาพื้นที่ ได้แก่ การบำรุง ดูแลอาคาร ระบบสาธารณูปโภคให้พร้อมในการใช้งาน การเพาะขยายพันธุ์ไม้ที่จัดตกแต่งในพื้นที่รอบเชื่อมต่อกับข้างเคียง และรักษาสภาพพื้นที่บริเวณสวนพฤกษศาสตร์ให้เกิดความสะอาด เรียบร้อย

4) ศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์ โดยดำเนินการจัดทำปุ๋ยหมักและปุ๋ยชีวภาพ โดยจะใช้เศษวัสดุที่เหลือใช้มาจัดทำเป็นปุ๋ย เพื่อลดปริมาณของขยะมูลฝอยที่อาจเกิดขึ้น ตลอดจนให้การบริหารจัดการขยะนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม มีความต่อเนื่องในระยะยาว เกิดความยั่งยืน บรรลุวัตถุประสงค์ เป็นไปตามยุทธศาสตร์การบริหารจัดการขยะของประเทศ

5) การดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว มีการดำเนินการเรื่องการสำรวจและตรวจสอบจุดเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้เข้ามาเยี่ยมชม เพื่อเฝ้าระวังการเหตุที่จะเกิดขึ้นกับผู้เข้ามาใช้บริการในสวนพฤกษศาสตร์ นอกจากนี้ยังได้เพิ่มมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อาทิเช่น การตรวจวัดอุณหภูมิก่อนเข้าพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ การฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรคในจุดเสี่ยงของพื้นที่ท่องเที่ยว การเพิ่มจุดบริการน้ำยาฆ่าเชื้อโรคสำหรับนักท่องเที่ยว และการเฝ้าระวังการสวมใส่หน้ากากอนามัยสำหรับผู้เข้ามาเยี่ยมชม เพื่อเพิ่มความมั่นใจในการท่องเที่ยวในสวนพฤกษศาสตร์ให้กับประชาชนทั่วไป

➢ ***<u>โครงการเตรียมจัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์ให้ครอบคลุมทั่วทุกภูมิภาค</u>***

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ดำเนินการศึกษา สำรวจ พื้นที่ ที่มีความเหมาะสม จัดตั้งเป็นสวนพฤกษศาสตร์ประจำภูมิภาค เพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้และอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืชนอกถิ่นกำเนิด และสำรองพันธุกรรมพืชของประเทศ ให้ครอบคลุมทั่วทุกภูมิภาค ตลอดจนเป็นแหล่งเรียนรู้ของประเทศในการสร้างความตระหนักด้านการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนของทรัพยากรพันธุ์พืชแก่ประชาชน ปัจจุบัน องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้สำรวจพื้นที่เพื่อจัดเตรียมจัดตั้งเป็นสวนพฤกษศาสตร์ภูมิภาค จำนวน 4 แห่ง และออกแบบเพื่อเสริมสร้างแหล่งเรียนรู้ 1 แห่ง ประกอบด้วย

1) สวนพฤกษศาสตร์ภาคตะวันตก *ณ ตำบลจระเข้สามพัน อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี*

เป็นพื้นที่ที่มีสังคมพืชเขาหินปูน ระบบนิเวศป่าละเมาะ หินปูนระดับต่ำ มีพันธุ์พืชหลากหลาย จัดตั้งเพื่อเป็นแหล่งศึกษาพันธุ์ไม้ในระบบนิเวศที่เป็นป่าละเมาะหินปูนระดับต่ำและรวบรวมพันธุ์พืชในภาคตะวันตก ได้รับอนุญาตให้ใช้พื้นที่แล้วอยู่ระหว่างการจัดทำผังแม่บท

2) สวนพฤกษศาสตร์ภาคใต้ จังหวัดพังงา *ตำบลนบปลิง อำเภอเมือง จังหวัดพังงา*

พื้นที่มีระบบนิเวศของสังคมป่าดิบชื้นและสังคมพืชป่าเขาหินปูน จึงทำให้มีพืชหายาก และใกล้สูญพันธุ์ หลากหลายชนิด จัดตั้งขึ้นเพื่อรวบรวมพืชหายากในพื้นที่ภาคใต้ โดยองค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้มีการดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจ ได้รับอนุญาตให้ใช้พื้นที่แล้วอยู่ระหว่างการจัดทำผังแม่บท

3) สวนพฤกษศาสตร์ภาคเหนือตอนบน (โครงการรวบรวมกล้วยไม้ป่า) *ตำบลหมอกจำแป่ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน*

พื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายของกล้วยไม้มากกว่าและมีความเหมาะสมต่อการสร้างศูนย์รวบรวมกล้วยไม้ของประเทศไทยโดยเฉพาะกล้วยไม้ที่มีถิ่นอาศัยอยู่สูงกว่า 1,000 เมตรจากระดับน้ำทะเลเพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวการอนุรักษ์และคืนความสมดุลให้กับทรัพยากรพืช ให้กับท้องถิ่น อยู่ระหว่างการขออนุญาตพื้นที่

4) สวนพฤกษศาสตร์ขอนแก่น *ตำบลโนนทอง อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น*

พื้นที่มีลักษณะเด่นที่มีสังคมพืชอินโดจีนแบบป่าเต็งรังบนหินทรายเป็นหลัก และมีพื้นที่ลานกว้าง มีพืชทนแล้งและพืชล้มลุกบนลานหินทรายที่พบได้เฉพาะฤดูฝน เหมาะต่อการรวบรวมอนุรักษ์พืชอินโดจีน ไม้หินทรายระดับต่ำและไม้ทนแล้ง จัดตั้งขึ้นเสริมสร้างศักยภาพในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทดแทนพื้นที่เดิมที่มีพื้นที่รวบรวมขนาดเล็ก อยู่ระหว่างการขออนุญาตพื้นที่

โครงการออกแบบปรับปรุงกลุ่มอาคารเรือนกระจก *สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่* เพื่อส่งเสริมศักยภาพการเป็นแหล่งอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืชนอกถิ่นกำเนิดระดับประเทศ อยู่ระหว่างการของบประมาณก่อสร้าง

ภาพที่ 1 โครงการออกแบบปรับปรุงกลุ่มอาคารเรือนกระจก

2. ผลการดำเนินงานด้านการเป็นแหล่งอนุรักษ์ และสำรองพันธุกรรมพืช

- **รวบรวมพรรณไม้มีชีวิตต่าง ๆ จำนวน 17,210 หมายเลข จำแนกเป็น 258 วงศ์ 1,576 สกุล 4,825 ชนิด และจัดปลูกเป็นหมวดหมู่ ภายในพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ จำนวน 44 กลุ่ม ประกอบด้วย**

(1) พืชตามกลุ่มอนุกรมวิธาน จำนวน 18 วงศ์ อาทิ วงศ์ปาล์ม วงศ์ไทร วงศ์ราชพฤกษ์ วงศ์สน วงศ์กล้วย วงศ์อบเชย วงศ์ขิง-ข่า เป็นต้น

(2) กลุ่มพืชตามระบบนิเวศหรือตามแหล่งที่อยู่อาศัย จำนวน 7 กลุ่ม ได้แก่ โรงเรือนเขาหินปูน โรงเรือนควบคุมอุณหภูมิ โรงเรือนพืนทนแล้ง โรงเรือนป่าดิบชื้น โรงเรือนไม้น้ำ โรงเรือนกระบองเพชรและพืชอวบน้ำ และสวนหิน

(3) กลุ่มพืชตามคุณสมบัติพืช จำนวน 12 กลุ่ม อาทิ แปลงรวบรวมไม้ดอกขาว แปลงรวบรวมพันธุ์พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน สวนสมุนไพร แปลงรวบรวมไม้หายาก โรงเรือนรวบรวมพืชกินแมลง เป็นต้น

(4) กลุ่มพืชตามลักษณะวิสัย จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ โรงเรือนรวบรวมไม้ต้น และสวนวัลยชาติ

(5) กลุ่มพืชตามพื้นที่/เส้นทาง จำนวน 5 กลุ่ม ได้แก่ พื้นที่โดยรอบกลุ่มอาคารเรือนกระจก พื้นที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาไม้ต้นริมถนน เส้นทางศึกษาธรรมชาติกระสุนพระอินทร์ และเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติสวนรุกชาติ

- **รวบรวมชนิดพันธุ์พืชในรูปแบบการรวบรวมพันธุ์ไม้มีชีวิต (Living Collection) ไว้ในสวนพฤกษศาสตร์สังกัดขององค์การฯ เพื่อการอนุรักษ์นอกถิ่นที่อยู่อาศัย และสนับสนุนการวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาประเทศ โดยเน้นพันธุ์ไม้ที่สำคัญ 4 กลุ่ม ประกอบด้วย**
  (1) พืชวงศ์กล้วยไม้ จำนวน 630 ชนิด จากจำนวนทั้งหมด 1,287 ชนิด คิดเป็น 49%
  (2) พืชวงศ์ขิงข่า จำนวน 313 ชนิด จากจำนวนทั้งหมดของประเทศ 372 ชนิด คิดเป็น 84%
  (3) พืชหายาก เสี่ยงสูญพันธุ์วงศ์อื่น จำนวน 565 ชนิด จากจำนวนทั้งหมด 1,900 ชนิด คิดเป็น 30%
  (4) พืชสมุนไพร จำนวน 470 ชนิด จากจำนวนทั้งหมดของประเทศ 1,505 ชนิด คิดเป็น 31%
- **อนุรักษ์พันธุกรรมพืชในสภาพปลอดเชื้อ (in vitro collection) รวมทั้งสิ้น 555 ชนิด**
  (1) พืชกลุ่มกล้วยไม้ (Orchidaceae) จำนวน 345ชนิด
  (2) พืชกลุ่มขิงข่า (Zingiberaceae) 100 ชนิด
  (3) พืชหายาก เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์วงศ์อื่น จำนวน 110 ชนิด
- **ดำเนินการขยายพันธุ์พืชที่ถูกคุกคามเพื่อเตรียมพร้อมในการคืนถิ่นฟื้นฟูประชากรพันธุ์ไม้**
  ดำเนินการศึกษาเทคนิคการเพาะขยายพันธุ์พันธุ์ไม้ที่ขยายพันธุ์ยากโดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย และนำเทคนิคด้านการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อมาสนับสนุนการเพาะขยายพันธุ์พันธุ์ไม้ที่ขยายพันธุ์ยาก และมีสถานะเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ จำนวน 95 ชนิด
- **การนำพันธุ์ไม้ที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์กลับคืนถิ่นอย่างยั่งยืนร่วมกับเครือข่ายชุมชน**
  ดำเนินการโปรแกรมคืนถิ่นฟื้นฟูประชากรของพันธุ์ไม้ที่ถูกคุกคามในแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ รวมทั้งสิ้น สะสมจำนวน 67 ชนิด

3. ผลการดำเนินงานด้านการศึกษาวิจัย และสร้างนวัตกรรมทางพฤกษศาสตร์ฯ

- **การศึกษาทางอนุกรมวิธานพืชโดยคณะนักพฤกษศาสตร์ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์** จำนวนทั้งสิ้น 127 หน่วยอนุกรมวิธาน ประกอบด้วย พืชรายงานใหม่ของประเทศไทย (new record for Thailand) 30 ชนิด พืชชนิดใหม่ของโลก (new species) 86 ชนิด และชนิดย่อยใหม่ของโลก (new subspecies) 2 ชนิดย่อย ในจำนวนนี้เป็นพืชสกุลใหม่ของโลก (new genus) 2 สกุล และเป็นสกุลที่ไม่เคยมีรายงานในประเทศไทยมาก่อน (new genus record) 5 สกุล
- **พัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบจากพันธุ์พืชพื้นเมืองบางชนิดที่มีศักยภาพ**
  - พัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์จากพืช เพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางต้นแบบจากสารสกัดกล้วยไม้ จำนวน 5 ตำรับ ได้แก่ ครีมบำรุงมือ โลชั่นบำรุงผิวกาย แชมพู ครีมหมักผม และสบู่เหลว โดยใช้สารสกัดจากลำลูกกล้วยของกล้วยไม้ เอื้องคำ (Dendrobium chrysotoxum) เอื้องแววมยุรา (D. fimbriatum) และเอื้องผึ้ง (D. lindleyi) ซึ่งเป็นส่วนประกอบที่ให้ฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ ช่วยทำให้ผิวมีความสมดุล ฟื้นฟูจากมลภาวะต่าง ๆ และฤทธิ์ต้านเอนไซม์ ไทโรซิเนส ช่วยให้สีผิวมีความสม่ำเสมอ ลดรอยด่างดำ
  - จดทะเบียนอนุสิทธิบัตร จำนวน 9 อนุสิทธิบัตร

- **พัฒนาผลิตภัณฑ์ต่อยอดจากงานวิจัยขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ จัดจำหน่าย ณ ร้านขายของที่ระลึก สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์** จำนวน 22 ชิ้นงาน
- **จดทะเบียนกล้วยไม้สายพันธุ์ใหม่** 6 สายพันธุ์ ใน Royal Horticultural Society (RHS)

ภาพที่ 2 ภาพแสดงสายพันธุ์กล้วยไม้สายพันธุ์ใหม่จำนวน 6 สายพันธุ์

- **สร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการด้านพฤกษศาสตร์และความหลากหลายทางชีวภาพร่วมกับหน่วยงานทั้งภายใน และต่างประเทศ โดยจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ** รวมทั้งหมดจำนวน 56 ฉบับ เป็นหน่วยงานภายในประเทศ จำนวน 42 ฉบับ และหน่วยงานต่างประเทศ จำนวน 14 ฉบับ
- **การดำเนินงานตามโครงการพระราชดำริ** องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้ดำเนินงานตามแนวทางพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤบดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ได้แก่ โครงการ “พัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” โครงการ “ศึกษาความหลากหลายและนิเวศวิทยาของหิ่งห้อยในประเทศไทย” โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- **ตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยในระดับชาติและนานาชาติ** ดำเนินการเผยแพร่ผลงานศึกษาวิจัยในหนังสือวิชาการ ที่เป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศ จำนวน 214 ผลงาน

4. ผลการดำเนินงานด้านการเป็นแหล่งอ้างอิงและให้บริการทางวิชาการ

- **หอพรรณไม้สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์** ดำเนินการสำรวจ รวบรวม และจัดทำตัวอย่างพรรณไม้แห้งสำหรับเป็นข้อมูลอ้างอิงเพื่อการศึกษาวิจัยทางพฤกษศาสตร์ รวมทั้งหมด จำนวน 137,903 หมายเลข คิดเป็นจำนวนชนิดทั้งหมด 14,998 ชนิด (371 วงศ์ และ 3,067 สกุล) พืชไทย 101,802 ตัวอย่าง 9,951 ชนิด (90.46%) ตัวอย่างต้นแบบ 82 หมายเลข 78 ชนิด E-Herbarium 15,134 หมายเลข 7,263 ชนิด

- **พิพิธภัณฑ์แมลง ดำเนินโครงการศึกษา วิจัย สำรวจ รวบรวมความหลากหลายทางชีวภาพของแมลงในประเทศไทย สำหรับเป็นข้อมูลอ้างอิงเพื่อการศึกษาวิจัย โดยรวบรวมตัวอย่างไว้ในพิพิธภัณฑ์แมลงทั้งหมด** รวมทั้งหมด 173,532 หมายเลข คิดเป็นจำนวนชนิดทั้งหมด 2,053 ชนิด
  - ตัวอย่างแมลงต้นแบบแรก 497 ชนิด
  - ตัวอย่างแมลงต้นแบบรอง 2,981 ชนิด
- **ห้องสมุดสง่า สรรพศรี** ได้รวบรวมหนังสือ วารสาร และสิ่งพิมพ์ทางพฤกษศาสตร์ และสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ อาทิ Flora, Journal of Botany จากนานาประเทศ โดยนำมาจัดหมวดหมู่ด้วยระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน (LC) เพื่อให้บริการแก่ผู้ที่สนใจ โดยปัจจุบัน มีสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อให้บริการ จำนวน 16,528 รายการ แบ่งเป็น หนังสือวิชาการ 11,308 รายการ หนังสือ ดร.สง่า 2,036 รายการ วารสารวิชาการ 3,184 ฉบับ
- **การอนุญาตเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพขององค์การสวนพฤกษศาสตร์** องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้พิจารณาอนุญาตการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพและการได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากทรัพยากรชีวภาพที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ทางด้านวิชาการ และไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อการพาณิชย์ให้กับหน่วยงานในประเทศ รวมทั้งสิ้นจำนวน 83 รายการ
- **จัดพิมพ์หนังสือวิชาการเพื่อเผยแพร่ข้อมูลพันธุ์พืชที่ได้จากการศึกษาวิจัย** ในปี 2563-2565 มากกว่า 51 รายการ อาทิเช่น กล้วยไม้ไทยเทิดไทพระบรมราชชะนีพันปีหลวง พืชวงศ์ขิง พรรณไม้เขาหินปูนภาคเหนือ
- **เผยแพร่ข้อมูลพันธุ์พืชที่มีความครบถ้วนของข้อมูลผ่านทางเว็บไซต์องค์การฯ** ประกอบด้วย ฐานข้อมูลพืช 131,690 รายการ 2,000 ชนิด ฐานข้อมูลกล้วยไม้ 420 ชนิด ฐานข้อมูลพรรณไม้แห้ง 15,134 records ฐานข้อมูลพฤกษศาสตร์พื้นบ้าน 959 ชนิด และฐานข้อมูลพรรณไม้มีชีวิต 8,980 records

5. ผลการดำเนินงานด้านการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้ด้านวิชาการ (Education)

- **จัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในหลากหลายหลักสูตร** อาทิ หลักสูตรอนุกรมวิธานขั้นสูง และขั้นต้น หลักสูตรนักพฤกษศาสตร์ท้องถิ่น หลักสูตรการระบุชนิดพืช การวาดภาพทางพฤกษศาสตร์ การถ่ายภาพทางพฤกษศาสตร์ หลักสูตรยุวทูตสวนพฤกษศาสตร์ ค่ายเยาวชนพิทักษ์สิ่งแวดล้อม หลักสูตรผู้นำชุมชนกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น

ภาพที่ 3 จัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในหลากหลายหลักสูตร

6. ผลการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ ส่งเสริมภาพลักษณ์และการพัฒนาธุรกิจ

- **การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ**

1. สื่อโทรทัศน์ 7 สถานี ได้แก่ ช่อง 5, 7, โมเดิร์นไนน์ทีวี, Thai PBS, ช่อง ONE, We TV และ NBT
2. สื่อออนไลน์ (Line, Facebook และ Website ต่าง ๆ)
3. สื่อหนังสือพิมพ์/ หนังสือพิมพ์ออนไลน์ ได้แก่ ไทยรัฐ เดลินิวส์ ข่าวสด คมชัดลึก แนวหน้า ประชาชาติธุรกิจ และสยามรัฐ
4. สถานีวิทยุ/วิทยุออนไลน์ ได้แก่

- สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (กรุงเทพฯ)
- สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จ.เชียงใหม่
- สถานีวิทยุ อสมท. เชียงใหม่
- สถานีวิทยุ จส 100 (กรุงเทพฯ)

ภาพที่ 4 สถานีวิทยุ/วิทยุออนไลน์

- **การนำเทคโนโลยีมาใช้**

ภาพที่ 5 การนำเทคโนโลยีมาใช้

- **การจัดหารายได้**

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ มีรายได้จากการจำหน่ายบัตรเข้าชมสวน/ค่าบำรุง การใช้ประโยชน์จากพื้นที่/สถานที่ ได้แก่ ค่าเช่าห้องประชุม ให้สิทธิเอกชนประกอบกิจการในพื้นที่ กิจการร้านค้าจำหน่ายผลิตภัณฑ์องค์การฯ อาทิเช่น เสื้อ กระเป๋า ปฏิทิน โปสเตอร์ หนังสือพรรณไม้ สินค้าฝากขายจากชุมชน กิจการจำหน่ายอาหาร/เครื่องดื่ม กิจการจำหน่ายพันธุ์ไม้/ทำป้ายพรรณไม้ และรายได้อื่น ๆ โดยในปีงบประมาณ 2565 รายได้รวมทั้งสิ้นจำนวน 13.6666 ล้านบาท

ในส่วนรายได้จากการดำเนินงานขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ อันได้แก่ รายได้จากการจำหน่ายบัตรเข้าชมสวน รายได้จากการขายสินค้าฝากขาย รายได้จากการจำหน่ายพรรณไม้ เป็นต้น โดยรายได้สะสม มีจำนวน 13,666,606,46 บาท เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา 1.88% โดยมีรายละเอียดในแต่ละประเภทและรายไตรมาส ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงรายได้ 2 ไตรมาสแรกของปี 2564 เปรียบเทียบ 2 ไตรมาสแรกของ ปี 2565

ประเภทรายได้	ปี 2564 ต.ค. 63 – ก.ย. 64	ปี 2565		เพิ่ม/ลด จากปี 2564 (ร้อยละ)
		ไตรมาสที่ 1	ไตรมาสที่ 2 (ณ ก.พ. 2565)	
1. รายได้จากการเข้าชมสวน	6,768,732.73	3,225,932.71	5,548,183.18	ลดลง 18.03
2. รายได้จากการให้สิทธิประกอบกิจการ	-	-	48,000	-
3. รายได้จากการอนุญาตให้ใช้พื้นที่	239,917.75	79,811.23	284,573.78	เพิ่มขึ้น 18.61
4. รายได้จากการขายสินค้า	2,439,942.75	1,544,303.64	2,844,443.13	เพิ่มขึ้น 16.57
5. รายได้จากการจัดทำป้ายพรรณไม้	7,672.90	13,836.45	23,845.79	เพิ่มขึ้น 210.77
6. รายได้จากการจำหน่ายสินค้ารับฝากขาย	1,589,342.69	490,489.95	872,810.76	ลดลง 42.78
7. รายได้จากการจำหน่ายพรรณไม้	1,006,685.00	1,020,515.00	1,689,655.00	เพิ่มขึ้น 67.84
8. รายได้จากการจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม	1,060,034.65	539,995.40	1,034,546.74	ลดลง 2.40
9. รายได้จากการให้เช่าทรัพย์สินเพื่อการท่องเที่ยว	779,691.66	848,121.57	1,881,970.19	เพิ่มขึ้น 141.30
10. รายได้จากกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	114,780.38	5,186.91	41,682.26	ลดลง 63.68
11. รายได้อื่น ๆ	848,479.09	733,106.07	766,242.74	ลดลง 9.70
รวม	14,794,279.60	8,501,298.93	15,035,953.57	เพิ่มขึ้น 1.63

- **เปรียบเทียบรายได้ปี 2563 – 2564**

ในส่วนรายได้จากการดำเนินงานขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ อันได้แก่ รายได้จากการจำหน่ายบัตรเข้าชมสวน รายได้จากการขายสินค้าฝากขาย รายได้จากการจำหน่ายพรรณไม้ เป็นต้น โดยรายได้สะสมมีจำนวน 18,203,96761 บาท ลดลงจากปีที่ผ่านมา 47.52% โดยมีรายละเอียดในแต่ละประเภทและรายไตรมาส ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงรายได้ปี 2563 เปรียบเทียบกับรายไตรมาสของปี 2564

ประเภทรายได้	ปี 2563	ปี 2564				เพิ่ม/ลด (ร้อยละ)
		ไตรมาสที่ 1	ไตรมาสที่ 2	ไตรมาสที่ 3	ไตรมาสที่ 4	
1. รายได้จากการเข้าชมสวน	15,280,911.22	5,672,033.67	6,768,732.73	7,098,176,68	7,318,732.80	-52.11
2. รายได้จากการอนุญาตให้ใช้พื้นที่	510,406.29	143,577.35	239,917.75	317,081.99	418,662.17	-18
3. รายได้จากการขายสินค้า	6,303,394,10	1,803,227.35	2,439,942.75	2,659,155.99	2,811,566.86	-55.40
4. รายได้จากการจัดทำป้ายพรรณไม้	89,985.97	6,411.22	7,672.90	24,200.94	43,280.38	-51.90
5. รายได้จากการจำหน่ายสินค้ารับฝากขาย	1,817,262.43	1,345,876.73	1,5289,342.69	1,560,742.52	1,590,863.05	-12.45
6. รายได้จากการจำหน่ายพรรณไม้	1,769,130.00	580,395.00	1,006,685.00	1,502,584.00	1,827,001.00	+3.27
7. รายได้จากการจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม	2,298,613.13	776,487.94	1,060,034.65	1,181,833.73	1,278,441.38	-44.38
8. รายได้จากการให้เช่าทรัพย์สินเพื่อการท่องเที่ยว	632,383.55	612,495.40	779,691.66	1,065,000.15	1,128,794.52	+78.50
9. รายได้จากกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	159,341.11	37,009.34	114,780.38	135,200.93	135,200.93	-15.15
10. รายได้อื่น ๆ	5,826,534.99	704,844.29	848,479.09	956,483.98	1,727,531.37	-70.35
รวม	34,687,962.79	11,682,358.29	14,794,279.60	16,525,205.00	18,280,074.46	-47.30

- **สถิติผู้เข้าเยี่ยมชมสวนพฤกษศาสตร์แต่ละแห่ง (ปี 2561 – 2565)**

องค์การฯ มีสวนพฤกษศาสตร์ที่เปิดให้บริการแก่ประชาชนเข้าเยี่ยมชมและศึกษาหาความรู้ รวมทั้งสิ้น 5 แห่ง โดยมีจำนวนผู้เข้ามาเยี่ยมชมสวน ปี 2561 – 2565 ดังนี้

ตารางที่ 4 สถิติผู้เข้าเยี่ยมชมสวนพฤกษศาสตร์แต่ละแห่ง (ปี 2561 – 2565) *หน่วย : คน*

หน่วยงาน	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	2564	ปี 2565 (9 เดือน)
สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าฯ	457,429	503,600	380,112	185,164	158,866
สวนพฤกษศาสตร์บ้านร่มเกล้าฯ	13,784	12,293	9,543	6,596	4,396
สวนพฤกษศาสตร์ระยอง	101,142	92,856	56,649	33,569	67,530
สวนพฤกษศาสตร์ขอนแก่น	6,351	8,889	5,665	2,920	1,686
สวนพฤกษศาสตร์พระแม่ย่า สุโขทัย	3,271	12,291	6,079	1,966	428
รวม	581,977	629,929	458,048	230,215	232,906

- **รายงานผลการดำเนินงานด้าน Core Business Enablers หัวข้อ การมุ่งเน้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและลูกค้า**

ภาพที่ 6 แสดงผลการประเมินรายประเด็นของหัวข้อ ยุทธศาสตร์ด้านลูกค้าขององค์การสวนพฤกษศาสตร์

ทั้งนี้ การประเมินผลการดำเนินงานดังกล่าวนำไปสู่ประเด็นที่ทางองค์การสวนพฤกษศาสตร์ดำเนินการได้สามารถอธิบายได้ดังนี้

ตารางที่ 5 ประเด็นที่ทางองค์การสวนพฤกษศาสตร์ดำเนินการได้

ประเด็นที่ดำเนินการได้	ประเด็นที่ต้องปรับปรุง	สิ่งที่ต้องดำเนินการ
หัวข้อย่อยที่ 1 “การมุ่งเน้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย(Stakeholder Management)”		
1. ยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อยู่ที่ระดับ 1.0000		
มีแผนยุทธศาสตร์ระยะยาวด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กร ปี 2563 - 2565	ควรมีการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเป็นระบบครบถ้วนตามเกณฑ์ระดับที่ 1	กำหนดผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเป็นระบบครบถ้วนตามเกณฑ์ ดำเนินการถ่ายทอดแผนยุทธศาสตร์ระยะยาวสู่แผนปฏิบัติการประจำปีด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
2. วัตถุประสงค์ ขอบเขต และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย		
เริ่มมีการกำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตของการสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กรในภาพรวม	ควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตของการร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กรในภาพรวมที่มีการวิเคราะห์จาก Value Chain ที่บูรณาการในระดับภาพรวม/ยุทธศาสตร์ กับระดับส่วน (Tier2) อย่างเป็นระบบ ตามบริบท/การดำเนิน งานในปัจจุบันและอนาคต	กำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตของการสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในองค์กร และการวิเคราะห์แนวทาง Value chain ที่เป็นระบบ
3. กระบวนการของการสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย		
- มีการกำหนดผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญขององค์กร - มีการระบุประเด็น/ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญที่มีต่อองค์กร	- ควรมีเอกสารว่ามีการระบุประเด็น/ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อทุกส่วน (Tier2) การวิเคราะห์และจัดอันดับความสำคัญของประเด็น - ควรมีการจัดลำดับความสำคัญและกำหนดกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำคัญที่มีครอบคลุมทุกกลุ่ม รวมถึงไม่พบอาการว่ามีการกำหนดวัตถุ ประสงค์ ขอบเขต ระดับ ที่คาดหวัง วิธีการรูปแบบ (Methods) ของการสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย - ควรมีการบริหารความเสี่ยงของการสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและกำหนดแนวทางการติดตามและประเมินผลตาม - ต้องเพิ่มเอกสารว่ามีการรายงานผลการดำเนินงานตามแผนการสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อสาธารณชนในรายงานความยั่งยืน รายงานประจำปี รายงานในเว็บไซต์ และการรายงานในสื่อสังคมออนไลน์	- จัดทำการระบุประเด็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อทุกส่วนให้ครบประเด็นตามที่เกณฑ์กำหนด - ดำเนินการบริหารความเสี่ยงด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและกำหนดแนวทางการติดตามและประเมินผล - จัดทำเอกสารการรายงานผลการดำเนินงานตามแผนการสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อสาธารณชนในรายงานความยั่งยืน รายงานประจำปี รายงานในเว็บไซต์ และการรายงานในสื่อสังคมออนไลน์ให้ครบถ้วน

ส่วนที่ 3
นโยบาย และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน

นโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานและการจัดทำแผนวิสาหกิจขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ ที่ได้มีการทบทวนและนำข้อมูลในระดับประเทศ เพื่อจัดวางยุทธศาสตร์และตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมกับการขับเคลื่อนองค์กรสู่เป้าหมายที่ประเทศได้จัดวางไว้ภายใต้กฎหมายต่าง ๆ แนวทางการดำเนินงาน แผนงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจน เป้าหมายอื่น ๆ ภายในสถานการณ์ความมั่นคงยั่งยืนของทรัพยากรพรรณพืช และความหลากหลายทางชีวภาพที่มีส่วนสำคัญของการดำรงอยู่ของมวลมนุษยชาติ โดยมีสาระสำคัญของนโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ดังนี้

1. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) เป็นแผนที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ให้เป็นแผนที่มีความชัดเจนในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาประเทศ อันมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

เนื่องจากเป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทำหน้าที่ระบุทิศทางการพัฒนาประเทศ ดังนั้นการกำหนดกรอบแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 จึงมุ่งเน้นคัดเลือกประเด็นการพัฒนาที่มีลำดับความสำคัญในองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1) เศรษฐกิจมูลค่าสูงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (High Value-Added Economy) 2) สังคมแห่งโอกาสและความเสมอภาค (High Opportunity Society) 3) วิถีชีวิตที่ยั่งยืน (Eco-Friendly Living) และ 4) ปัจจัยสนับสนุนการพลิกโฉมประเทศ (Key Enablers for Thailand's Transformation) ซึ่งในช่วงระยะเวลา 5 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 เป็นการพัฒนาที่มีความสำคัญต่อการให้ประเทศไทยเป็น Hi-Value and Sustainable Thailand ภายในปี 2570 โดยรายละเอียดขององค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1) เศรษฐกิจมูลค่าสูงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

หมุดหมายที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตร และเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง มุ่งเน้นการสร้างมูลค่าของสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูป โดยอาศัยเทคโนโลยีและนวัตกรรม การเพิ่มประสิทธิภาพของโครงสร้างพื้นฐานของภาคเกษตร และการสนับสนุนบทบาทของผู้ประกอบการเกษตร

หมุดหมายที่ 2 ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน โดยยกระดับการท่องเที่ยวให้เป็นการท่องเที่ยวคุณภาพสูง เพิ่มการพึ่งพานักท่องเที่ยวในประเทศและกระจายรายได้สู่พื้นที่ และบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในทุกมิติ

หมุดหมายที่ 3 ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าที่สำคัญของโลก โดยสนับสนุนให้ผู้ประกอบการเดิมในอุตสาหกรรมยานยนต์สามารถปรับตัวไปสู่การผลิตยานยนต์ไฟฟ้า พร้อมกับการลงทุนเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาเทคโนโลยียานยนต์ไฟฟ้า รวมถึงการสร้างปัจจัยสนับสนุนเพื่อให้ผู้ใช้รถยนต์เปลี่ยนมาใช้ยานยนต์ไฟฟ้า

หมุดหมายที่ 4 ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง มุ่งเน้นการสร้างมูลค่าจากสินค้าและบริการสุขภาพซึ่งไทยมีความได้เปรียบ รวมถึงการสร้างเสริมขีดความสามารถด้านการวิจัยเทคโนโลยีทางการแพทย์ และสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสุขภาพของคนในประเทศ

หมุดหมายที่ 5 ไทยเป็นประตูการค้าการลงทุนและยุทธศาสตร์ทางโลจิสติกส์ที่สำคัญของภูมิภาค เป็นการยกระดับบทบาทของไทยในห่วงโซ่อุปทานของภูมิภาค โดยให้ความสำคัญกับการเป็นศูนย์กลางคมนาคมและโลจิสติกส์ และการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ

หมุดหมายที่ 6 ไทยเป็นศูนย์กลางด้านดิจิทัลและอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะของอาเซียน มุ่งเน้นการผลักดันการเติบโตเศรษฐกิจดิจิทัล โดยการสร้างระบบนิเวศที่เหมาะสม ทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐานและกฎหมายกฎระเบียบ รวมถึงการสนับสนุนให้อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์เดิมสามารถปรับเปลี่ยนไปสู่อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะที่มีผนวกเทคโนโลยี Internet of Things (IoT) เพื่อให้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ สามารถเชื่อมโยงหรือส่งข้อมูลถึงกันได้

2) สังคมแห่งโอกาสและความเสมอภาค (High Opportunity Society)

หมุดหมายที่ 7 ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูง และสามารถแข่งขันได้ โดยผลักดันการพัฒนาศักยภาพของ SMEs สู่การเป็นผู้ประกอบการยุคดิจิทัล สามารถเชื่อมโยงกับห่วงโซ่มูลค่าโลก และปรับเปลี่ยนการแข่งขันทางการค้าให้เป็นธรรมสำหรับ SMEs

หมุดหมายที่ 8 ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน ให้ความสำคัญกับส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในเชิงพื้นที่ โดยการสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก การสร้างความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน โลจิสติกส์ และดิจิทัล

หมุดหมายที่ 9 ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และคนไทยทุกคนมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ เหมาะสม โดยการแก้ไขปัญหาความยากจนข้ามรุ่นแบบมุ่งเป้าที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของครัวเรือนยากจน ทั้งในด้านการสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพ และการช่วยเหลือให้เด็กจากครัวเรือนยากจนได้รับการศึกษาอย่างเต็มศักยภาพ รวมทั้งให้ความสำคัญกับการจัดความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตแก่คนไทยทุกช่วงวัย

3) วิถีชีวิตที่ยั่งยืน (Eco-Friendly Living)

หมุดหมายที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ ให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรโดยการใช้น้อย ใช้ซ้ำ นำกลับมาใช้ใหม่ พร้อมทั้งการนำขยะหรือวัสดุเหลือใช้กลับมาสร้างมูลค่า รวมถึงการเร่งลดก๊าซเรือนกระจก โดยเฉพาะในภาคพลังงานและอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นภาคเศรษฐกิจที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูง

หมุดหมายที่ 11 ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ได้แก่ การสร้างความสามารถในการรับมือกับภัยธรรมชาติ โดยมุ่งเน้นการป้องกันภัยโดยใช้แนวทางธรรมชาติ เช่น การฟื้นฟูป่าต้นน้ำ และการสร้างแหล่งเก็บกักน้ำขนาดเล็ก รวมถึงการพัฒนาประสิทธิภาพในการคาดการณ์และเตือนภัย

4) ปัจจัยสนับสนุนการพลิกโฉมประเทศ (Key Enablers for Thailand's Transformation)

หมุดหมายที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต โดยสนับสนุนให้คนทุกช่วงวัยมีโอกาสพัฒนาทักษะอย่างเต็มศักยภาพ มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และมีสมรรถนะที่สอดคล้องกับบริบทของโลกยุคใหม่

หมุดหมายที่ 13 ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน โดยยกระดับภาครัฐให้มีสมรรถนะสูงและคล่องตัว สามารถก้าวสู่การเป็นภาครัฐดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ รวมถึงการยกเลิกกฎหมายที่ไม่จำเป็นและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ ดังภาพที่ 7

ภาพที่ 7 แผนภาพแสดงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 องค์ประกอบ 4 ด้าน

ความเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 องค์การสวนพฤกษศาสตร์มีหน่วยงานที่มีส่วนสนับสนุน เป้าหมาย ทรัพยากรธรรมชาติสมดุล และมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 อันสอดคล้องกับกรอบการจัดทำแผนพัฒนารัฐวิสาหกิจ สาขาทรัพยากรธรรมชาติ ดังต่อไปนี้

1) การสนับสนุนหมุดหมายที่ 2 ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน

หมุดหมายที่ 2 องค์การสวนพฤกษศาสตร์เป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณค่าและความยั่งยืนองค์การสวนพฤกษศาสตร์ มีภาพลักษณ์ในฐานะจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณค่าและใส่ใจในความยั่งยืน การท่องเที่ยวไทยมีจุดเด่นด้านการท่องเที่ยวรูปแบบเฉพาะ การท่องเที่ยวไทยมีกิจกรรมที่หลากหลายพร้อมทั้งมีบริการที่ได้มาตรฐานสากล สามารถเพิ่มมูลค่าและดึงดูดนักท่องเที่ยว เป้าหมายทั้งไทยและต่างชาติ และเป็นแหล่งท่องเที่ยวมีคุณค่าและยั่งยืน ผ่านโครงการสร้างและพัฒนา ขยายขอบข่าย การดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นแหล่งอนุรักษ์ ศึกษาวิจัย แหล่งเรียนรู้ ตลอดจนเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพที่สำคัญของประเทศ (อ.ส.พ.)

2) หมุดหมายที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้ให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรโดยการใช้น้อย ใช้ซ้ำ นำกลับมาใช้ใหม่ พร้อมทั้งการนำขยะหรือวัสดุเหลือใช้กลับมาสร้างมูลค่า รวมถึงการเร่งลดก๊าซเรือนกระจก โดยเฉพาะในภาคพลังงานและอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นภาคเศรษฐกิจที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูง

3) หมุดหมายที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต

หมุดหมายที่ 12 องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้มีการสนับสนุนให้คนทุกช่วงวัยมีโอกาสพัฒนาทักษะอย่างเต็มศักยภาพ มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และมีสมรรถนะที่สอดคล้องกับบริบทของโลกยุคใหม่ โดยองค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้มีการจัดทำ MOU ร่วมกับหน่วยงานระดับมหาวิทยาลัยในการสรรหานักวิชาการรุ่นใหม่ และความร่วมมือด้านการฝึกอบรม (อ.ส.พ.)

2. แผนการปฏิรูปประเทศ

การจัดทำแผนปฏิรูปประเทศคณะรัฐมนตรีเห็นชอบแผนการปฏิรูปประเทศที่คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2561 และให้รายงานต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อทราบต่อไป โดยการจัดทำแผนปฏิรูปประเทศ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศได้นำร่างยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2575) มาประกอบการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศโดยดำเนินการตามแผนปฏิรูปประเทศทั้ง 11 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการเมือง
2. ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
3. ด้านกฎหมาย
4. ด้านกระบวนการยุติธรรม
5. ด้านเศรษฐกิจ
6. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
7. ด้านสาธารณสุข
8. ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ
9. ด้านสังคม
10. ด้านพลังงาน
11. ด้านป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ความเชื่อมโยงกับแผนปฏิรูปประเทศ

จากแผนปฏิรูปจำนวน 11 ด้านดังกล่าว องค์การสวนพฤกษศาสตร์มีภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศ ในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ ประกอบด้วย

- **ประเด็นการปฏิรูปที่ 2** : ปฏิรูประบบการวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพ
  ประเด็นย่อยที่ 2.1 จัดทำแผนการวิจัยและสนับสนุนการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์
- **ประเด็นการปฏิรูปที่ 3** : ปฏิรูประบบข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศเพื่อการอนุรักษ์ คุ้มครอง ใช้ประโยชน์ และแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรม
  ประเด็นย่อยที่ 3.1 พัฒนาคลังข้อมูลทรัพยากรชีวภาพระดับชาติ
  ประเด็นย่อยที่ 3.2 จัดทำบัญชีรายการทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพและแหล่งตัวอย่าง
- **ประเด็นการปฏิรูปที่ 4** : ปฏิรูประบบและเครือข่ายฐานทรัพยากรท้องถิ่นให้ครอบคลุมทั่วประเทศ รวมถึง เครือข่ายระดับประเทศและอาเซียน
- **ประเด็นการปฏิรูปที่ 5** : ปฏิรูประบบบุคลากรด้านความหลากหลายทางชีวภาพ
  ประเด็นย่อยที่ 5.1 จัดทำแผนพัฒนาระบบบุคลากรด้านความหลากหลายทางชีวภาพ
  ประเด็นย่อยที่ 5.2 สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ แบ่งปัน และดำรงไว้ซึ่งองค์ความรู้
- **ประเด็นการปฏิรูปที่ 6** : ปฏิรูประบบ กลไกรองรับการใช้ประโยชน์และอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

นอกจากนั้น องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ยังได้มีภารกิจเชื่อมโยงแผนการปฏิรูปประเทศฉบับปรับปรุงที่องค์การสวนพฤกษศาสตร์มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงภายใต้กิจกรรม Big Rock ดังนี้

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้าน (6) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กิจกรรม Big Rock : เพิ่มและพัฒนาพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ตามเป้าหมาย

สถานะหน่วยงาน : หน่วยงานสนับสนุน

เป้าหมาย : ป่าอนุรักษ์ ป่าเศรษฐกิจ ป่าชุมชน และพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชุมชนมีจำนวนเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด : ข้อมูลเชิงพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ป่าเศรษฐกิจ ป่าชุมขน และพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง และชุมชน

3. แผนยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระยะ 20 ปี (ปี พ.ศ. 2560-2579)

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ดำเนินการจัดทำแผนยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติ โดยยึดถือแผนและนโยบายของชาติทุกระดับยุทธศาสตร์ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยยุทธศาสตร์ กระทรวงฯ ได้รับการจัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางของทุกหน่วยงานในสังกัดในช่วงปีงบประมาณ 2560 ถึง 2579 โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

พันธกิจ

1. ขับเคลื่อนและผลักดันยุทธศาสตร์และมาตรการ ด้านการอนุรักษ์ คุ้มครอง ฟื้นฟู และใช้ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม

2. บูรณาการและสร้างการมีส่วนร่วมกับภาคีทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ
3. เสริมสร้างขีดความสามารถเชิงรุกขององค์กร พัฒนาระบบ กลไก และฐานข้อมูลในการ บริหารจัดการ รวมทั้งการปรับปรุงและบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรม

ประเด็นยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย 6 ประเด็น ดังนี้

ตารางที่ 6 ประเด็นยุทธศาสตร์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติฯ

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าหมาย
1) อนุรักษ์ คุ้มครอง ฟื้นฟู ส่งเสริม และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน	- ป้องกันดูแลรักษาพื้นที่ป่าให้คงสภาพ ไม่ให้มีการบุกรุกทำลาย รวมทั้งเฝ้าระวังป้องกันการเกิดไฟป่า - การเพิ่มพื้นที่ป่าไม้จากพื้นที่เสื่อมโทรม สร้างป่าเศรษฐกิจ - เพิ่มความสมบูรณ์ของแนวปะการัง แหล่งหญ้าทะเล และระบบนิเวศทางทะเล - แก้ไขปัญหาราษฎรในพื้นที่ป่าไม้อย่างเป็นระบบและเป็นธรรม - ลดอัตราการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศลงอย่างมีนัยสำคัญ - ทรัพยากรธรณีได้รับการบริหารจัดการอย่างสมดุลและยั่งยืนโดยการมีส่วนร่วม
2) บริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ทั้งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน แบบมีส่วนร่วมเป็นธรรมและเพียงพอ	- จัดการและอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรน้ำให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างพอเพียง
3) ป้องกัน รักษา และฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อม	- สิ่งแวดล้อมได้รับการจัดการให้มีคุณภาพดีตามเกณฑ์มาตรฐานระดับสากล
4) ขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในการพัฒนาและจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ	- แนวทางการผลิตและบริโภคที่ยั่งยืน (SDGs) เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืน
5) ลดก๊าซเรือนกระจกและลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติ	- เพิ่มประสิทธิภาพ พัฒนากลไกขีดความสามารถในการลดก๊าซเรือนกระจก และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศ

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าหมาย
	- เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินที่เกิดจากสาธารณภัยลดลง
6) พัฒนากลไกระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพและการจัดการองค์กรอย่างมีธรรมาภิบาล และทันต่อการเปลี่ยนแปลง	- เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการองค์กรและพัฒนาการบริหารจัดการของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์กระทรวง องค์การสวนพฤกษศาสตร์

ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์กระทรวง องค์การสวนพฤกษศาสตร์ที่เกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับประเด็นยุทธศาสตร์กระทรวง มีดังนี้

- **ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1** อนุรักษ์ คุ้มครอง ฟื้นฟู ส่งเสริม และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน
- **ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 6** พัฒนากลไกระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และการจัดการองค์กรอย่างมีธรรมาภิบาล และทันต่อการเปลี่ยนแปลง

4. BCG Model

1) แนวคิดและหลักการของ BCG model

BCG หรือ Bio-Circular-Green Economy เศรษฐกิจชีวภาพ-เศรษฐกิจหมุนเวียน-เศรษฐกิจสีเขียวเป็นโมเดลเศรษฐกิจใหม่ในการขับเคลื่อนการเติบโตของเศรษฐกิจและการพัฒนาสังคมของประเทศที่นำหลักการและลำดับความสำคัญจากยุทธศาสตร์ชาติและวิสัยทัศน์ “Thailand 4.0” เป็นตัวตั้ง ผสมผสานกับหลักคิดของเศรษฐกิจพอเพียง และเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals, SDGs) พัฒนา 3 เศรษฐกิจ คือ เศรษฐกิจชีวภาพ (Bioeconomy) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ไปพร้อม ๆ กัน เพื่อขับเคลื่อนประเทศไทยอย่างเป็นรูปธรรมผ่านความร่วมมือของภาครัฐ-เอกชน/ชุมชน/สังคม/มหาวิทยาลัย/สถาบันวิจัย/เครือข่ายต่างประเทศ เพื่อเปลี่ยนข้อได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) ที่ไทยมีความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรมให้เป็นความสามารถในการแข่งขันด้วยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อให้เกิดเศรษฐกิจ BCG ที่เติบโต แข่งขันได้ในระดับโลก พร้อม ๆ กับการกระจายรายได้ลงสู่ชุมชน ลดความเหลื่อมล้ำ ชุมชนเข้มแข็ง มีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ดังภาพที่ 8

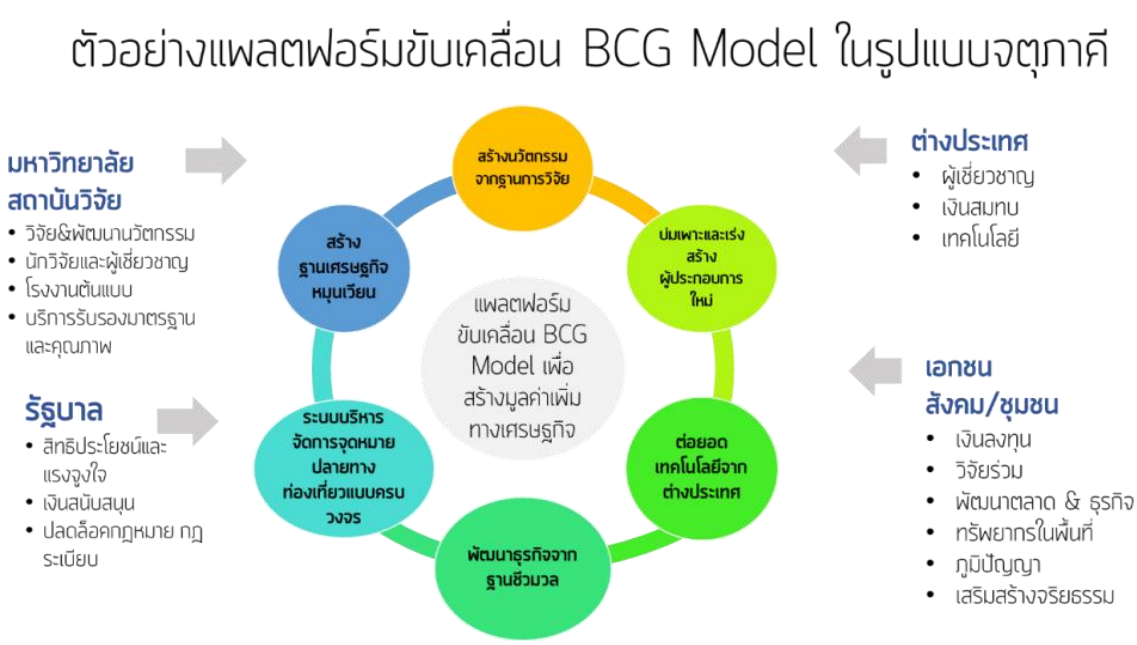

ภาพที่ 8 แสดงแพลตฟอร์ม BCG Model ในรูปแบบจตุภาคี

BCG Economy หรือ เศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy) คือ โมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นแนวคิดการนำวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมไปยกระดับความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืนให้กับ 4 อุตสาหกรรมเป้าหมาย (S-curves) ได้แก่ อุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร อุตสาหกรรมพลังงานและวัสดุ อุตสาหกรรมสุขภาพและการแพทย์ และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ โดยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมจะเข้าไปช่วยเพิ่มประสิทธิภาพให้กับผู้ผลิตที่เป็นฐานการผลิตเดิม เช่น เกษตรกรและชุมชน ตลอดจนสนับสนุนให้เกิดผู้ประกอบการที่ผลิตสินค้าและบริการที่มีมูลค่าเพิ่มสูงหรือนวัตกรรม

นอกจากนี้ BCG Model ยังสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจหมุนเวียน คือ สามารถออกแบบผลิตภัณฑ์และกระบวนการผลิตเพื่อให้เกิดของเสียน้อยที่สุด (Eco-design & Zero-Waste) ส่งเสริมการใช้ซ้ำ (Reuse, Refurbish, Sharing) และให้ความสำคัญกับการจัดการของเสียจากการผลิตและบริโภค ด้วยการนำวัตถุดิบที่ผ่านการผลิตและบริโภคแล้วเข้าสู่กระบวนการแปรสภาพเพื่อกลับมาใช้ใหม่ (Recycle, Upcycle)

ดังนั้น BCG เป็นแนวทางการพัฒนาที่สอดรับกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ของสหประชาชาติอย่างน้อย 5 เป้าหมาย ได้แก่ การผลิตและบริโภคที่ยั่งยืน การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การอนุรักษ์ความหลากหลาย ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน การลดความเหลื่อมล้ำ อีกทั้งยังสอดรับกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นหลักสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยดังภาพที่ 9

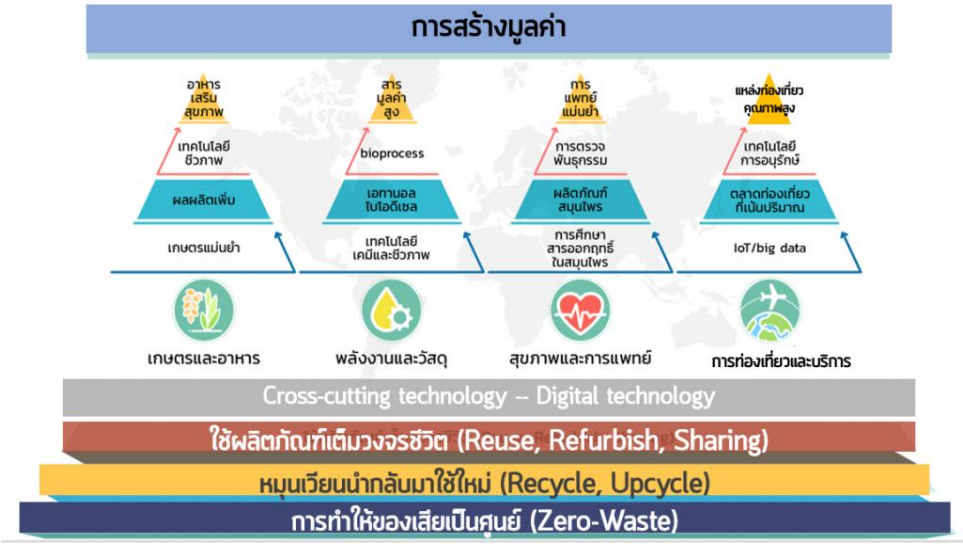

ภาพที่ 9 แผนภาพแสดงแนวทางการพัฒนาในรูปแบบ BCG model

2) วิสัยทัศน์ของการดำเนินงาน BCG

วิสัยทัศน์ของการดำเนินงาน BCG คือ การเปลี่ยนข้อได้เปรียบ (Comparative Advantage) ที่ไทยมีจากความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรม ให้เป็นความสามารถในการแข่งขัน (Competitive Advantage) ด้วยนวัตกรรม เพื่อให้เกิดเศรษฐกิจ BCG ที่เติบโต แข่งขันได้ในระดับโลก เกิดการกระจายรายได้ลงสู่ชุมชน ลดความเหลื่อมล้ำ ชุมชนเข้มแข็ง มีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืน

3) การพัฒนาสาขายุทธศาสตร์ BCG (BCG Sectoral Development)

สาขายุทธศาสตร์ภายใต้ BCG ที่ต้องได้รับการพัฒนาให้มีความสามารถที่สูงขึ้น ได้แก่

(1) สาขาเกษตรและอาหาร มุ่งสู่การผลิตสินค้าเกษตรและอาหารจากการผลิตมากแต่สร้างรายได้น้อย ไปสู่การผลิตสินค้าที่เป็นพรีเมี่ยมที่ผลิตน้อยแต่สร้างรายได้สูง รวมถึงการเพิ่มความหลากหลายของสินค้าเกษตรเศรษฐกิจ

(2) สาขาสุขภาพและการแพทย์ มุ่งเน้นการสร้างความสามารถในการพึ่งพาตนเองทางด้านการผลิตยาและชีวเภสัชภัณฑ์ อุปกรณ์ทางการแพทย์และวัสดุฝังในร่างกาย พัฒนาแนวปฏิบัติและรูปแบบการรักษา ปรับเปลี่ยนรูปแบบการรักษาไปสู่การแพทย์แม่นยำ การเป็นศูนย์กลางการให้บริการด้านสุขภาพและการวิจัยด้านคลินิกชั้นนำของโลก

(3) สาขาพลังงาน วัสดุและเคมีชีวภาพ มุ่งเน้นการเพิ่มความมั่นคงด้านพลังงานและการต่อยอดสู่ผลิตภัณฑ์เคมีและวัสดุชีวภาพมูลค่าสูง ด้วยการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุด

(4) สาขาการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มุ่งพัฒนาสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนด้วยการใช้จุดแข็งของพื้นที่มาสร้างอัตลักษณ์ของตนเอง ควบคู่กับการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพสูงในการรองรับนักท่องเที่ยว ฟื้นฟูและป้องกันปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควบคู่กับการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ที่เน้นการค้นหารากเหง้าทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเนื้อหาอัตลักษณ์เชิงพื้นที่มาต่อยอดผลิตภัณฑ์และบริการให้มีมูลค่าที่สูงขึ้น

4) การส่งเสริม (4 Enablers)

4.1 กฎหมาย กฎระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับ BCG (BCG Regulatory Framework)

(1) ปลดล็อกข้อจำกัดทางกฎหมายและกฎระเบียบต่าง ๆ ให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา BCG พัฒนาระบบนิเวศนวัตกรรม (Innovation Ecosystem) เพื่อการทดลองทดสอบ (Sandbox) ส่งเสริมการประเมินวัฏจักรผลิตภัณฑ์ (Product Life Cycle Assessment) เพื่อประเมินค่าผลกระทบของผลิตภัณฑ์ที่มีต่อสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญที่จะช่วยให้ผู้บริโภคตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดผลกระทบน้อย หรือเป็นข้อมูลพื้นฐานให้ภาคเอกชนดำเนินการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตเพื่อให้มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่ำสุด ป้องกันการกีดกันทางการค้า

(2) โครงสร้างพื้นฐานทางด้านคุณภาพของประเทศ (National Quality Infrastructure: NQI) ซึ่งเป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญในการนำสินค้าเข้าสู่ตลาดโลก โดยเฉพาะตลาดประเทศพัฒนาแล้ว ผ่านการสร้างการยอมรับในความปลอดภัยและความเชื่อมั่นในคุณภาพของสินค้าและบริการ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับสินค้าไทย โดยเฉพาะสินค้ากลุ่ม BCG ซึ่งเป็นกลุ่มที่เน้นที่มาของวัตถุดิบ ความสามารถที่จะหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่และกระบวนการผลิตที่คำนึงถึงความปลอดภัยของสิ่งแวดล้อมและมนุษย์

(3) โรงงานต้นแบบระดับขยายขนาด (Pilot Plant) และโรงงานสาธิต (Demonstration Plant) เป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาต่อยอดสู่นวัตกรรมจากผลงานวิจัยในประเทศ และช่วยลดการพึ่งพาเทคโนโลยีและนวัตกรรมจากต่างชาติ ลดความเสี่ยงของเอกชน หรือผู้ประกอบการในการผลิตเพื่อจำหน่ายเชิงพาณิชย์

(4) ระบบการคำนวณสมรรถนะสูง (High Performance Computing: HPC) เป็นโครงสร้างพื้นฐานการคำนวณสมรรถนะสูงเพื่อรองรับ AI & Big Data เร่งรัดให้เกิดการพัฒนานวัตกรรมต่าง ๆ ได้ในระยะเวลาที่สั้นลงและตอบสนองต่อกลุ่มเป้าหมายได้แม่นยำมากขึ้น โดยเน้นการร่วมทุนกับบริษัทเทคโนโลยีชั้นนำของโลกในรูปแบบ PPP ให้มีการตั้งระบบการคำนวณสมรรถนะสูงและที่เก็บข้อมูลขนาดใหญ่ของประเทศไทย โดยให้เอกชนร่วมบริหารจัดการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและได้มาตรฐานระดับโลก

(5) ระบบโครงข่ายการเชื่อมต่อความเร็วสูงราคาถูก เพื่อใช้เชื่อมต่อข้อมูลจาก Smart Devices หรือ เซนเซอร์จากสรรพสิ่งต่าง ๆ เช่น โครงข่ายการเชื่อมต่อ 5G ที่สามารถใช้การร่วมทุนระหว่างต่างประเทศจากจีนหรือกลุ่มยุโรปกับเอกชนทางด้านโทรคมนาคมของไทยได้

5) ความเชื่อมโยงกับแผน BCG model

BCG model ที่องค์การสวนพฤกษศาสตร์มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงและสามารถนำมาพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสามารถอธิบายได้ ดังนี้

- **เป้าหมาย: การสร้างคุณค่าเพิ่ม (value creation) จากทรัพยากร ชีวภาพและวัฒนธรรม**
- **ยุทธศาสตร์ที่ 3 การยกระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้เศรษฐกิจ BCG ให้สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน**
- **แนวทางการดำเนินการ: การท่องเที่ยวและเศรษฐกิจสร้างสรรค์**

โดยองค์การสวนพฤกษศาสตร์นำแนวทางพัฒนาสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนด้วยการใช้จุดแข็งของความหลากหลายทางชีวภาพ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม และทุนทางปัญญามาสร้างอัตลักษณ์ของตนเองด้วยการเน้นตลาดคุณภาพ สร้างมาตรฐาน ความสะดวก สะอาด ปลอดภัย อัตลักษณ์ของแต่ละพื้นที่ นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้บริหารจัดการและดูแลระบบนิเวศอย่างเป็นระบบ รวมถึงการพัฒนาสู่ระบบการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนด้วยการจัดทำระบบมาตรฐานการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน การจัดทำ National Guideline ด้านขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว จัดทำระบบบัญชีต้นทุนทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวที่สำคัญ รวมถึงการปรับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว และการฟื้นฟูแหล่งเสื่อมโทรมทางธรรมชาติให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ ควบคู่กับการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพสูงในการรองรับนักท่องเที่ยวและป้องกันปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการเพื่อลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อการดำเนินธุรกิจ

นอกจากนี้ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ มุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ภายใต้การพัฒนาการใช้องค์ความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ เชื่อมโยงกับทุนทางปัญญา ทุนทางวัฒนธรรม และความหลากหลายทางชีวภาพ หรือบริการรูปแบบใหม่ที่มีมูลค่าเพิ่ม ที่จะสามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มลูกค้าเป้าหมายได้ ผ่านระบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เช่น การพัฒนาเพื่อส่งออกสินค้าและบริการเหล่านี้ ผ่านของขวัญ ของฝากที่สร้างสรรค์อย่างมีอัตลักษณ์

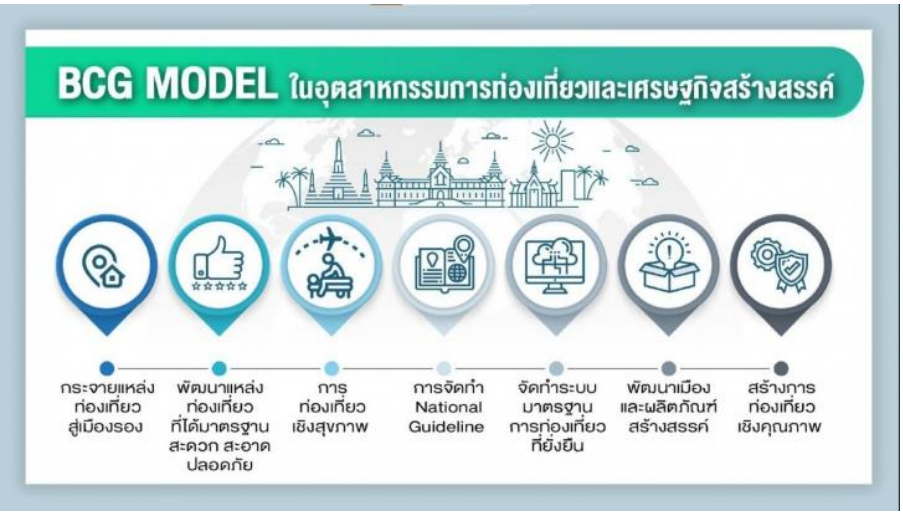

ภาพที่ 10 แสดง BCG Model ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจสร้างสรรค์

6) โมเดลเศรษฐกิจ BCG ในภารกิจของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่ปฏิบัติการขององค์การสวนพฤกษศาสตร์

แนวทางการดำเนินงานการยกระดับและเพิ่มมูลค่าของการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อสร้างและกระจายรายได้อย่างเป็นธรรมขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ ที่สอดคล้องโมเดลเศรษฐกิจ BCG Model อันประกอบด้วยโครงการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 7 โครงการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับโมเดลเศรษฐกิจ BCG Model

โครงการ/กิจกรรม	ผลผลิตที่สำคัญ
โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และแหล่งอนุรักษ์ ฟื้นฟู พันธุ์พืชใกล้สูญพันธุ์ พันธุ์พืชที่ถูกคุกคาม	1. ทรัพยากรพันธุ์พืช โดยเฉพาะพืชหายาก ใกล้สูญพันธุ์ และถูกคุกคาม ได้รับการอนุรักษ์นอกถิ่น ฟื้นฟู และเพิ่มจำนวนอย่างเป็นระบบตามหลักวิชาการ 2. มีการฟื้นฟู คืนถิ่นพันธุ์ไม้ เพื่อคืนความหลากหลายทางชีวภาพให้กับพื้นที่ป่า คืนความสมดุลให้ระบบนิเวศ สู่การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนแก่ประชาชน และส่งเสริมการดำเนินการเพื่อช่วยลดภาวะโลกร้อนโดยร่วมกับชุมชนท้องถิ่น
โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกลไกและเครื่องมือในการบริหาร จัดการทรัพยากรพันธุ์พืชในประเทศและภูมิภาคเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้	1. ระบบฐานข้อมูลตัวอย่างอ้างอิง และพันธุ์พืชสำรองของประเทศ ทั้งในรูปแบบ Living Collection และ Dry Collection ที่มีมาตรฐาน 2. การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการส่งเสริมให้เกิดการสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรพันธุ์พืชของประเทศ
โครงการวิจัยและพัฒนาด้านพืชและความหลากหลาย ทางชีวภาพเพื่อส่งเสริมมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจและสังคม	มีนวัตกรรม (ผลิตภัณฑ์ กรรมวิธี หรือบริการ) ที่เกี่ยวกับฐานทรัพยากรชีวภาพ เพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและสังคม
โครงการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	สวนพฤกษศาสตร์ได้รับการพัฒนาศักยภาพ เพื่อรองรับการเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพรูปแบบใหม่ ที่สามารถตอบสนองต่อประชาชนและนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพสูง ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม ในด้านการอนุรักษ์หวงแหนทรัพยากรพันธุ์พืชที่สำคัญของประเทศ เพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน เกิดการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว รวมถึงการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ชุมชน

5. แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (ระยะ 20 ปี)

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ นำแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (ระยะ 20ปี) ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี 5 เมษายน พ.ศ. 2559 มีวิสัยทัศน์ปฏิรูปประเทศไทยสู่ดิจิทัลไทยแลนด์ (Digital Thailand) มาใช้ในการวางแผนการดำเนินงานองค์การ เพื่อให้วิสัยทัศน์และเป้าหมายในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล บรรลุผลแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมจึงได้กำหนดกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนา 6 ด้าน คือ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล
ยุทธศาสตร์ที่ 2 ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล
ยุทธศาสตร์ที่ 3 สร้างสังคมคุณภาพที่ทั่วถึงเท่าเทียมด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล
ยุทธศาสตร์ที่ 4 ปรับเปลี่ยนภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล
ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนากำลังคนให้พร้อมเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล
ยุทธศาสตร์ที่ 6 สร้างความเชื่อมั่นในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

ภาพที่ 11 แผนภาพแสดงแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

6. เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ตามแนวทางการพัฒนาขององค์การสหประชาชาติ (United Nations)

องค์การสหประชาชาติได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาขึ้นใหม่โดยอาศัยกรอบความคิดการมองการพัฒนาเป็นมิติ (Dimensions) ของเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ให้มีความเชื่อมโยงกัน เรียกว่า เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development Goals (SDGs) ซึ่งจะใช้เป็นทิศทางการพัฒนา ตั้งแต่เดือนกันยายน ปี 2558 - เดือนสิงหาคม 2573 ครอบคลุมระยะเวลา 15 ปี ประกอบด้วย 17 เป้าหมาย

โดยองค์การสวนพฤกษศาสตร์มีการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องและให้ความสำคัญกับเป้าหมาย เป้าหมายที่ 15 ปกป้อง ฟื้นฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน ต่อสู้การกลายสภาพเป็นทะเลทราย หยุดการเสื่อมโทรมของที่ดินและฟื้นสภาพกลับมาใหม่ และหยุดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ

1) สร้างหลักประกันว่าจะมีการอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ระบบนิเวศบนบกและในน้ำจืดในแผ่นดิน รวมทั้งบริการทางระบบนิเวศอย่างยั่งยืน เฉพาะอย่างยิ่ง ป่าไม้ พื้นที่ชุ่มน้ำ ภูเขาและเขตแห้งแล้ง โดยเป็นไปตามข้อบังคับภายใต้ความตกลงระหว่างประเทศ ภายในปี 2563

2) ส่งเสริมการดำเนินการด้านการบริหารจัดการป่าไม้ทุกประเภทอย่างยั่งยืน หยุดยั้งการตัดไม้ทำลายป่า ฟื้นฟูป่าที่เสื่อมโทรม และเพิ่มการปลูกป่าและฟื้นฟูป่าทั่วโลก ภายในปี 2563

3) ต่อสู้การกลายสภาพเป็นทะเลทราย ฟื้นฟูแผ่นดินและดินที่เสื่อมโทรม รวมถึงแผ่นดินที่ได้รับผลกระทบจากการกลายสภาพเป็นทะเลทราย ความแห้งแล้ง และอุทกภัย และพยายามที่จะบรรลุถึงโลกที่ไร้ความเสื่อม

4) สร้างหลักประกันว่าจะมีการอนุรักษ์ระบบนิเวศภูเขาและความหลากหลายทางชีวภาพของระบบนิเวศเหล่านั้น เพื่อจะเพิ่มพูนขีดความสามารถของระบบนิเวศเหล่านั้นที่จะให้ผลประโยชน์อันสำคัญต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายในปี 2573

5) ปฏิบัติการที่จำเป็นและเร่งด่วนเพื่อลดการเสื่อมโทรมของถิ่นที่อยู่ตามธรรมชาติ หยุดยั้งการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ และภายในปี 2563 จะปกป้องและป้องกันการสูญพันธ์ของชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม

6) สร้างหลักประกันว่าจะมีการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม และส่งเสริมการเข้าถึงทรัพยากรเหล่านั้นอย่างเหมาะสม

7) ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อจะยุติการล่าและการขนย้ายชนิดพันธุ์พืชและสัตว์คุ้มครอง และแก้ปัญหาทั้งอุปสงค์และอุปทานต่อผลิตภัณฑ์สัตว์ป่าที่ผิดกฎหมาย

8) นำมาตรการมาใช้เพื่อป้องกันการนำเข้าและลดผลกระทบของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานในระบบนิเวศบกและน้ำและควบคุมหรือขจัด priority species ภายในปี 2565

9) บูรณาการมูลค่าของระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพเข้าไปสู่การวางแผน กระบวนการพัฒนายุทธศาสตร์การลดความยากจน และบัญชีทั้งระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ ภายในปี 2565 โดยมีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

(1) ระดมและเพิ่มทรัพยากรทางการเงินจากทุกแหล่งเพื่อการอนุรักษ์และการใช้ความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

(2) ระดมทรัพยากรจากทุกแหล่งและทุกระดับเพื่อสนับสนุนเงินแก่การบริหารจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน และจัดหาแรงจูงใจที่เหมาะสมสำหรับประเทศกำลังพัฒนาให้เกิดความก้าวหน้าในการบริหารจัดการ ซึ่งรวมถึงการอนุรักษ์และการปลูกป่า

(3) เพิ่มพูนการสนับสนุนในระดับโลกสำหรับความพยายามที่จะต่อสู้การล่าและการเคลื่อนย้ายชนิดพันธุ์คุ้มครอง รวมถึงโดยการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่น

ภาพที่ 12 แผนภาพแสดงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs)

7. เป้าหมายตามกลยุทธ์ระดับโลกเพื่อการอนุรักษ์พืช (Global Strategy of Plant conservation: GSPC)

Global Strategy for Plant Conservation (GSPC) ได้มีการประชุม COP ในปี 2002 เป็นกรอบยุทธศาสตร์ในการดำเนินการอนุรักษ์พืชในระดับโลก ระดับภูมิภาค ระดับชาติ และระดับท้องถิ่น เชื่อมโยงพันธมิตรภาครัฐและองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐ GSPC มีเป้าหมายที่จะทำหน้าที่เป็นตัวกระตุ้นเพื่อการทำงานร่วมกันในทุกระดับต่อการเข้าใจการอนุรักษ์และการใช้อย่างยั่งยืนทรัพย์สมบัติมหาศาลในโลกของความหลากหลายของพืช ในขณะที่เสริมสร้างจิตสำนึกและการสร้างกำลังการผลิตเพื่อรักษาและขยายพันธุ์ต่อไป ได้กำหนด 16 เป้าหมายผลที่มุ่งเน้นที่จะพบในปี 2022

โดยเป้าหมายที่จะถูกรวมอยู่ในโครงการเฉพาะจากการทำงานของ Convention on Biological Diversity (CBD) และยังทับซ้อนกับการทำงานในประเด็นข้ามภาคส่วน เช่น ชนิดพันธุ์ต่างถิ่น บทความความรู้แบบดั้งเดิมและความคิดริเริ่มอนุกรมวิธานระดับโลก สวนพฤกษศาสตร์เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาของ GSPC และอยู่ในระดับแนวหน้าของการดำเนินการของเป้าหมายโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่อยู่ในอนุกรมวิธานการพัฒนาโปรโตคอลสำหรับการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนการอนุรักษ์แหล่งกำเนิดอดีตการศึกษาและการรับรู้ของประชาชน และความสามารถในการสร้างสวนมีเป้าหมาย GSPC ภายในโครงการทำงานอย่างต่อเนื่องและจำนวนของสวนพฤกษศาสตร์ระดับชาติทำหน้าที่เป็น GSPC หลักกิจกรรมของสวนพฤกษศาสตร์ที่นำไปสู่การดำเนินการตามเป้าหมายของการ GSPC จะถูกเน้นตลอดทั้ง 3 ส่วนของเอกสารนี้

ตารางที่ 8 เป้าหมายกลยุทธ์ระดับโลกเพื่อการอนุรักษ์พืช ปี 2022

เป้าหมายกลยุทธ์ระดับโลกเพื่อการอนุรักษ์พืช ปี 2022	
เป้าหมายที่ 1	- พืชทุกชนิดรู้จักกันในโลกออนไลน์
เป้าหมายที่ 2	- ประเมินสถานภาพการอนุรักษ์ของทุกคนที่รู้จักพันธุ์พืชเท่าที่จะเป็นไปได้เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินการอนุรักษ์
เป้าหมายที่ 3	- ข้อมูลการวิจัยและผลเชื่อมโยงวิธีการที่จำเป็นในการใช้กลยุทธ์การพัฒนาใช้ร่วมกัน
เป้าหมายที่ 4	- อย่างน้อยร้อยละ 15 ของทุกพื้นที่ระบบนิเวศ พืชประเภทที่ปลอดภัยผ่านการจัดการที่มีประสิทธิภาพหรือการบูรณะ
เป้าหมายที่ 5	- อย่างน้อยร้อยละ 75 ของพื้นที่ที่สำคัญที่สุดสำหรับความหลากหลายของพืช ของแต่ละภูมิภาคในระบบนิเวศการป้องกันด้วยการจัดการที่มีประสิทธิภาพในสถานที่สำหรับการอนุรักษ์พืช และความหลากหลายทางพันธุกรรม
เป้าหมายที่ 6	- อย่างน้อยร้อยละ 75 ของพื้นที่การผลิตในแต่ละภาคควบคุมแบบยั่งยืนสอดคล้องกับการอนุรักษ์ความหลากหลายของพืช
เป้าหมายที่ 7	- อย่างน้อยร้อยละ 75 ของการอนุรักษ์สายพันธุ์ที่ถูกคุกคามในโลกของความหลากหลายของพืช
เป้าหมายที่ 8	- อย่างน้อยร้อยละ 75 ของพันธุ์พืชที่ถูกคุกคามสะสมแหล่งกำเนิดอดีตในประเทศต้นทางและอย่างน้อยร้อยละ 20 สำหรับรายการการฟื้นตัวและการบูรณะ
เป้าหมายที่ 9	- 70 เปอร์เซ็นต์ของความหลากหลายทางพันธุกรรมของพืชและป่าอื่น ๆ พันธุพืชทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีคุณค่าป่าสงวน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการรักษาและการบำรุงรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นและระดับภูมิภาคที่เกี่ยวข้อง

เป้าหมายกลยุทธ์ระดับโลกเพื่อการอนุรักษ์พืช ปี 2022	
เป้าหมายที่ 10	- มีประสิทธิภาพการจัดการมีแผนในสถานที่เพื่อป้องกันการรุกรานทางชีวภาพและการจัดการพื้นที่ที่สำคัญสำหรับความหลากหลายของพืชที่มีการบุก
เป้าหมายที่ 11	- ไม่มีสายพันธุ์ของพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์โดยการค้าระหว่างประเทศ
เป้าหมายที่ 12	- เก็บเกี่ยวผลิตภัณฑ์ทุกชนิดจากพืชป่าอย่างยั่งยืน
เป้าหมายที่ 13	- ภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมใหม่อาหารท้องถิ่น แนวทางการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรบำรุงรักษาพืชหรือเพิ่มตามความเหมาะสมเพื่อสนับสนุนการใช้การดำรงชีวิตอย่างยั่งยืน ความปลอดภัยของอาหารในท้องถิ่นและการดูแลสุขภาพ
เป้าหมายที่ 14	- ความสำคัญของความหลากหลายของพืชจำเป็นที่จะต้องอนุรักษ์รวมอยู่ใน การศึกษาและให้ประชาชนตระหนัก
เป้าหมายที่ 15	- จำนวนผู้ผ่านการฝึกอบรมในการทำงานเพียงพอตามความต้องการของประเทศเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลยุทธ์นี้
เป้าหมายที่ 16	- สถาบันเครือข่าย ความร่วมมือในการอนุรักษ์พืชที่มากขึ้นในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค ระหว่างประเทศเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลยุทธ์นี้

ตารางที่ 9 แสดงความเชื่อมโยงระดับประเทศและแผนยุทธศาสตร์

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs)		เป้าหมายตามกลยุทธ์ระดับโลกเพื่อการอนุรักษ์พืช (Global Strategy of Plant conservation)
ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี		ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านความมั่นคง	**ยุทธศาสตร์ที่ 2** ด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน	**ยุทธศาสตร์ที่ 5** ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งทางบกและทางทะเล	- สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว - ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม	- ให้ความสำคัญกับการยกระดับศักยภาพในหลากหลายมิติและขยายโอกาสสู่เวทีระดับโลก - สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว
แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ		
ประเด็นที่ 18 การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน เป้าหมายสภาพแวดล้อมของประเทศไทยมีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน	**ประเด็นที่ 5 การท่องเที่ยว** เป้าหมายความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยดีขึ้น	**ประเด็นที่ 23 การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม** เป้าหมายมูลค่าการลงทุนวิจัย และพัฒนานวัตกรรมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้น

<table>
<tr><th colspan="6">แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13</th></tr>
<tr><td colspan="2">1. หมุดหมายที่ 2
องค์การสวนพฤกษศาสตร์เป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณค่าและความยั่งยืน</td><td colspan="2">2. หมุดหมายที่ 10
ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ</td><td colspan="2">3. หมุดหมายที่ 12
ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต</td></tr>
<tr><th colspan="6">แผนการปฏิรูปประเทศ ด้าน (6) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</th></tr>
<tr><td colspan="2">ปฏิรูประบบการวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพ</td><td colspan="2">ปฏิรูประบบข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศเพื่อการอนุรักษ์คุ้มครองใช้ประโยชน์และแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรม</td><td>ปฏิรูประบบและเครือข่ายฐานทรัพยากรท้องถิ่นให้ครอบคลุมทั่วประเทศ รวมถึงเครือข่ายระดับประเทศและอาเซียน</td><td>ปฏิรูประบบกลไกรองรับการใช้ประโยชน์และอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน</td></tr>
<tr><th colspan="6">แผนดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม</th></tr>
<tr><td>พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล</td><td>ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล</td><td>สร้างสังคมคุณภาพที่ทั่วถึงเท่าเทียมด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล</td><td>ปรับเปลี่ยนภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล</td><td>พัฒนากำลังคนให้พร้อมเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล</td><td>สร้างความเชื่อมั่นในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล</td></tr>
<tr><td colspan="3">BCG Model: ยุทธศาสตร์ที่ 3 การยกระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้เศรษฐกิจ BCG ให้สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน</td><td colspan="3">แนวทางการดำเนินงานการยกระดับและเพิ่มมูลค่าของการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อสร้างและกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม</td></tr>
<tr><th colspan="6">แผนยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระยะ 20 ปี (ปี พ.ศ. 2560-2579)</th></tr>
<tr><td colspan="3">ยุทธศาสตร์ที่ 1
อนุรักษ์ คุ้มครอง ฟื้นฟู ส่งเสริม และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน</td><td colspan="3">ยุทธศาสตร์ที่ 6
พัฒนากลไก ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และการจัดการองค์กรอย่างมีธรรมาภิบาลและทันต่อการเปลี่ยนแปลง</td></tr>
<tr><th colspan="6">วิสัยทัศน์: สวนพฤกษศาสตร์ระดับโลกเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน</th></tr>
<tr><td colspan="6">พันธกิจ: เป็นสวนพฤกษศาสตร์มาตรฐานระดับโลก ด้วยการอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิด การศึกษาวิจัย และการสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างสร้างสรรค์เพื่อการคงอยู่อย่างยั่งยืนของความหลากหลายทางชีวภาพ</td></tr>
<tr><th colspan="6">ประเด็นยุทธศาสตร์</th></tr>
<tr><td>ยุทธศาสตร์ที่ 1
ยกระดับสวนพฤกษศาสตร์ ให้เป็นสวนพฤกษศาสตร์มาตรฐานระดับโลก (BGCI Standard)</td><td>ยุทธศาสตร์ที่ 2
มุ่งสร้าง และพัฒนาการอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิด ด้วยมาตรฐานระดับโลก</td><td>ยุทธศาสตร์ที่ 3
มุ่งการศึกษา วิจัย และสร้างนวัตกรรมด้านความหลากหลายทางชีวภาพ</td><td>ยุทธศาสตร์ที่ 4
สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสร้างสรรค์ด้วยผลิตภัณฑ์ บริการ นวัตกรรม เทคโนโลยี และการเรียนรู้ ทั้งมูลค่าเชิงสังคมและพาณิชย์</td><td colspan="2">ยุทธศาสตร์ที่ 5
พัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านการบริหารจัดการสมัยใหม่เพื่อรองรับการดำเนินงานภายใต้สภาวะวิกฤติ</td></tr>
</table>

ส่วนที่ 4
การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมองค์กรการดำเนินงาน

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก (อ้างอิง แผนวิสาหกิจองค์การสวนพฤกษศาสตร์) และสรุปโดยสังเขปดังนี้

ตารางที่ 10 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก (อ้างอิง แผนวิสาหกิจองค์การสวนพฤกษศาสตร์)

ปัจจัย	ประเด็นที่ส่งผลต่อการดำเนินงานด้านลูกค้า
1) ปัจจัยด้านการเมือง	สถานการณ์ทางการเมืองในปัจจุบัน ประเทศไทยอยู่ในระยะที่เผชิญกับสถานการณ์วิกฤตทางการเมืองหลายครั้ง ควบคู่กับผลกระทบจากเหตุการณ์ปัญหาในด้านเศรษฐกิจชะลอตัว และปัญหาโควิดที่มีการระบาดต่อประชาชนในประเทศ ปัญหาเหล่านี้เป็นการกระทบต่อเศรษฐกิจและความเดือดร้อนของประชาชน และจะเกิดผลต่อทางการเมืองเช่นเดียวกัน 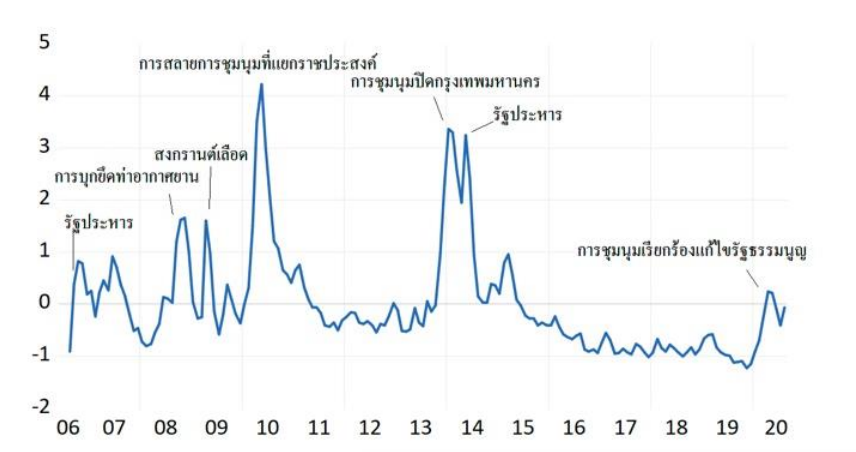 **ภาพที่ 13 ดัชนีชี้วัดระดับความไม่แน่นอนด้าน “การเมืองไทย”**

2) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

จากเหตุการณ์สงครามรัสเซีย-ยูเครน ที่มีมาตรการคว่ำบาตรรัสเซียที่อันส่งผลให้หลายภาคส่วนของไทยจะได้รับผลกระทบ ทั้งจากการเพิ่มขึ้นของราคาวัตถุดิบต่าง ๆ และส่งผลต่ออัตราเงินเฟ้อที่สูงขึ้นอย่างมากสะท้อนถึงสภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นทั่วโลก ส่งผลต่อต้นทุนการดำเนินการ และกำลังซื้อของผู้บริโภคอย่างชัดเจน รวมถึงผลกระทบจากการระบาดของ COVID 19 ส่งผลกระทบต่อธุรกิจ และประชาชนเป็นวงกว้าง

(%YoY)	2563	2564			2565(f)
	ทั้งปี	ทั้งปี	Q3	Q4	ทั้งปี
GDP (CVM)	-6.2	1.6	-0.2	1.9	3.5 – 4.5
การลงทุนรวม[1/]	-4.8	3.4	-0.4	-0.2	4.0
ภาคเอกชน	-8.2	3.2	2.6	-0.9	3.8
ภาครัฐ	5.1	3.8	-6.2	1.7	4.6
การบริโภคภาคเอกชน	-1.0	0.3	-3.2	0.3	4.5
การอุปโภคภาครัฐบาล	1.4	3.2	1.5	8.1	-0.2
มูลค่าการส่งออกสินค้า[2/]	-6.5	18.8	15.7	21.3	4.9
ปริมาณ[2/]	-5.8	15.0	12.2	16.8	3.9
มูลค่าการนำเข้าสินค้า[2/]	-13.8	23.4	31.8	20.6	5.9
ปริมาณ[2/]	-10.5	18.3	27.9	14.0	4.4
ดุลบัญชีเดินสะพัด ต่อ GDP (%)	4.2	-2.2	-4.3	-1.6	1.5
เงินเฟ้อ	-0.8	1.2	0.7	2.4	1.5 – 2.5

หมายเหตุ: [1/] การลงทุนรวม หมายถึง การสะสมทุนถาวรเบื้องต้น
[2/] ฐานข้อมูลดุลการชำระเงินของธนาคารแห่งประเทศไทย

ภาพที่ 14 ภาวะเศรษฐกิจไทยปี 2563-2565

3) ปัจจัยด้านสังคม

การเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมในยุคใหม่ มีความซับซ้อนและหลากหลายมากขึ้นทั้งนี้อาจจะมีอิทธิพลต่อรูปแบบการใช้ชีวิต ที่อยู่บนพื้นฐานของเทคโนโลยีดิจิทัลมากขึ้น และอัตราการว่างงานที่สูงขึ้นอย่างมาก ส่งผลต่อการใช้ชีวิตและความมั่นคงทางสังคม

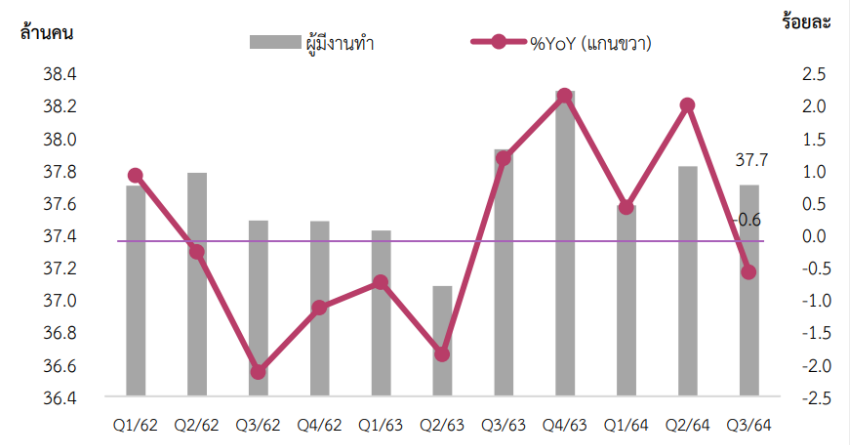

ที่มา: การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ภาพที่ 15 จำนวนผู้มีงานทำและอัตราการเปลี่ยนแปลง

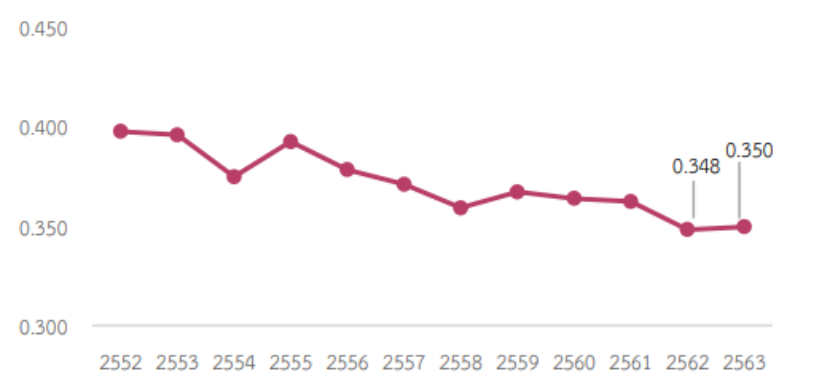

ที่มา : ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน
สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดยกองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.

ภาพที่ 16 ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคด้านรายจ่าย จำแนกตามเขตการปกครอง ปี 2552-2563

4) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี	การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีในการปฏิวัติอุตสาหกรรม 4.0 ก่อให้เกิดความทันสมัยในการทำงานอย่างมากทั้งเรื่อง Big Data, Metaverse, AI, AR/VR ซึ่งส่งผลต่อสังคมเศรษฐกิจอย่างมาก
5) ปัจจัยด้านกฎหมาย	รัฐบาลได้เพิ่มมาตรการสำคัญที่รัฐบาลได้ดำเนินการเพื่อเยียวยาและฟื้นฟูผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด19 ทั้งในด้านต่าง ๆ เช่น มาตรการช่วยเหลือภาคครัวเรือน, มาตรการฟื้นฟูภาคท่องเที่ยว , มาตรการช่วยเหลือภาคธุรกิจและผู้ประกอบการ SMEs มาตรการช่วยเหลือแรงงาน เป็นต้น
6) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม	การให้ความสำคัญอย่างมากในเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate change) ส่งผลต่อองค์กรในการผลักดันดำเนินการให้ Carbon Credit เป็นส่วนหนึ่งของตัวชี้วัดองค์กร

2. การวิเคราะห์ปัจจัยภายใน

SWOT: ปัจจัยภายใน

Strength: S

1. เป็นองค์กรที่มีพื้นที่ทรัพยากร และระบบนิเวศที่มีความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน ทั้งในมิติการเรียนรู้ การวิจัย อนุรักษ์ และพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์กิจกรรมต่าง
2. เป็นหน่วยงานที่ได้รับการจัดตั้งเพื่อดำเนินงานด้านพฤกษศาสตร์ของประเทศไทยโดยเฉพาะ
3. มีนักวิชาการด้านอนุกรมวิธาน ที่เป็นที่ยอมรับระดับสากล เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน
4. โครงสร้างพื้นฐานรองรับการดำเนินงานด้านพฤกษศาสตร์
5. เป็นแหล่งอนุรักษ์พันธุ์ไม้หายากและใกล้สูญพันธุ์ของประเทศไทย รวมทั้งเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ มีทรัพยากรธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ จึงสามารถจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย
6. มีสาขาอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ ทำให้สามารถรวบรวมพรรณไม้ ตามระบบนิเวศของพื้นที่ได้หลากหลายยิ่งขึ้น และสามารถให้โอกาสทางความรู้กับประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ได้กว้างขวางขึ้น
7. มีความร่วมมือกับหน่วยงานทางวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ
8. มีผลงานทางวิชาการที่เผยแพร่ในระดับสากลอย่างต่อเนื่อง
9. มีเส้นทางเดินเหนือเรือนยอดไม้ (Canopy Walks) ที่แข็งแรงและสูงที่สุดในประเทศไทย

Weakness: W

1. โครงสร้างองค์กรไม่มีประสิทธิภาพ ไม่รองรับต่อการขยายงานและอัตรากำลังคน
2. ระบบบริหารงานบุคคลยังไม่ได้ใช้ในการบริหารจัดการอย่างเต็มประสิทธิภาพ
3. พนักงานไม่มีความผูกพันในองค์กร
4. พนักงานขาดความเป็นมืออาชีพ ขาดการยอมรับและให้เกียรติในการทำงาน
5. พนักงานไม่ทำงานร่วมกันเป็นทีม
6. บุคลากรขาดความไว้วางไว้ซึ่งกันและกัน
7. ขาดการสื่อสารในการทำงาน
8. การใช้เทคโนโลยี (Digital, Data Analysis, MIS, Information Management System Database, Data Storage, KMS) มาสนับสนุนการทำงานน้อย
9. ระบบฐานข้อมูลไม่มีประสิทธิภาพ เพื่อไว้ใช้ในการตัดสินใจ (Decision Making System)
10. พื้นที่ไม่ได้รับกรรมสิทธิ์ในการดำเนินการอย่างชัดเจน
11. กฎ ระเบียบ ข้อบังคับยังไม่รองรับต่อการดำเนินงานในระดับนานาชาติ ทั้งด้านภาษี การจัดซื้อจัดจ้าง และสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญจากต่างประเทศมาทำงานในองค์การฯ
12. การดำเนินงานขององค์การฯ ส่วนใหญ่ขาดการวางแผนและวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ ยังไม่มีเป้าหมายเชิงพาณิชย์หรือการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่องค์การฯ
13. ค่าตอบแทน สวัสดิการ รวมถึงแรงจูงใจอื่น ๆ ที่จะดึงดูดและรักษาบุคลากรยังไม่เพียงพอ

14. การประชาสัมพันธ์ยังไม่ประสบความสำเร็จในการทำให้ประชาชนรู้จักสวนพฤกษศาสตร์ สื่อ/ช่องทางยังไม่มีประสิทธิภาพ และขาดงบประมาณในการดำเนินงาน

SWOT: ปัจจัยภายนอก

Opportunity: O

1. การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco-Tourism)
2. การเตรียมความพร้อมในการปรับตัวไปสู่การเป็นสังคมสีเขียว (Green Society)
3. นโยบายและเป้าหมายที่สำคัญ ประกอบด้วย BCG SDG GSPC Beyond เป็นเป้าหมายทางด้านทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ทำให้มีโอกาสได้รับเงินสนับสนุนทุนวิจัยและงบประมาณ
4. แนวโน้มของโลกกระแสการอนุรักษ์การใส่ใจในสิ่งแวดล้อม (Environmental Concern) โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ (Climate Change)
5. พฤติกรรมนักท่องเที่ยว สนใจเที่ยวธรรมชาติมากขึ้น การใช้ชีวิตแบบ Social Distancing
6. ความสนใจของภาครัฐ เอกชนในการส่งเสริมทุนสนับสนุนด้านสิ่งแวดล้อม (Matching Fund)
7. เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้คนข้อมูลข่าวสาร และการใช้เทคโนโลยีเพื่อการพัฒนา
8. มาตรการสำคัญที่รัฐบาลได้ดำเนินการเพื่อเยียวยาและฟื้นฟูผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19
9. ปัจจุบันประเทศไทยมีการขับเคลื่อนเศรษฐกิจภายใต้โมเดลไทยแลนด์ 4.0 ที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม
10. ประเทศไทยมีทรัพยากรที่สมบูรณ์ และมีความพร้อมในการเป็นศูนย์กลางด้านทรัพยากรพันธุ์พืชในระดับโลก
11. การฟื้นตัวของภาคการท่องเที่ยวโดยมีปัจจัยสนับสนุนจากการดำเนินมาตรการเปิดประเทศ
12. การฟื้นตัวของอุปสงค์ภายในประเทศ เนื่องจากการผ่อนคลายมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดอย่างต่อเนื่อง
13. แรงขับเคลื่อนจากการลงทุนภาครัฐทั้งจากการเบิกจ่ายภายใต้กรอบงบประมาณประจำปีงบรัฐวิสาหกิจ และกรอบการใช้จ่ายภายใต้พระราชกำหนดเงินกู้ฯ เพิ่มเติม
14. กระแสนิยมในการปลูกต้นไม้เพิ่มขึ้นและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเป็นอยู่และการบริโภคของมนุษย์ที่พยายามลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

Threat: T

1. ปัญหาสิ่งแวดล้อม หมอกควันและการเปลี่ยนแปลงของสภาวะภูมิอากาศ
2. การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เปลี่ยนแปลงรัฐบาล ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายทางการบริหาร
3. GDP ลดลงส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจ และการท่องเที่ยว
4. กฎหมาย ระเบียบ ที่ล้าสมัยของประเทศ
5. ความไม่แน่นอนของสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ท่ามกลางการกลายพันธุ์ของไวรัสที่ทำให้เชื้อสามารถแพร่ระบาดได้รวดเร็วมากขึ้น

6. คู่แข่งในตลาด การดำเนินงานด้านพฤกษศาสตร์มีมากขึ้น ส่งผลต่อบทบาทขององค์การสวนพฤกษศาสตร์
7. แรงกดดันด้านเงินเฟ้อที่สูงขึ้นตามการเพิ่มขึ้นของราคาพลังงานและราคาสินค้าโภคภัณฑ์ในตลาดโลก ซึ่งอาจเป็นข้อจำกัดต่อการฟื้นตัวของอุปสงค์ในประเทศ

3. การวิเคราะห์ความท้าทาย ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ และความสามารถพิเศษขององค์กร

จากผลการวิเคราะห์และประเมินสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ ทั้งในด้านที่เป็นโอกาส หรือจุดแข็ง ซึ่งเป็นด้านบวก และในด้านลบ คือจุดอ่อน หรืออุปสรรคทำให้องค์การสวนพฤกษศาสตร์ รับรู้และเข้าใจถึงประโยชน์หรือข้อได้เปรียบที่มีอยู่ และข้อจำกัดต่อการดำเนินงานขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ สามารถมองหรือคาดการณ์การดำเนินงานในอนาคต หากจะกำหนดเป้าหมายในระยะยาว จะนำพาองค์กรไปยังจุดใด และจะต่องนำความได้เปรียบที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์เพื่อสร้างการ เติบโตให้กับองค์กรได้อย่างไร หรือมีอุปสรรค ข้อบกพร่องและจุดอ่อนจุดใด ที่จะต้องเร่งแก้ไขหรือหาทางหลีกเลี่ยง เพื่อมิให้เป็นอุปสรรคต่อองค์กร

ซึ่งจากการวิเคราะห์ SWOT เป็นการบอกให้รู้ว่าปัจจุบัน องค์การสวนพฤกษศาสตร์ อยู่ ณ จุดใด และทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่จำเป็นต่อการตัดสินใจว่าจะกำหนดทิศทางขององค์กรในอนาคตข้างหน้า ทั้งนี้ ผลการสรุปวิเคราะห์ SWOT ที่ได้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ โดยใช้เครื่องมือ TOWS Matrix เพื่อนำข้อสรุปที่ได้ไปใช้กำหนดยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมต่อไป สรุปผลการวิเคราะห์โดยใช้เครื่องมือ TOWS Matrix แสดงได้ดังต่อไปนี้

1) TOWS Matrix

SO

1. สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสร้างสรรค์ด้วยผลิตภัณฑ์ บริการ นวัตกรรม เทคโนโลยี และการเรียนรู้เพื่อสร้างคุณค่าเชิงสังคมและพาณิชย์
2. พัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ให้มีพื้นที่จัดแสดงและสิ่งอำนวยความสะดวกให้รองรับการให้บริการให้ได้มาตรฐานทั้งในระดับประเทศและระดับสากล
3. เป็นศูนย์กลางการอนุรักษ์ รวบรวมพันธุ์พืชมีชีวิตที่เป็นพันธุ์หายากพืชที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ ธนาคารเชื้อพันธุ์ไม้หายาก (Endanger Plan Germplasm) ของประเทศ
4. การศึกษา วิจัย และขยายพันธุ์พืช นำคืนสู่ถิ่น เพื่อฟื้นฟูพื้นที่ป่า
5. เป็นเจ้าภาพจัดงานและแสดงผลงานทางการพัฒนาและวิจัยสู่ระดับสากล สามารถต่อยอดและใช้ประโยชน์งานวิจัย และงานทางวิชาการ สู่เชิงพาณิชย์ และเชิงสังคมที่อย่างเป็นรูปธรรม และเผยแพร่สู่สาธารณชน
6. การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ นวัตกรรมใหม่ ๆ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์สังคมและพาณิชย์

ST

2. มุ่งการศึกษา วิจัย และสร้างนวัตกรรมด้านความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity Research and Innovation)
3. พัฒนาการท่องเที่ยวควบคู่ไปกับกิจกรรมอนุรักษ์ธรรมชาติร่วมกับสถานศึกษาและชุมชนในท้องถิ่น
4. มุ่งเน้นกิจกรรมด้านการให้ความรู้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย เพื่อประโยชน์ในการเผยแพร่องค์ความรู้จากการศึกษาแก่บุคคลทั่วไป

WO

1. พัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านการบริหารจัดการสมัยใหม่เพื่อรองรับการดำเนินงานภายใต้สภาวะวิกฤติ
2. สร้างเครือข่ายระดับชุมชน และโรงเรียน เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ฐานทรัพยากรพันธุ์พืชในท้องถิ่น
3. พัฒนาฐานข้อมูลด้านพืชมีชีวิต (Living Collection) พืชไม่มีชีวิต (Dry specimens) พืชหายากใกล้สูญพันธุ์ (Endanger Plan) ที่สามารถเผยแพร่ผ่านระบบ Online
4. พัฒนาและเสริมสร้างระบบการให้บริการที่ครบถ้วนครบวงจรผ่านระบบ Online
5. พัฒนาศักยภาพของบุคลากรสู่ความเป็นมืออาชีพ และเสริมสร้างมีผูกพันในองค์กรผ่านกิจกรรมและความร่วมมือต่าง ๆ
6. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการองค์การเชิงบูรณาการให้มีมาตรฐาน
7. ศึกษาและพัฒนารูปแบบการหารายได้เพิ่มขึ้น เพื่อรองรับการดำเนินงาน และเสริมสร้างสถานภาพทางการเงินมีความคล่องตัวมากขึ้น

WT

1. การบริหารจัดการภายในที่เป็นระบบ โดยหลีกเลี่ยงนโยบายและกิจกรรมที่ขึ้นกับตัวบุคคล (ผู้บริหาร) เพื่อลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงภายใน
2. พัฒนาและออกแบบกิจกรรม หรือผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ที่แตกต่างกับคู่แข่งและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงไปของรูปแบบการใช้ชีวิตของผู้คนในปัจจุบัน
3. พัฒนาการประชาสัมพันธ์และการตลาดให้เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มเป้าหมายทั้งในเชิงวิชาการและเชิงพาณิชย์

ตารางที่ 11 การวิเคราะห์สภาพองค์กร (SWOT Analysis)

Strength: S	Weakness: W
1. เป็นองค์กรที่มีพื้นที่ทรัพยากร และระบบนิเวศที่มีความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน ทั้งในมิติการเรียนรู้ การวิจัย อนุรักษ์ และพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์กิจกรรมต่าง ๆ	1. โครงสร้างองค์กรไม่มีประสิทธิภาพ ไม่รองรับต่อการขยายงานและอัตรากำลังคน
2. เป็นหน่วยงานที่ได้รับการจัดตั้งเพื่อดำเนินงานด้านพฤกษศาสตร์ของประเทศไทยโดยเฉพาะ	2. ระบบบริหารงานบุคคลยังไม่ได้ใช้ในการบริหารจัดการอย่างเต็มประสิทธิภาพ
3. มีนักวิชาการด้านอนุกรมวิธาน ที่เป็นที่ยอมรับระดับสากล เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน	3. พนักงานไม่มีความผูกพันในองค์กร
4. โครงสร้างพื้นฐานรองรับการดำเนินงานด้านพฤกษศาสตร์	4. พนักงานขาดความเป็นมืออาชีพ ขาดการยอมรับและให้เกียรติในการทำงาน
5. เป็นแหล่งอนุรักษ์พันธุ์ไม้หายากและใกล้สูญพันธุ์ของประเทศไทย รวมทั้งเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ มีทรัพยากรธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ จึงสามารถจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย	5. พนักงานไม่ทำงานร่วมกันเป็นทีม
6. มีสาขาอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ ทำให้สามารถรวบรวมพรรณไม้ตามระบบนิเวศของพื้นที่ได้หลากหลายยิ่งขึ้น และสามารถให้โอกาสทางความรู้กับประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ได้กว้างขวางขึ้น	6. บุคลากรขาดความไว้วางไว้ซึ่งกันและกัน
7. มีความร่วมมือกับหน่วยงานทางวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ	7. ขาดการสื่อสารในการทำงาน
8. มีผลงานทางวิชาการที่เผยแพร่ในระดับสากลอย่างต่อเนื่อง	8. การใช้เทคโนโลยี (Digital, Data Analysis, MIS, Information Management System Database, Data Storage, KMS) มาสนับสนุนการทำงานน้อย
9. มีเส้นทางเดินเหนือเรือนยอดไม้ (Canopy Walks) ที่แข็งแรงและสูงที่สุดในประเทศไทย	9. ระบบฐานข้อมูลไม่มีประสิทธิภาพ เพื่อไว้ใช้ในการตัดสินใจ (Decision Making System
	10. พื้นที่ไม่ได้รับกรรมสิทธิ์ในการดำเนินการอย่างชัดเจน
	11. กฎ ระเบียบ ข้อบังคับยังไม่รองรับต่อการดำเนินงานในระดับนานาชาติ ทั้งด้านภาษี การจัดซื้อจัดจ้าง และสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญจากต่างประเทศมาทำงานในองค์การฯ
	12. การดำเนินงานขององค์การฯ ส่วนใหญ่ขาดการวางแผนและวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ ยังไม่มีเป้าหมายเชิงพาณิชย์หรือการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่องค์การฯ
	13. ค่าตอบแทน สวัสดิการ รวมถึงแรงจูงใจอื่น ๆ ที่จะดึงดูดและรักษาบุคลากรยังไม่เพียงพอ
	14. การประชาสัมพันธ์ยังไม่ประสบความสำเร็จในการทำให้ประชาชนรู้จักสวนพฤกษศาสตร์ สื่อ/ช่องทางยังไม่มีประสิทธิภาพ และขาดงบประมาณในการดำเนินงาน

Opportunity: O	Threat: T
1. การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco-Tourism)	1. ปัญหาสิ่งแวดล้อม หมอกควัน และการเปลี่ยนแปลงของสภาวะภูมิอากาศ
	2. นโยบายทางการบริหาร
2. การเตรียมความพร้อมในการปรับตัวไปสู่การเป็นสังคมสีเขียว (Green Society)	3. การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เปลี่ยนแปลงรัฐบาลส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง
3. นโยบายและเป้าหมายที่สำคัญ ประกอบด้วย BCG SDG GSPC Beyond เป็นเป้าหมายทางด้านทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ทำให้มีโอกาสได้รับเงินสนับสนุนทุนวิจัยและงบประมาณ	4. GDP ลดลงส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจ และการท่องเที่ยว
4. แนวโน้มของโลกกระแสการอนุรักษ์การใส่ใจในสิ่งแวดล้อม (Environmental Concern) โดยเฉพาะ Climate Change	5. กฎหมาย ระเบียบ ที่ล้าสมัยของประเทศ
5. พฤติกรรมนักท่องเที่ยว สนใจเที่ยวธรรมชาติมากขึ้น การใช้ชีวิต แบบ Social Distancing	6. ความไม่แน่นอนของสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ท่ามกลางการกลายพันธุ์ของไวรัสที่ทำให้เชื้อสามารถแพร่ระบาดได้รวดเร็วมาก
6. ความสนใจของภาครัฐ เอกชนในการส่งเสริมทุนสนับสนุนด้านสิ่งแวดล้อม (Matching Fund)	7. คู่แข่งในตลาด การดำเนินงานด้านพฤกษศาสตร์มีมากขึ้นส่งผลต่อบทบาทขององค์การสวนพฤกษศาสตร์
7. เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้คนข้อมูลข่าวสาร และการใช้เทคโนโลยีเพื่อการพัฒนา	8. แรงกดดันด้านเงินเฟ้อที่สูงขึ้นตามการเพิ่มขึ้นของราคาพลังงานและราคาสินค้าโภคภัณฑ์ในตลาดโลก ซึ่งอาจเป็นข้อจำกัดต่อการฟื้นตัวของอุปสงค์ในประเทศ
8. มาตรการสำคัญที่รัฐบาลได้ดำเนินการเพื่อเยียวยาและฟื้นฟูผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19	9. มีแหล่งท่องเที่ยวและสถานศึกษาทางธรรมชาติที่มีลักษณะใกล้เคียงกันเพิ่มมากขึ้น
9. ปัจจุบันประเทศไทยมีการขับเคลื่อนเศรษฐกิจภายใต้โมเดลไทยแลนด์ 4.0 ที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม	10. พฤติกรรมในการท่องเที่ยวของชาวไทยส่วนใหญ่ ไม่นิยมท่องเที่ยวในรูปแบบที่เป็นแหล่งเรียนรู้ อาจทำให้นักท่องเที่ยวไม่นิยมท่องเที่ยวในสวนพฤกษศาสตร์
10. ประเทศไทยมีทรัพยากรที่สมบูรณ์ และมีความพร้อมในการเป็นศูนย์กลางด้านทรัพยากรพันธุ์พืชในระดับโลก	
11. การฟื้นตัวของภาคการท่องเที่ยวโดยมีปัจจัยสนับสนุนจากการดำเนินมาตรการเปิดประเทศ	
12. การฟื้นตัวของอุปสงค์ภายในประเทศ เนื่องจากการผ่อนคลายมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดอย่างต่อเนื่อง	
13. แรงขับเคลื่อนจากการลงทุนภาครัฐทั้งจากการเบิกจ่ายภายใต้กรอบงบประมาณประจำปี งบรัฐวิสาหกิจ และกรอบการใช้จ่ายภายใต้พระราชกำหนดเงินกู้ฯ เพิ่มเติม	
14. กระแสนิยมในการปลูกต้นไม้เพิ่มขึ้นและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเป็นอยู่และการบริโภคของมนุษย์ที่พยายามลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	

ตารางที่ 12 การวิเคราะห์ความท้าทาย ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ และความสามารถพิเศษขององค์กร

กลยุทธ์เชิงรุก (SO)	กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO)
1. สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสร้างสรรค์ด้วย ผลิตภัณฑ์ บริการ นวัตกรรม เทคโนโลยี และการเรียนรู้ เพื่อสร้างคุณค่าเชิงสังคม และพาณิชย์ 2. การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ นวัตกรรมใหม่ ๆ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์สังคมและพาณิชย์	1. พัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านการบริหารจัดการสมัยใหม่เพื่อรองรับการดำเนินงานภายใต้สภาวะวิกฤติ
3. พัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ให้มีพื้นที่จัดแสดงและสิ่งอำนวยความสะดวกให้รองรับการให้บริการให้ได้มาตรฐานทั้งในระดับประเทศและระดับสากล	2. สร้างเครือข่ายระดับชุมชน และโรงเรียน เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ฐานทรัพยากรพันธุ์พืชในท้องถิ่น
4. เป็นศูนย์กลางการอนุรักษ์ รวบรวมพันธุ์พืชมีชีวิตที่เป็นพันธุ์หายากพืชที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ ธนาคารเชื้อพันธุ์ไม้หายาก (Endanger Plan Germplasm) ของประเทศ	3. พัฒนาฐานข้อมูลด้านพืชมีชีวิต (Living Collection) พืชไม่มีชีวิต (Dry specimens) พืชหายากใกล้สูญพันธุ์ (Endanger Plan) ที่สามารถเผยแพร่ผ่านระบบ Online
5. การศึกษา วิจัย และขยายพันธุ์พืช นำคืนสู่ถิ่น เพื่อฟื้นฟูพื้นที่ป่า	4. พัฒนาและเสริมสร้างระบบการให้บริการที่ครบถ้วนครบวงจรผ่านระบบ Online
6. เป็นเจ้าภาพจัดงานและแสดงผลงานทางการพัฒนาและวิจัยสู่ระดับสากล สามารถต่อยอดและใช้ประโยชน์งานวิจัย และงานทางวิชาการ สู่เชิงพาณิชย์ และเชิงสังคมที่อย่างเป็นรูปธรรม และเผยแพร่สู่สาธารณชน	5. พัฒนาศักยภาพของบุคลากรสู่ความเป็นมืออาชีพ และเสริมสร้างมีผูกพันในองค์กรผ่านกิจกรรมและความร่วมมือต่าง ๆ
	6. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการองค์การเชิงบูรณาการให้มีมาตรฐาน
	7. ศึกษาและพัฒนารูปแบบการหารายได้เพิ่มขึ้น เพื่อรองรับการดำเนินงาน และเสริมสร้างสถานภาพทางการเงินมีความคล่องตัวมากขึ้น
กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST)	**กลยุทธ์เชิงรับ (WT)**
1. มุ่งการศึกษา วิจัย และสร้างนวัตกรรมด้านความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity Research and Innovation)	1. การบริหารจัดการภายในที่เป็นระบบ โดยหลีกเลี่ยงนโยบายและกิจกรรมที่ขึ้นกับตัวบุคคล (ผู้บริหาร) เพื่อลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงภายใน
2. พัฒนาการท่องเที่ยวควบคู่ไปกับกิจกรรมอนุรักษ์ธรรมชาติร่วมกับสถานศึกษาและชุมชนในท้องถิ่น	2. พัฒนาและออกแบบกิจกรรม หรือผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ที่แตกต่างกับคู่แข่งและสอดคล้องกับการเปลี่ยน แปลงไปของรูปแบบการใช้ชีวิตของผู้คนในปัจจุบัน
3. มุ่งเน้นกิจกรรมด้านการให้ความรู้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย เพื่อประโยชน์ในการเผยแพร่องค์ความรู้จากการศึกษาแก่บุคคลทั่วไป	3. พัฒนาการประชาสัมพันธ์และการตลาดให้เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มเป้าหมายทั้งในเชิงวิชาการและเชิงพาณิชย์

4. ปัจจัยความยั่งยืน

เนื่องจากการดำเนินกิจการขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ต้องเข้าสู่ความท้าทายหลายด้าน นำมาซึ่งความเสี่ยงและโอกาส ดังนั้น องค์การสวนพฤกษศาสตร์จึงต้องปรับตัวและพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อให้สามารถอยู่รอดและเติบโตได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ซึ่งกระบวนการจัดทำความยั่งยืนขององค์กร โดยอ้างอิงจากคู่มือการพัฒนาธุรกิจเพื่อความยั่งยืนสำหรับบริษัทจดทะเบียน (2563) องค์กรที่มีเป้าหมายอยู่ที่ความยั่งยืนนั้นต้องคำนึงถึงกระบวนการ ดังนี้

1) กระบวนการจัดทำความยั่งยืนองค์กร

(1) การวิเคราะห์บริบทความสัมพันธ์ระหว่างธุรกิจ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และประเด็นที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดประเด็นสำคัญด้านความยั่งยืนขององค์กร โดยศึกษาและทำความเข้าใจบริบทขององค์กรเพื่อให้องค์การสวนพฤกษศาสตร์ขับเคลื่อนองค์กรตามแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน

(2) การกำหนดนโยบายด้านความยั่งยืนขององค์กร (Policy) ด้วยการกำหนดนโยบายและเป้าหมายด้านความยั่งยืนในระดับองค์กรออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรและประกาศให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรับทราบ เพื่อแสดงเจตนารมณ์และความมุ่งมั่นในการพัฒนาและขับเคลื่อนธุรกิจสู่ความยั่งยืน

(3) การกำหนดและจัดลำดับประเด็นสำคัญด้านความยั่งยืน (Materiality analysis) จากกระบวนการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ธุรกิจสามารถมองเห็นประเด็นที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสร้างผลกระทบต่อธุรกิจและประเด็นที่ธุรกิจสร้างผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ธุรกิจจึงควรนำประเด็นผลกระทบดังกล่าวมากำหนดเป็นประเด็นสำคัญด้านความยั่งยืน

(4) การขับเคลื่อนความยั่งยืนไปสู่การปฏิบัติ (Implementation) ผ่านการใช้ Plan, Do, Check, Act (PDCA) เป็นเครื่องมือในการพัฒนาและขับเคลื่อนแผนงานด้านความยั่งยืนของธุรกิจ เนื่องจากการนำแผนงานด้านความยั่งยืนไปปฏิบัติมีกระบวนการดำเนินงานไม่แตกต่างจากการบริหารจัดการแผนงานหรือโครงการ ซึ่งจำเป็นต้องมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ตลอดจนมีการพัฒนาและปรับปรุงผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

(5) การเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืน (Disclosure) คือ กระบวนการรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลผลการดำเนินงานด้านความยั่งยืน เพื่อใช้ในการติดตามและพัฒนาผลการดำเนินงาน ตลอดจนนำข้อมูลผลการดำเนินงานไปเปิดเผยและสื่อสารต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เนื่องจากการเปิดเผยข้อมูลถือเป็นกระบวนการที่ธุรกิจควรทำอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง บริษัทจึงควรมีการวางระบบจัดเก็บข้อมูลด้านความยั่งยืน พร้อมกำหนดผู้เกี่ยวข้องที่รับผิดชอบหรือทำหน้าที่ดูแลข้อมูลแต่ละส่วนอย่างชัดเจน ซึ่งกระบวนการจัดทำยั่งยืนองค์กรสามารถสรุปได้ ดังนี้

ตารางที่ 13 แสดงถึงแนวทางการกำหนดกระบวนการความยั่งยืนขององค์การสวนพฤกษศาสตร์

1. การวิเคราะห์บริบท ความสัมพันธ์ระหว่างธุรกิจ (Materiality)	2. การกำหนดนโยบายด้านความยั่งยืนขององค์กร (Policy)	3. การกำหนดกลยุทธ์ด้านความยั่งยืนขององค์กร (Strategy)	4. การขับเคลื่อนความยั่งยืนไปสู่การปฏิบัติ (Implementation)	5.การเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืน (Disclosure)
1.1 วิเคราะห์จากวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัฒนธรรมองค์กร ห่วงโซ่คุณค่า กลยุทธ์ของธุรกิจ ความเสี่ยงและโอกาสของธุรกิจ	2.1 องค์การสวนพฤกษศาสตร์จะกำหนดนโยบายและเป้าหมายด้านความยั่งยืนในระดับองค์กรออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร	3.1 องค์การสวนพฤกษศาสตร์กำหนดนโยบายและเป้าหมายด้านความยั่งยืนในระดับองค์กร พร้อมมีผู้รับผิดชอบในการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านความยั่งยืนแล้ว และควรกำหนดกรอบการดำเนินงานหรือกลยุทธ์	4.1 การนำแผนงานด้านความยั่งยืนไปปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย องค์การสวนพฤกษศาสตร์ใช้ Plan, Do, Check, Act (PDCA) เป็นเครื่องมือทำแผนงานด้านความยั่งยืนของธุรกิจ เนื่องจากการนำแผน งานด้านความยั่งยืนไปปฏิบัติ	5.1 องค์การสวนพฤกษศาสตร์จัดให้มีวางระบบจัดเก็บข้อมูลด้านความยั่งยืน พร้อมกำหนดผู้เกี่ยวข้องที่รับผิดชอบหรือทำหน้าที่ดูแลข้อมูลแต่ละส่วนอย่างชัดเจน โดยหน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบประเด็นสำคัญด้านความยั่งยืน
1.2 ระบุและวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การวิเคราะห์ประเด็นที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและธุรกิจมีผลกระทบต่อกัน	2.2 กำหนดผู้รับผิดชอบและบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนในการขับเคลื่อนประเด็นสำคัญด้านความยั่งยืนแต่ละประเด็น	3.2 กำหนดแผนงานด้านความยั่งยืน องค์การสวนพฤกษศาสตร์กำหนดแผนปฏิบัติการหรือแผนงานด้านความยั่งยืน เพื่อให้เห็นว่าธุรกิจจะดำเนิน งานในเรื่องที่เป็นประเด็นสำคัญด้านความยั่งยืนขององค์กร		
1.3 กำหนดประเด็นสำคัญด้านความยั่งยืน โดยองค์การสวนพฤกษศาสตร์คัดเลือกและกำหนดประเด็นด้านความยั่งยืนจากประเด็นผลกระทบที่ทั้งธุรกิจและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ความสำคัญ				

2) เครื่องมือเพื่อบรรลุความยั่งยืนขององค์กร

ในส่วนของการกำหนดเครื่องมือเพื่อบรรลุความยั่งยืนขององค์กรนั้น นำแนวทางการกำหนดมาจาก The GRI Standards A guide for policy makers (2020) ที่องค์การสวนพฤกษศาสตร์กำหนดให้มีรายงานความยั่งยืนนั้น จะต้องมีแนวทางตามเครื่องมือโดยอธิบายหลักการได้ ดังนี้

(1) แนวทางการบริหารความยั่งยืน (Sustainability Management)

1. หลักการบริหาร (Management principles) องค์การสวนพฤกษศาสตร์ดำเนินการด้วยการกำหนดชุดของแนวทาง คำสั่ง หรือกฎเกณฑ์ที่ควบคุมการจัดการขององค์กรตามแนวทางจัดการความยั่งยืนที่กำหนดไว้

2. มาตรฐานการบริหาร (Management standards) องค์การสวนพฤกษศาสตร์กำหนดแนวทางการตรวจสอบผลความยั่งยืน ด้วยตัวชี้วัดที่เป็นลักษณะเฉพาะและตรวจสอบได้

3. หลักความรู้ด้านการบริหาร (Management acknowledgements) องค์การสวนพฤกษศาสตร์จัดให้มีการทบทวนข้อได้เปรียบ หรือจุดเด่นขององค์กร ใบรับรอง รางวัล และความแตกต่างที่เป็นที่ยอมรับในการดำเนินการตามแนวทางการจัดการที่ดีขององค์กร

(2) แนวทางการทำรายงานความยั่งยืน (Sustainability Reporting)

1. คู่มือการรายงาน (Reporting guide) องค์การสวนพฤกษศาสตร์ จัดให้มีการจัดทำคู่มือการรายงานความยั่งยืนตามแนว GRI standard โดยกำหนดแนวทางเพื่อกำหนดวิธีที่องค์กรจัดทำรายงานความยั่งยืน

2. กรอบในการทำรายงาน (Reporting framework) องค์การสวนพฤกษศาสตร์ จัดให้มีโครงสร้างการรายงานผลข้อมูลที่เปิดเผยและนำเสนอมีคุณภาพสูง เชื่อถือได้ และสมดุล

3. มาตรฐานในการจัดทำรายงาน (Reporting standard) องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ดำเนินการโดยกำหนดข้อมูลที่จะรายงานและประกอบด้วยข้อมูลเฉพาะ และรายละเอียดเกี่ยวกับประเภทของข้อมูลที่จะเปิดเผย ซึ่งจะต้องสามารถเปรียบเทียบกันได้ ถูกต้อง และตรวจสอบได้

ส่วนที่ 5
การกำหนดตำแหน่งยุทธศาสตร์องค์การสวนพฤกษศาสตร์

1. วิสัยทัศน์ 2566 – 2570

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้ดำเนินการกำหนดวิสัยทัศน์ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ไว้ ดังนี้

"สวนพฤกษศาสตร์ระดับโลกเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน"

"The World Class Botanic Garden for sustainable future"

2. นิยาม

สวนพฤกษศาสตร์ระดับโลก หมายถึง องค์การสวนพฤกษศาสตร์จะต้องกำหนดและวางมาตรฐานการดำเนินกิจการสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นไปตาม Botanic Garden Conservation International (BGCI) ในแต่ละระดับและต้องดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมายของ Global Strategy for Plant Conservation (GSPC) ทั้ง 16 เป้าหมายใน 5 วัตถุประสงค์

อนาคตที่ยั่งยืน หมายถึง องค์การสวนพฤกษศาสตร์จะต้องดำเนินการให้บรรลุ ดังต่อไปนี้

1) เป้าหมายความยั่งยืน ตามที่องค์การสหประชาชาติได้ กำหนดไว้ที่ Sustainable Development Goals (SDGs) รวมถึงการใช้มาตรฐาน Global Reporting Initiatives (GRI) เป็นกรอบในการดำเนินกิจการเพื่อความยั่งยืน

2) องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ต้องดำเนินการปรับปรุงประสิทธิภาพทางเศรษฐศาสตร์ขององค์กรโดยใช้ตัวชี้วัดด้านกำไรเชิงเศรษฐศาสตร์ที่เพิ่มขึ้น (Increasing of Economic Profit) ให้ได้ค่าตามที่กำหนด

3) องค์การสวนพฤกษศาสตร์จะต้องดำเนินงานด้วยระบบมาตรฐานคุณภาพ (International Standard Organization) และระบบบริหารจัดการตามแนวทางของ 8 Core Business Enablers

จากการกำหนดวิสัยทัศน์ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ เป็นทิศทาง แนวทาง ที่ทำให้เห็นได้ว่าองค์การสวนพฤกษศาสตร์มีจุดหมายที่อนาคต (พ.ศ. 2566 – 2570) อย่างชัดเจน และได้วางแนวทางในการบรรลุตามวิสัยทัศน์ดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้ใน พ.ศ. 2570 องค์การสวนพฤกษศาสตร์สามารถก้าวเป็นสวนพฤกษศาสตร์ระดับโลกเพื่ออนาคตที่ยั่งยืนได้

3. พันธกิจ 2566 - 2570

"เป็นสวนพฤกษศาสตร์มาตรฐานระดับโลก ด้วยการอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิด การศึกษาวิจัย และการสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างสร้างสรรค์เพื่อการคงอยู่อย่างยั่งยืนของความหลากหลายทางชีวภาพ"

"To be the world class standard botanic garden through ex situ conservation, research and creative value-added for sustainability of biodiversity."

พันธกิจได้กำหนดให้เป็นส่วนรายละเอียดของการผลักดันวิสัยทัศน์โดยยังมุ่งเป้าหมายการเป็นสวนพฤกษศาสตร์ระดับโลก และเน้นย้ำถึงวัตถุประสงค์การจัดตั้งองค์การสวนพฤกษศาสตร์ที่สำคัญ ทั้งการอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิด การศึกษาวิจัย และการสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งในพันธกิจนี้ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ยังให้ความสำคัญกับนวัตกรรม (Innovation) ด้วยการส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างสร้างสรรค์ และให้ความสำคัญกับความยั่งยืน ที่ให้ความสำคัญกับความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity) ซึ่งถือเป็นวาระหลักทั้งที่ระบุใน Sustainable Development Goals (SDGs) , Botanic Garden Conservation International (BGCI), Global Strategy for Plant Conservation (GSPC) และ Global Reporting Initiatives (GRI)

4. ค่านิยมองค์กร (Core Value)

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้ทำการพัฒนาและจัดทำค่านิยมองค์กรขึ้นมา ด้วยการวิเคราะห์โดยใช้เครื่องมือที่ชื่อว่า The fly Wheel เพื่อใช้ในการกำนดพฤติกรรมที่คาดหวังอันจะต้องนำไปสู่การผลักดันวิสัยทัศน์ และพันธกิจขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ซึ่งได้มีการสอบถามผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และได้รับการตอบรับเห็นพ้องกับค่านิยมดังกล่าวด้วยคะแนน 97.10% โดยค่านิยมองค์กร (Core Value) ประกอบด้วย

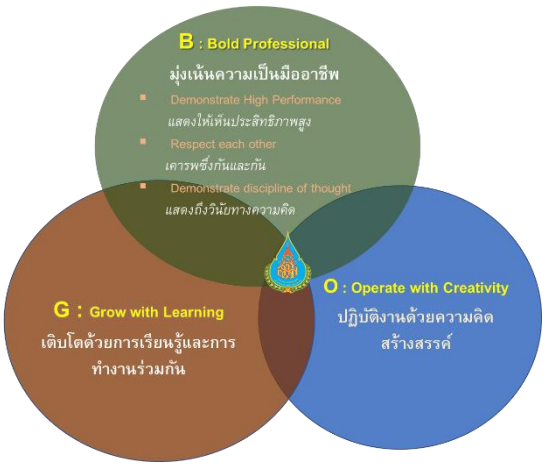

ภาพที่ 17 ค่านิยมองค์กร (Core Value)

จากค่านิยมองค์กรดังกล่าว องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้ดำเนินการในการพัฒนาสู่พฤติกรรมที่คาดหวังและสมรรถนะหลักขององค์กร (Core Competency) เพื่อนำไปกำหนดตัวชี้วัดเชิงพฤติกรรม และ Skill Matrix สำหรับการพัฒนาให้พนักงานในองค์การสวนพฤกษศาสตร์ในด้านค่านิยมองค์กร (Core Value)

5. ตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Positioning)

ตารางที่ 14 ตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Positioning)

VISION **สวนพฤกษศาสตร์ระดับโลกเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน** The World Class Botanic Garden for sustainable future			
Mission Statement 2566-2570 **เป็นสวนพฤกษศาสตร์มาตรฐานระดับโลก ด้วยการอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิด การศึกษาวิจัย และการสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างสร้างสรรค์เพื่อการคงอยู่อย่างยั่งยืนของความหลากหลายทางชีวภาพ** To be the world class standard botanic garden through ex situ conservation, research and creative value-added for sustainability of biodiversity			
	2566-2567	**2568-2569**	**2570 >**
Strategic Positioning	องค์กรที่มีประสิทธิภาพสูง (Efficiency Organization) ด้านการศึกษาวิจัย การอนุรักษ์ และการเป็นแหล่งเรียนรู้ ด้วยการบริหารจัดการองค์กรที่มีประสิทธิภาพ	องค์กรมีมาตรฐานและสวนพฤกษศาสตร์ได้รับการยอมรับและเป็นที่รู้จักในระดับสากล Botanic Gardens Conservation International Standard Organization	สวนพฤกษศาสตร์ระดับโลกมีบทบาทและความร่วมมือในระดับสากล World Class Botanic Garden
ตัวขับเคลื่อนเชิงคุณค่า (Value Driven)	**Efficiency** เป็นองค์กรที่มีการจัดการที่มีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการศึกษาวิจัย การอนุรักษ์ และการเป็นแหล่งเรียนรู้	**Standardization** เป็นองค์กรที่มีมาตรฐานการดำเนินงาน ตามหลักสากลในด้านการศึกษาวิจัย การอนุรักษ์ และการเป็นแหล่งเรียนรู้	**Networking** เป็นองค์กรที่มีบทบาทในระดับสากลด้านศึกษาวิจัย การอนุรักษ์ และการเป็นแหล่งเรียนรู้ รวมถึงความร่วมมือในด้านต่าง ๆ

ตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Positioning)

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้กำหนดตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อผลักดันวิสัยทัศน์และพันธกิจให้บรรลุไว้ทั้งสิ้น 3 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ช่วง พ.ศ. 2566 – 2567

ระยะนี้คือระยะการสร้างประสิทธิภาพให้เกิดขึ้นกับองค์การสวนพฤกษศาสตร์ ทั้งในด้านการศึกษาวิจัย การอนุรักษ์ และการเป็นแหล่งเรียนรู้ ในระยะนี้ เป็นระยะของการสร้างประสิทธิภาพให้เกิดขึ้นกับองค์กร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกำไรเชิงเศรษฐศาสตร์ (Economic Profit) ซึ่งจะต้องดำเนินการทั้งการเพิ่มรายได้ (NOPAT) และการควบคุมต้นทุน (COST) และการสร้างสรรค์มูลค่าเพิ่มให้เกิดขึ้น ทั้งผลตอบแทนเชิงพาณิชย์ และผลตอบแทนเชิงสังคม

ทั้งนี้ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ต้องดำเนินการเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กร ด้วยการพัฒนาและสร้างระบบมาตรฐานต่าง ๆ และการผลักดันให้ใช้ 8 Core Business Enablers นอกจากนี้ยังเป็นช่วงระยะแห่งการพัฒนาให้องค์การสวนพฤกษศาสตร์สามารถบรรลุมาตรฐานต่าง ๆ ทั้ง Botanic Garden Conservation International (BGCI), Global Strategy for Plant Conservation (GSPC)

ระยะที่ 2 ช่วง พ.ศ. 2568 – 2569

ระยะนี้คือระยะของการสร้างระบบมาตรฐานให้พร้อมต่อการเติบโต และการก้าวไปสู่การเป็นองค์กรระดับสากล ซึ่งในระยะนี้ นอกจากการรักษาระดับและเพิ่มประสิทธิภาพขององค์การด้วย กำไรเชิงเศรษฐศาสตร์ (Economic Profit) ซึ่งจะต้องดำเนินการทั้งการเพิ่มรายได้ (NOPAT) และการควบคุมต้นทุน (COST) และการสร้างสรรค์มูลค่าเพิ่มให้เกิดขึ้น ทั้งผลตอบแทนเชิงพาณิชย์ และผลตอบแทนเชิงสังคมแล้ว ในระยะนี้เป็นระยะที่องค์การสวนพฤกษศาสตร์ต้องมุ่งเน้นอย่างสูงในเรื่องการบริหารจัดการระบบมาตรฐานต่าง ๆ ทั้ง ระบบมาตรฐานคุณภาพ (ISO : International Standard Organization) โดยให้สอดคล้องกับหลักการของ 8 Core Business Enablers และหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของ Botanic Garden Conservation International (BGCI) และการผลักดันให้บรรลุวัตถุประสงค์ของ Global Strategy for Plant Conservation (GSPC) ตามที่กำหนดไว้

ระยะที่ 3 ช่วง พ.ศ. 2570

ระยะนี้คือระยะของการสร้างบทบาท และความร่วมมือในระดับสากล เพื่อผลักดันให้องค์การสวนพฤกษศาสตร์เป็นองค์การที่มีฐานะในเวทีโลก และเป็นองค์กรระดับโลก (World Class Organization) ทั้งนี้ องค์การสวนพฤกษศาสตร์จะยังคงดำเนินการตามระบบและกระบวนการที่ได้รับการปฏิบัติทั้งในเรื่องประสิทธิภาพ มาตรฐาน นับตั้งแต่ระยะที่ 1 เริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2565 แล้วนั้น ในระยะนี้จะต้องบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ และองค์การสวนพฤกษศาสตร์จะต้องมีบทบาทและสร้างความร่วมมือในระดับสากลได้

สิ่งที่เป็นตัวขับเคลื่อนคุณค่า (Value Driven) ซึ่งหมายถึง ตัวขับเคลื่อนให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีประสบการณ์และมีส่วนร่วมกับคุณค่าต่าง ๆ ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์อย่างชัดเจน มีทั้งสิ้น 3 ตัวขับเคลื่อนใน 3 ระยะ ดังต่อไปนี้

1) Efficiency เป็นองค์กรที่มีการจัดการที่มีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการศึกษาวิจัย การอนุรักษ์ และการเป็นแหล่งเรียนรู้

2) Standardization เป็นองค์กรที่มีมาตรฐานการดำเนินงานตามหลักสากลในด้านการศึกษาวิจัย การอนุรักษ์ และการเป็นแหล่งเรียนรู้

3) Networking เป็นองค์กรที่มีบทบาทในระดับสากลด้านศึกษาวิจัย การอนุรักษ์ และการเป็นแหล่งเรียนรู้ รวมถึงความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ด้วยการสร้างเครือข่ายระดับโลก

6. แบบจำลองธุรกิจองค์การสวนพฤกษศาสตร์

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้ใช้กรอบแนวคิด Business Model Canvas มาใช้ในการดำเนินการจัดทำ โดย **การจัดทำตัวแบบธุรกิจ (Business Model Canvas)** คือ การอธิบายองค์ประกอบของธุรกิจซึ่งมี 9 ส่วน บนหน้ากระดาษเพียงแผ่นเดียว เพื่อให้สามารถเห็นภาพรวมและนำใช้ได้อย่างง่าย ในการสื่อสารต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และทำให้เจ้าของกิจการและผู้บริหารสามารถเห็นภาพรวมของบริษัทเพื่อจะปรับจุดอ่อนหรือเสริมจุดแข็งรวมไปถึงการปรับกลยุทธ์ขององค์กรได้ง่ายและรวดเร็วอีกด้วย

จากการกำหนดตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์(Strategic Positioning) ได้สร้างแบบจำลองธุรกิจ เพื่อมองธุรกิจขององค์การสวนพฤกษศาสตร์อย่างชัดเจน เพื่อให้บุคลากรขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ รับรู้รูปแบบและปัญหาขององค์การไปในทิศทางเดียวกัน โดยแบบจำลองทางธุรกิจ จะแบ่งออกเป็น ดังนี้

- แบบจำลองทางธุรกิจด้านอนุรักษ์ (Business Model Canvas : Conservation)
- แบบจำลองทางธุรกิจด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ (Business Model Canvas : Education and Learning)
- แบบจำลองทางธุรกิจด้านการท่องเที่ยวและพักผ่อน (Business Model Canvas : Recreation)
- แบบจำลองทางธุรกิจด้านวิจัยและพัฒนา (Business Model Canvas: R&D)

การจำแนกตัวแบบธุรกิจ (Business Model Canvas) ออกเป็น 4 ลักษณะข้างต้นด้วยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำให้การดำเนินงานในแต่ละส่วนขององค์การสวนพฤกษศาสตร์มีความชัดเจน และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การจัดตั้งในภาพรวม เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานส่วนหนึ่งของแผนยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ตารางที่ 15 การดำเนินการเชิงกลยุทธ์ตามตัวแบบธุรกิจที่มีความเชื่อมโยงโดยตรงกับแผนธุรกิจการจัดหารายได้

CODE	ตัวแบบธุรกิจ	ผลิตภัณฑ์/บริการ	ตลาด	วัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (SO)
BMC001	แบบจำลองทางธุรกิจด้านอนุรักษ์ (Business Model Canvas : Conservation)	**BGO World Class** สร้างมาตรฐานทั้ง BGI, GSPC, ISO (งานวิจัย ทุนวิจัย)	นักวิชาการ เครือข่ายระดับโลก	SO1, SO2, SO5
BMC002	แบบจำลองทางธุรกิจ ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ (Business Model Canvas : Education and Learning)	**Botanic Academy** (การบริหารทางวิชาการและการส่งเสริมการเรียนรู้)	โรงเรียน สถานศึกษาและกลุ่มสถาบันการศึกษาที่ต้องจัดทำ Eco - School	SO1, SO4, SO5

CODE	ตัวแบบธุรกิจ	ผลิตภัณฑ์/บริการ	ตลาด	วัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (SO)
BMC003	แบบจำลองทางธุรกิจ ด้านการท่องเที่ยวและพักผ่อน (Business Model Canvas : Recreation)	**การพัฒนาการท่องเที่ยวสวนสาขา โดยใช้ Customer Routing Design (CRD)** หรือ การใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์มเพื่อสร้างผูกพันกับลูกค้า และเป็น Customer Data Platform	ตลาดนักท่องเที่ยวระดับ B+ ที่ใช้เทคโนโลยีในการจัดการการท่องเที่ยว	SO1, SO4, SO5
BMC004	แบบจำลองทางธุรกิจ ด้านวิจัยและพัฒนา (Business Model Canvas: R&D)	**R&D to Business** พัฒนาผลิตภัณฑ์ตามความต้องการของผู้ประกอบการบนฐานข้อมูลและความรู้ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์	ผู้ประกอบการที่สนใจในการผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีสิทธิบัตรและมีมาตรฐานได้รับการยอมรับ	SO1, SO3, SO5

ส่วนที่ 6
บริบทด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์การสวนพฤกษศาสตร์

ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้ทำการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการมุ่งเน้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) เพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์และนำไปจัดทำเป็นแผนยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้ครอบคลุมสาระสำคัญของการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กร โดยวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการมุ่งเน้นและบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กร จำแนกเป็นปัจจัย 2 ด้าน ประกอบด้วย

1) สภาพแวดล้อมภายในองค์กรด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
2) สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

โดยมีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. สภาพแวดล้อมภายในขององค์กรด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

1) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ที่ผ่านมาขององค์การสวนพฤกษศาสตร์

- ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ระดับองค์กรที่ผ่านมาขององค์การสวนพฤกษศาสตร์

ตารางที่ 16 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ระดับองค์กรที่ผ่านมาขององค์การสวนพฤกษศาสตร์

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	รายชื่อหน่วยงาน	วัตถุประสงค์และขอบเขตของการมุ่งเน้นบริหารจัดการกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
หน่วยงานเชิงนโยบาย	- หน่วยงานที่มอบนโยบาย และกำกับติดตามการดำเนินงานตามโยบาย เช่น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ, สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สกสว.)	ถ่ายทอดนโยบายของประเทศมาสู่กลยุทธ์ขององค์กร
พันธมิตร / คู่ความร่วมมือ	- หน่วยงานที่เป็นพันธมิตร/คู่ความร่วมมือ อาทิ หน่วยงานที่เป็นแหล่งทุน เช่น BEDO สวทช.	สนับสนุนแหล่งเงินทุนให้กับองค์การสวนพฤกษศาสตร์ เพื่อทำการวิจัยทางด้านพฤกษศาสตร์
	- สถาบันอุดมศึกษา และโรงเรียน	ร่วมส่งเสริมการถ่ายทอดความรู้ด้านพฤกษศาสตร์ และการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพสู่เยาวชน

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	รายชื่อหน่วยงาน	วัตถุประสงค์และขอบเขตของการมุ่งเน้นบริหารจัดการกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
	- หน่วยงานภายใต้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	ร่วมส่งเสริมการถ่ายทอดความรู้ด้านพฤกษศาสตร์ และการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในระดับชุมชน ท้องถิ่น
	- หน่วยงานภายใต้สังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช กรมป่าไม้ องค์การสวนสัตว์ ฯลฯ	ร่วมส่งเสริมงานด้านการอนุรักษ์ทั้งในและนอกถิ่น ของทรัพยากรพันธุ์พืช และความหลากหลายทางชีวภาพ
	- หน่วยงานของจังหวัด เช่น สำนักงาน ทสจ. จังหวัด สำนักงานแรงงานจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด	ร่วมส่งเสริมกิจการของสวนพฤกษศาสตร์ด้านการบริหารจัดการทรัพยากร รวมถึงการบริหารจัดการองค์กร
	- หน่วยงานภาครัฐ สมาคม เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์	ร่วมส่งเสริมผลักดันด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์องค์กรและบทบาทของสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ระดับประเทศ
คู่ค้า/ผู้ส่งมอบ	- บริษัทจำหน่ายเครื่องมืออุปกรณ์ - บริษัทจำหน่ายสารเคมี - บริษัทสอบเทียบเครื่องมือ - บริษัทจำหน่ายอุปกรณ์ด้าน IT - บริษัทผู้รับเหมาก่อสร้าง	จัดหาเครื่องมืออุปกรณ์ / สารเคมี งานวิจัย และบริการ รวมถึงเป็น Partner ให้ข้อมูลเทคโนโลยี จัดหาอุปกรณ์ IT สนับสนุนการดำเนินงาน ดำเนินงานก่อสร้างงานแหล่งในแหล่งเรียนรู้หรือสวนพฤกษศาสตร์
ชุมชน/สังคม	- ชุมชนในละแวกพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ และชุมชนท้องถิ่นเป้าหมาย	ร่วมกันรักษาทรัพยากรพันธุ์พืชของประเทศ
บุคลากร องค์การสวนพฤกษศาสตร์	- ผู้บริหาร พนักงาน ลูกจ้างเจ้าหน้าที่ทุกระดับ	ร่วมผลักดันให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย
ผู้กำกับดูแล	- รัฐมนตรีคณะกรรมการ และคณะกรรมการ	กำกับดูแลองค์กรให้เป็นไปตามนโยบายระดับประเทศ

- ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระดับหน่วยงานหรือระดับกระบวนการที่ผ่านมา

การระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการระดับหน่วยงานที่สำคัญตาม Value Chain (เดิม) ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ พร้อมจัดอันดับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Mapping)

ตารางที่ 17 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระดับหน่วยงานหรือระดับกระบวนการที่ผ่านมา

กระบวนการที่สำคัญ	กระบวนการตาม Value chain (เดิม)	หน่วยงานเชิงนโยบาย	พันธมิตร/คู่ความร่วมมือ	คู่ค้า / ผู้ส่งมอบ	ชุมชนในพื้นที่ให้บริการ	บุคลากรองค์การสวนพฤกษศาสตร์
กระบวนการจัดการ (Management Process)	การนำองค์กรและยุทธศาสตร์	●	●	-	○	●
กระบวนการหลัก (Core Process)	กระบวนการทำงานด้านการวิจัย พัฒนา	●	●	●	●	●
	กระบวนการทำงานด้านการอนุรักษ์	●	●	●	●	●
	กระบวนการทำงานด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้ และถ่ายทอดความรู้	●	●	●	●	●
	กระบวนการทำงานเพื่อประกอบกิจการด้านธุรกิจ	●	●	●	○	●
กระบวนการสนับสนุน (Support Process)	กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง	○	-	●	-	●
	กระบวนการบริหารทรัพยากรบุคคล	●	○	-	●	●
	กระบวนการบริหารการคลัง	●	○	●	-	●
	กระบวนการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ	●	○	●	-	●
	กระบวนการบริการกลาง	○	○	●	●	●
	กระบวนการสื่อสาร	●	●	○	●	●

หมายเหตุ ● หมายถึง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก ○ หมายถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรอง - หมายถึง ไม่เกี่ยวข้อง

2) ความต้องการหรือความคาดหวังทั้งเชิงบวกและเชิงลบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder)

ตารางที่ 18 ความต้องการหรือความคาดหวังทั้งเชิงบวกและเชิงลบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder)

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	ระดับความสำคัญ		ประเด็นความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	รูปแบบการสร้างความสัมพันธ์	วิธีการสื่อสาร
	ผลกระทบ	อิทธิพล			
หน่วยงานเชิงนโยบาย	H	H	- ปฏิบัติตามนโยบายและรายงานผลการดำเนินงานตามที่กำหนด	- สร้างการมีส่วนร่วมเพื่อเข้าใจและตอบสนองประเด็นที่กังวลและคาดหวัง	- เข้าพบแต่ละหน่วยงานโดยตรง - กลไกและเครือข่ายระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ - การประชุมหารือ
พันธมิตร / คู่ความร่วมมือ	H	H	- ปฏิบัติต่อกันอย่างเป็นธรรม - คำนึงถึงผลประโยชน์ของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องได้รับตามประเด็นความร่วมมืออย่างเท่าเทียมกัน	- สร้างการมีส่วนร่วมเพื่อเข้าใจและตอบสนองประเด็นที่กังวลและคาดหวัง	- เข้าพบแต่ละหน่วยงานโดยตรง - กลไกและเครือข่ายการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ - การประชุมหารือ
คู่ค้า/ผู้ส่งมอบ	H	L	- ปฏิบัติต่อคู่สัญญาและเงื่อนไขต่าง ๆ ตามที่ตกลงไว้อย่างเคร่งครัด	- สื่อสารในประเด็นที่กังวลและปฏิบัติตามข้อตกลง ข้อบังคับ หรือนโยบาย	- เข้าพบแต่ละหน่วยงานโดยตรง - กลไกและเครือข่ายการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ - การประชุมหารือ
ชุมชน/สังคม	H	H	- ดูแลเฝ้าระวังผลกระทบที่อาจมีต่อชุมชน	- สร้างการมีส่วนร่วมในประเด็นที่กังวลและตอบสนองความต้องการเพื่อให้เกิดความพึงพอใจ	- การประชุมหารือ - การโทรศัพท์ - การส่งข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางต่าง ๆ
ผู้กำกับดูแล	H	H	- กำกับดูแลการดำเนินงานให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามนโยบายของประเทศ	- สร้างการมีส่วนร่วมในการกำกับดูแลกิจการ ด้วยการส่งมอบนโยบายไปสู่การปฏิบัติ	- การประชุมคณะกรรมการ - การถ่ายทอดนโยบาย - การพบปะ

3) วิเคราะห์ผลการดำเนินงานด้านการจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์การสวนพฤกษศาสตร์

(1) ด้านฐานข้อมูลเพื่อมุ่งเน้นการบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Profile)

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ โดยมีการจัดเก็บข้อมูล Stakeholder Profile ในรูปแบบต่าง ๆ แต่ยังกระจัดกระจายไปตามกลุ่ม Stakeholder ทั้งในรูปแบบ Hardcopy และ Softcopy หรือตาราง Spread Sheet (Excel) โดยมีหน่วยงานผู้รับผิดชอบในกลุ่ม Stakeholder นั้น ๆ เป็นผู้จัดเก็บซึ่งยังมีลักษณะกระจัดกระจายและยังไม่มีระบบที่ชัดเจน

(2) ด้านการวิเคราะห์โอกาส และความเสี่ยงด้านการมุ่งเน้นหรือบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ทั้งในระดับองค์กรและฝ่ายงาน

ในการจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ที่ผ่านมา องค์การฯ ได้มีการระบุและเตรียมความพร้อมการจัดการความเสี่ยงในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไว้เป็นภาพรวมขององค์กรในด้านการประเมิน Core Business Enabler ที่ได้กำหนดไว้ในแผนบริหารความเสี่ยงประจำปี แต่ยังไม่ได้มีการระบุชัดเจนประเด็นความเสี่ยงในการดำเนินงานและผลลัพธ์ตามแผนการจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อาจไม่ตอบสนองต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และความเสี่ยงต่อการดำเนินงานไม่ตอบสนองตามความต้องการของรัฐวิสาหกิจ ในด้านการมุ่งเน้นและการจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยเฉพาะทั้งในด้านโอกาส และความเสี่ยง

(3) ด้านวิเคราะห์ผลการดำเนินงานและการเรียนรู้ขององค์กรด้านการมุ่งเน้น / บริหารจัดการองค์การสวนพฤกษศาสตร์ มีทั้งประเด็นที่สามารถดำเนินการได้และดำเนินการไม่ได้ ในปีที่ผ่านมา ยังไม่มีรายงานที่ชัดเจนต่อผู้บริหารเนื่องจากยังไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการอย่างชัดเจนในด้านการจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จึงส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานที่ผ่านมา ซึ่งอาจยังมีความไม่สมบูรณ์

อย่างไรก็ตาม องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้กำหนดให้มีการรายงานผลการดำเนินงานการสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งในระดับองค์กร ระดับศูนย์/สำนักต่อสาธารณชนอย่างต่อเนื่องผ่านสื่อช่องทางออนไลน์ ได้แก่ Facebook , YouTube , Website เป็นประจำอย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ครั้ง รวมถึงมีการรายงานไว้ในรายงานประจำปี โดยมีสำนักสื่อสารองค์กร และสำนักจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรมเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการรวบรวมเนื้อหา ประเด็นความต้องการความคาดหวังจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของกลุ่มงานต่าง ๆ ตลอดจนผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากกิจกรรม เพื่อนำมาสื่อสาร ทั้งนี้กำหนดให้มีการสำรวจความพึงพอใจเป็นประจำทุกปี เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนานวัตกรรมด้านการรายงานผลการสร้างความสัมพันธ์/บริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

(4) ด้านวิเคราะห์ความพร้อมของทรัพยากรต่อการจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ มีการจัดสรรทรัพยากรด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไว้โดยกำหนดไว้ในงบประมาณที่กระจายลงสู่ศูนย์/ สำนักที่เกี่ยวข้องบนพื้นฐานการใช้ทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุด ทั้งนี้ขึ้นกับประเด็นที่จะสื่อสารในแต่ละปี พร้อมกำหนดผู้รับผิดชอบและผลลัพธ์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ชัดเจน อาทิ จำนวนสื่อที่จะเผยแพร่ จำนวนกิจกรรมความร่วมมือที่จะขับเคลื่อนผลงานวิจัยให้เกิดผลเป็นรูปธรรม รายได้ที่จะเพิ่มขึ้นจากการสร้างความสัมพันธ์ รอบระยะเวลาเฉลี่ยในแต่ละกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นต้น

(5) ด้านการวิเคราะห์สมรรถนะหลักขององค์กรเพื่อนำมาใช้ในการวางกลยุทธ์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ มีการกำหนดสมรรถนะหลักขององค์การ ไว้เพื่อทำการประเมินสถานภาพบุคลากรขององค์กร เพื่อใช้ในประกอบการวิเคราะห์ เพื่อนำไปสู่การพัฒนากลไกลด้านบุคลากร เพื่อให้สอดคล้องกับสมรรถนะหลักไว้อย่างชัดเจน ตามเอกสารการกำหนดสมรรถนะของบุคลากร (Competency) ในด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและวางแผนการจัดการด้านผู้มีส่วนได้ส่วนให้เหมาะสมต่อไป

(6) ด้านการวิเคราะห์กรอบในการกำกับดูแล (Governance) และกระบวนการทำงานที่สำคัญ (Key Work System) ขององค์กร

ที่ผ่านมา องค์การสวนพฤกษศาสตร์มีการนำความเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมาเป็นส่วนหนึ่งในการปฏิบัติงานด้าน Governance และกระบวนการทำงานที่สำคัญ (Key Work System) โดยพิจารณาจากเสียงของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เข้ามาจากช่องทางต่าง ๆ ที่องค์กรเปิดไว้ในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉิน หรือข้อร้องเรียนทั้งในเรื่องความไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงาน หรือความไม่โปร่งใสในการทำงาน จะกำหนดให้มีการหารือร่วมกันในการประชุมผู้บริหารระดับสูง และสายงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการดังกล่าว เพื่อแก้ไขปัญหาทั้งในระดับเฉพาะหน้า รวมถึงทบทวนยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียระยะยาวและแผนปฏิบัติการประจำปีที่ถ่ายทอดลงในแต่ละศูนย์/สำนัก รวมทั้งกำหนดแนวทางการประเมินผลการดำเนินงานทั้งระดับองค์กร และระดับศูนย์/สำนักที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่จำเป็นผู้บริหารระดับสูงจะเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อสร้างความเข้าใจและสร้างความเชื่อมั่นในประเด็นที่กังวล

3) ยุทธศาสตร์ / แผนวิสาหกิจ และแผนแม่บท หรือแผนปฏิบัติการระยะยาวต่าง ๆ ขององค์กร

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้รวบรวมเพื่อแผนต่าง ๆ เพื่อประกอบการทำ Value Chain และเชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยวิเคราะห์รายละเอียดของแผนดังต่อไปนี้

(1) แผนวิสาหกิจองค์การสวนพฤกษศาสตร์
(2) แผนปฏิบัติการดิจิทัลระยะ 3 ปี
(3) แผนพัฒนาทุนมนุษย์
(4) แผนการจัดการองค์ความรู้และนวัตกรรม
(5) แผนปฏิบัติการด้านการวิจัยและอนุรักษ์
(6) แผนการประชาสัมพันธ์และการตลาด

4) การวิเคราะห์ PESTEL

อ้างอิงการวิเคราะห์ได้ในส่วนที่ 4

ส่วนที่ 7
การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

3. การวิเคราะห์สถานภาพด้านการบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (S-W-O-T Analysis)

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้ระดมสองเพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมจากทั้งปัจจัยภายในและภายนอก นำไปสู่การวางแผนกลยุทธ์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยใช้ S-W-O-T เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ ดังนี้

ตารางที่ 19 การวิเคราะห์สถานภาพด้านการบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (S-W-O-T Analysis)

จุดแข็ง 1. องค์การสวนพฤกษศาสตร์ มีพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ที่เป็นสถานที่ที่มีคุณค่าทางวิชาการทางด้านพฤกษศาสตร์ที่รวบรวมพันธุ์พืชพื้นถิ่น และมีทรัพยากรเอื้อต่อการดำเนินงาน ก่อให้เกิดการสร้างความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เป็นอย่างดี 2. องค์การสวนพฤกษศาสตร์ มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่และระหว่างภูมิภาค	**จุดอ่อน** 1. องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ไม่มีการนำสารสนเทศและเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการฐานข้อมูลผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2. การสื่อสารองค์กรยังไม่มีโครงสร้าง และผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน 3. บุคลากรองค์กรยังขาดทักษะการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีอย่างคล่องแคล่ว 4. วัฒนธรรมองค์กรไม่เอื้อต่อการสื่อสารเพื่อให้เกิดการพัฒนา 5. กระบวนการบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียยังไม่เป็นระบบ
โอกาส 1. ประชาชน ชุมชน หน่วยงานท้องถิ่น ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์พืชมากขึ้น ก่อให้เกิดกิจกรรมร่วมกันมากขึ้น 2. สื่อ Online สื่อ Social และเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีความก้าวหน้า และเข้าถึงได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว 3. หลักเกณฑ์การประเมินสากลที่มุ่งเน้นการบริหารจัดผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้เกิดการเข้าถึงและให้ความสำคัญในทุกภาคส่วนมากขึ้น	**อุปสรรค** 1. หน่วยงานผู้มีส่วนได้ส่วนเสียยังไม่ทราบถึงบทบาทของสวนพฤกษศาสตร์อย่างรอบด้าน 2. สถานการณ์โรคระบาดทำให้องค์การสวนพฤกษศาสตร์มีข้อจำกัดในการทำกิจกรรมร่วมกันทั้งภายในและภายนอกองค์กร

2. การวิเคราะห์ความท้ายท้ายเชิงยุทธศาสตร์ และความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการ Stakeholder

ตารางที่ 20 การวิเคราะห์ความท้ายท้ายเชิงยุทธศาสตร์ และความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการ Stakeholder

	จุดแข็ง S	จุดอ่อน W
โอกาส O	**ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์** **ใช้จุดแข็งกับโอกาส (SO) : กลยุทธ์เชิงรุก** S2 องค์การสวนพฤกษศาสตร์ มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่และระหว่างภูมิภาค + O2 สื่อ Online สื่อ Social และเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีความก้าวหน้า และเข้าถึงได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว จึงเป็นความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ในการที่ ● **มุ่งเน้นการใช้สื่อ Online และ สื่อ Social เพื่อการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างการรับรู้ และส่งเสริมการทำการตลาด ให้กับกลุ่มลูกค้า และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอก** --- S1 องค์การสวนพฤกษศาสตร์ มีพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ที่เป็นสถานที่ที่มีคุณค่าทางวิชาการทางด้านพฤกษศาสตร์ที่รวบรวมพันธุ์พืชพื้นถิ่น และมีทรัพยากรเอื้อต่อการดำเนินงาน ก่อให้เกิดการสร้างความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เป็นอย่างดี + O1 ประชาชน ชุมชน หน่วยงานท้องถิ่น ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์พืชมากขึ้น ก่อให้เกิดกิจกรรมร่วมกันมากขึ้น นำมาจัดทำกลยุทธ์เชิงรุก ดังนี้ ● **ส่งเสริมการจัดกิจกรรมรูปแบบ “สภากาแฟ” อย่างต่อเนื่อง รับฟังและเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจการขององค์การสวนพฤกษศาสตร์**	**ความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์** **WO : กลยุทธ์เชิงแก้ไข** W1 องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ไม่มีการนำสารสนเทศและเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการฐานข้อมูลผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย + O2 สื่อ Online สื่อ Social และเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีความก้าวหน้า และเข้าถึงได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว สามารถจัดทำกลยุทธ์ว่าด้วย ● **นำเทคโนโลยีและสารสนเทศมาใช้ในการจัดการฐานข้อมูลผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้อย่างเหมาะสม** --- W3 บุคลากรองค์กรยังขาดทักษะการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีอย่างคล่องแคล่ว + O2 สื่อ Online สื่อ Social และเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีความก้าวหน้า และเข้าถึงได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว สามารถจัดทำกลยุทธ์ว่าด้วย ● **ส่งเสริมการพัฒนาทักษะการสื่อสารโดยใช้สื่อ Online และสื่อ Social ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารของบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ** ---

	จุดแข็ง S	จุดอ่อน W
	S2 องค์การสวนพฤกษศาสตร์ มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่และระหว่างภูมิภาค + **O3** หลักเกณฑ์การประเมินสากลที่มุ่งเน้นการบริหารจัดผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้เกิดการเข้าถึงและให้ความสำคัญในทุกภาคส่วนมากขึ้น จึงเป็นความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ในการที่ • **พัฒนากระบวนการจัดการความสัมพันธ์ตามหลักเกณฑ์การประเมินสากลกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น Stakeholder relationship management, Customer relationship management เป็นต้น**	**W4** กระบวนการบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียยังไม่เป็นระบบ + **O3** หลักเกณฑ์การประเมินสากลที่มุ่งเน้นการบริหารจัดผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้เกิดการเข้าถึงและให้ความสำคัญในทุกภาคส่วนมากขึ้น สามารถจัดทำกลยุทธ์ว่าด้วย • **พัฒนาโครงสร้าง บทบาท ความรับผิดชอบ ของหน่วยงานภายในองค์กร ตลอดจนบุคลากรที่เหมาะสมให้มีความชัดเจน** • **ทบทวน และจัดทำคู่มือการบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การประเมิน** --- **W4** กระบวนการบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียยังไม่เป็นระบบ + **O2** สื่อ Online สื่อ Social และเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีความก้าวหน้า และเข้าถึงได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว *สามารถจัดทำกลยุทธ์เชิงแก้ไข* • **พัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เข้าถึงง่าย ในการจัดเก็บ Stakeholder Profile ที่ครบถ้วนชัดเจนเพื่อนำการใช้ประโยชน์และบริหารจัดการในระยะยาว**

	จุดแข็ง S	จุดอ่อน W
อุปสรรค T	**ความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์** **ST : กลยุทธ์เชิงรับ** **S1** องค์การสวนพฤกษศาสตร์ มีพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ที่เป็นสถานที่ที่มีคุณค่าทางวิชาการทางด้านพฤกษศาสตร์ที่รวบรวมพันธุ์พืชพื้นถิ่น และมีทรัพยากรเอื้อต่อการดำเนินงาน ก่อให้เกิดการสร้างความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เป็นอย่างดี + **T1** หน่วยงานผู้มีส่วนได้ส่วนเสียยังไม่ทราบถึงบทบาทของสวนพฤกษศาสตร์อย่างรอบด้าน • **การจัดกิจกรรม Open House เพื่อสร้างการรับรู้ในภารกิจองค์กรด้านต่าง ๆ ให้กับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย** --- **S2** องค์การสวนพฤกษศาสตร์ มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่และระหว่างภูมิภาค **T2** สถานการณ์โรคระบาดทำให้องค์การสวนพฤกษศาสตร์มีข้อจำกัดในการทำกิจกรรมร่วมกันทั้งภายในและภายนอกองค์กร • **การจัดกิจกรรม ผ่านสื่อ Online เพื่อกระชับความสัมพันธ์และลดช่องว่างกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย**	**ความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์** **WT : กลยุทธ์เชิงป้องกัน** **W3** วัฒนธรรมองค์กรไม่เอื้อต่อการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ **T2** สถานการณ์โรคระบาดทำให้องค์การสวนพฤกษศาสตร์ มีข้อจำกัดในการทำกิจกรรมร่วมกันทั้งภายในและภายนอกองค์กร • **ส่งเสริมการจัดกิจกรรม และช่องทางการสื่อสารและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นภายในองค์กรให้เกิดความต่อเนื่อง เพื่อมุ่งสู่วัฒนธรรมองค์กรในการทำงานที่ดีสำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายในองค์กร**

ส่วนที่ 8
การกำหนดวัตถุประสงค์ขอบเขตการมุ่งเน้น การบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้กำหนดวัตถุประสงค์ (Purpose) และขอบเขต (Scope) การมุ่งเน้นหรือบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภาพรวม เพื่อให้มีความชัดเจนในวัตถุประสงค์ ในการการมุ่งเน้นและบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กร และกำหนดขอบเขตการมุ่งเน้นและการบริหารจัดการให้มีความชัดเจน เพื่อนำไปสู่การมุ่งเน้นที่ครบถ้วนทุกส่วน โดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์ขอบเขตทั้งในภาพรวมและ ส่วนงาน ครบทุกส่วน รวมถึงมีการบูรณาการยุทธศาสตร์ สู่ส่วนงานต่างๆ อย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และความต้องการความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตามกระบวนการดังนี้

1. วัตถุประสงค์ (Purpose) การมุ่งเน้นหรือบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียองค์กร

1) เพื่อสามารถ ระบุ และจำแนกกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่มีความสัมพันธ์ต่อองค์กรตามระดับความสำคัญ ให้ครอบคลุมภารกิจตามยุทธศาสตร์การดำเนินงาน หรือห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) ขององค์กร

2) เพื่อสร้างและรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ตรงตามความคาดหวัง และประเด็นระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับองค์กร สอดคล้องกับระดับความสำคัญ และมีรูปแบบการสร้างความสัมพันธ์ที่เหมาะสม

3) เพื่อให้องค์กร มีแนวทางการปฏิบัติและกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ชัดเจน และมีความต่อเนื่อง

4) เพื่อยกระดับความสามารถในการบริหารจัดการและสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ มุ่งสู่มาตรฐาน และสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล

2. ขอบเขต (Scope) การมุ่งเน้นหรือบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียองค์กร

การมุ่งเน้น หรือบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้วิเคราะห์จากยุทธศาสตร์การดำเนินงาน ตั้งแต่วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ หรือที่เรียกว่าประเด็นยุทธศาสตร์ขององค์การ โดยลำดับเป็น Work System ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การดำเนินงาน และโครงสร้างการดำเนินงานในระดับสำนัก ที่อยู่ภายใต้ผู้อำนวยการ และรองผู้อำนวยการ โดยวิเคราะห์เป็นหวงโซ่คุณค่า Value Chain) ที่สำคัญที่จะนำไปสู่วัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ เพื่อบูรณาการการบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเป็นระบบ

3. การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ อ.ส.พ. สู่การบูรณาการระดับส่วนงาน

ในการกำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตการมุ่งเน้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้มีการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ สู่กระบวนการบูรณาการการบริหารจัดการในระดับส่วนดังนี้ โดยแสดงแผนภาพเชื่อมโยงจาก Top Down จากวิสัยทัศน์ สู่ระดับส่วนงานโดยมีกระบวนการการเชื่อมโยงเพื่อนำไปวิเคราะห์วัตถุประสงค์และขอบเขตระดับส่วนงาน รวมถึง ได้มการวิเคราะห์กระบวนการโดยใช้ Value Chain ในการวิเคราะห์กระบวนงานภาพรวมองค์กร เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์วัตถุประสงค์ ในระดับองค์กร สู่การระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ครบด้วยต่อไป ดังปรากฏตามภาพ ต่อไปนี้

Strategic Positioning

VISION

สวนพฤกษศาสตร์ระดับโลกเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน

The World Class Botanic Garden for sustainable future

Mission Statement 2566-2570

เป็นสวนพฤกษศาสตร์มาตรฐานระดับโลก ด้วยการอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิด การศึกษาวิจัย และ การสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างสร้างสรรค์เพื่อการคงอยู่อย่างยั่งยืนของความหลากหลายทางชีวภาพ

To be the world class standard botanic garden through ex situ conservation, research and creative value-added for sustainability of biodiversity

2566-2567	2568-2569	2570
เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพสูง Efficiency Organization ด้านการอนุรักษ์ การศึกษาวิจัย และ การเป็นแหล่งเรียนรู้โดยมุ่งเน้นพัฒนาการบริหารจัดการองค์กรให้มีประสิทธิภาพด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีมาตรฐาน	เป็นองค์กรที่มีบทบาทชัดเจนในมาตรฐานในระดับสากล (Botanic Gardens Conservation International Standard Organization)	เป็นสวนพฤกษศาสตร์ระดับโลกที่เป็นที่รู้จักและมีบทบาทในระดับสากล World Class Botanic Garden

Strategic Objective

SO1	SO2	SO3	SO4	SO5
ยกระดับสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นสวนพฤกษศาสตร์มาตรฐานระดับโลก (Goal : BGCI Standard)	มุ่งสร้างและพัฒนาการอนุรักษ์พืชนอกถิ่นกำเนิดสู่มาตรฐานระดับโลก (Goal : Global Biodiversity Framework)	มุ่งการศึกษาวิจัยและสร้างนวัตกรรมด้านความหลากหลายทางชีวภาพ (Goal : Biodiversity Research and Innovation)	สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสร้างสรรค์ด้วยผลิตภัณฑ์ บริการ นวัตกรรม เทคโนโลยี และการเรียนรู้ ทั้งมูลค่าเชิงสังคม และพาณิชย์ (Goal : ผลตอบแทนเชิงพาณิชย์และเชิงสังคม)	พัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านการบริหารจัดการสมัยใหม่เพื่อรองรับการดำเนินงานภายใต้สภาวะวิกฤต

ภาพ 18 แสดงความเชื่อมโยง วิสัยทัศน์ พันธกิจ ตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ วัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์

ความเชื่อมโยงแผนยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ ในการดำเนินงาน สู่แผนปฏิบัติการ

Strategic Objective	SO1 ยกระดับสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นสวนพฤกษศาสตร์มาตรฐานระดับโลก (Goal : BGCI Standard)	SO2 มุ่งสร้างและพัฒนาการอนุรักษ์พืชนอกถิ่นกำเนิดสู่มาตรฐานระดับโลก (Goal : กรอบงานว่าด้วยความหลากหลาย ทางชีวภาพของโลก)	SO3 มุ่งการศึกษาวิจัยและสร้างนวัตกรรมด้านความหลากหลายทางชีวภาพ (Goal : Biodiversity Research and Innovation)	SO4 สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสร้างสรรค์ด้วยผลิตภัณฑ์ บริการ นวัตกรรม เทคโนโลยี และการเรียนรู้ ทั้งมูลค่าเชิงสังคม และพาณิชย์ (Goal : ผลตอบแทนเชิงพาณิชย์และเชิงสังคม)	SO5 พัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านการบริหารจัดการสมัยใหม่เพื่อรองรับการดำเนินงานภายใต้สภาวะวิกฤติ
ยุทธศาสตร์	• มุ่งพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์สู่มาตรฐาน BGCI Accrediation	• ยกระดับการเป็นแหล่งอนุรักษ์รวบรวมพันธุ์พืชหายาก พืชเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ พืชใกล้สูญพันธุ์ เพื่อการอนุรักษ์ ฟื้นฟูนิเวศป่า เพื่อคืนความหลากหลายทางชีวภาพสู่การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน	• มุ่งการศึกษาวิจัยและสร้างนวัตกรรมด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อเป็นฐานในการอนุรักษ์ และพัฒนา สู่การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน	• มุ่งเน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มการดำเนินงานของสวนพฤกษศาสตร์ด้านการอนุรักษ์ และการเป็นแหล่งเรียนรู้สู่กลุ่มลูกค้าและประชาชน • พัฒนานวัตกรรมผลิตภัณฑ์จากการวิจัย • พัฒนาการท่องเที่ยวสวนพฤกษศาสตร์ทุกสาขา • มุ่งเน้นอัตรากำไรเศรษฐศาสตร์ และอัตราผลตอบแทนเชิงสังคมที่เพิ่มขึ้น	• พัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านการบริหารจัดการ 8 Core Business Enabler • พัฒนาการบริการภายใต้ระบบมาตรฐานคุณภาพ
กลยุทธ์	• เร่งพัฒนาองค์ประกอบในการเป็นสวนพฤกษศาสตร์ ให้ครบถ้วนและมีมาตรฐานในระดับสากล	• พัฒนาสวนพฤกษศาสตร์สู่การเป็นแหล่งอนุรักษ์พืชนอกถิ่นกำเนิดที่มีบทบาทในระดับประเทศและระดับสากล • ส่งเสริม และสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อเป็นกลไกสำคัญในการอนุรักษ์ • พัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านพืชที่มีมาตรฐาน	• ศึกษา วิจัยพื้นฐาน และการวิจัยอนุรักษ์ และพัฒนาตามแผนงานวิจัย วน.	• เสริมสร้างคุณค่างานของภารกิจสวนพฤกษศาสตร์เพื่อสร้างแรงผลักดัน จูงใจในการสนับสนุนแหล่งเงินทุน • พัฒนารูปแบบ และขยายกิจกรรมด้านการเรียนรู้ด้วยการจัดตั้ง Botanic Academy • พัฒนานวัตกรรรมผลิตภัณฑ์ สินค้า และรูปแบบบริการจากการศึกษา วิจัย • ส่งเสริมการท่องเที่ยวคุณภาพเพื่อการอนุรักษ์ • จัดวางแผนและรูปแบบการหารายได้	• พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กร เชิงบูรณาการให้ได้มาตรฐาน Core Business Enabler • พัฒนาและเสริมสร้างระบบการให้บริการมาตรฐาน ผ่านระบบ Online • พัฒนาศักยภาพของบุคลากรสู่ความเป็นมืออาชีพ • วางแผนการบริหารจัดการโครงสร้างอัตรากำลังที่เหมาะสมกับ Work system • พัฒนากระบวนการเรียนรู้

ภาพ 19 แสดงความเชื่อมโยงวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์

Balance Scorecard Perspective

ภาพ 20 แสดงความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ตามมุมมอง Balance Scorecard

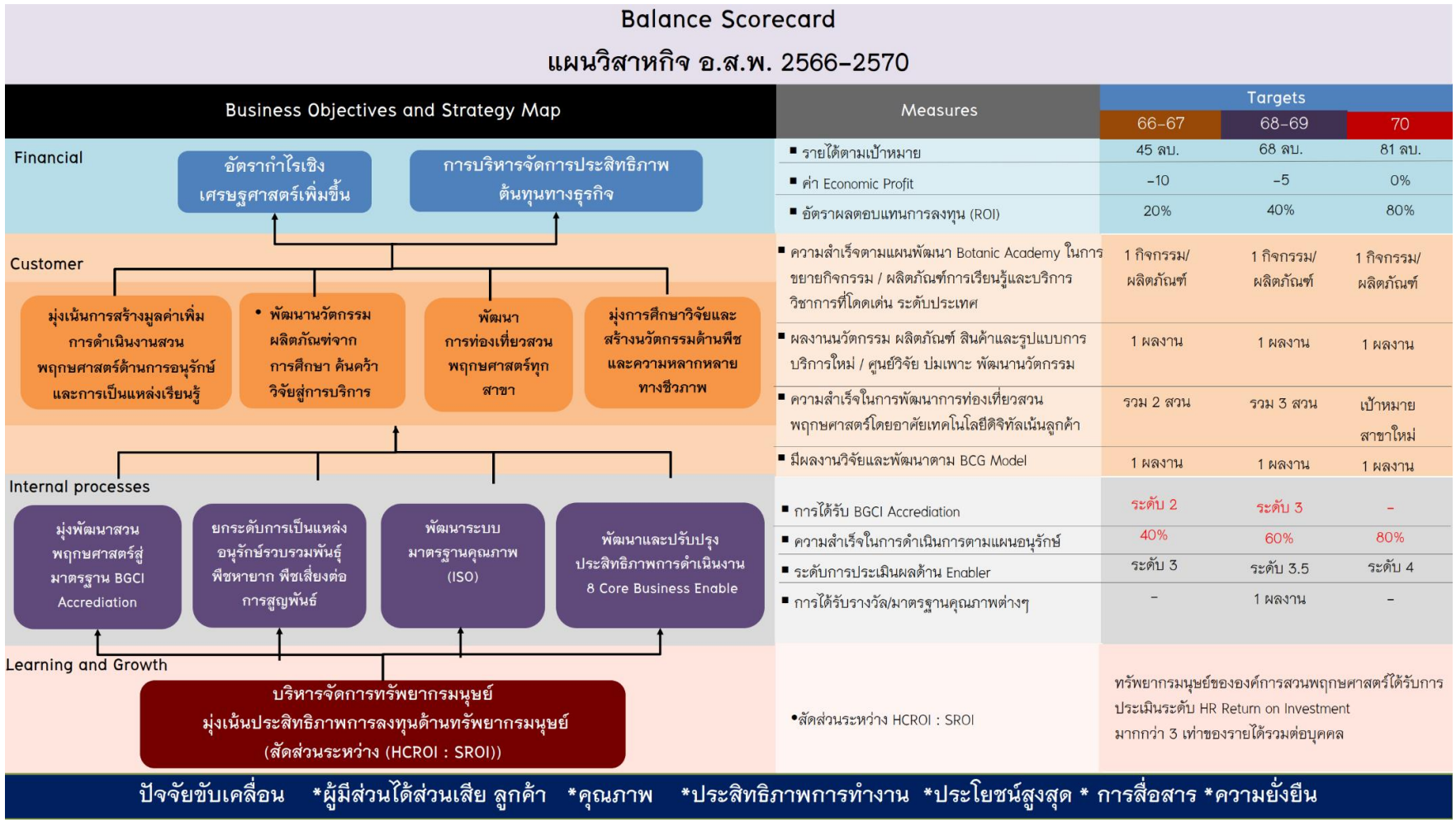

ภาพ 21 แสดงความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ เป้าหมาย ตามมุมมอง Balance Scorecard

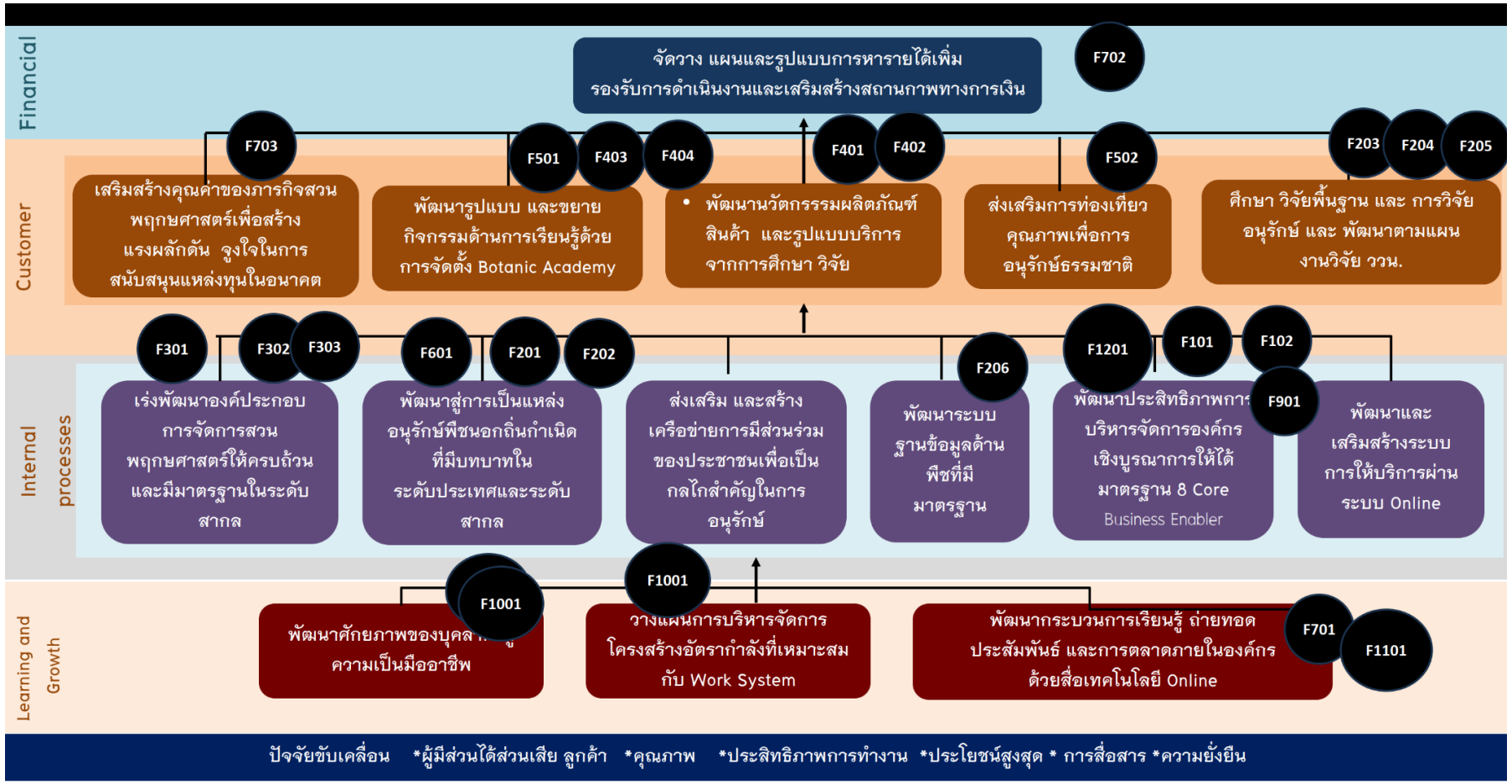

ภาพที่ 22 แสดงความเชื่อมโยงกลยุทธ์ กับ กระบวนงานตามมุมมอง Balance Scorecard

ห่วงโซ่คุณค่าตาม Work System ถ่ายทอดการจัดการสู่ระดับส่วนงานตามกระบวนงาน

ภาพที่ 23 เชื่อมโยงห่วงโซ่คุณค่า ตามกระบวนงานเชื่อมโยงกับส่วนงานต่างๆ

การวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่าของตามกระบวนงานหรือภารกิจหลักขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ (BGO Value Chain)

ตารางที่ 21 ห่วงโซ่คุณค่าขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ (BGO Value Chain)

Support Activities	Infrastructure				
	การจัดการพื้นที่	การบริหารการเงินการคลัง	กฎหมาย	การบริหารจัดการองค์กร	
	Human Resource Management				
	การสรรหา	การจ้างงาน	การพัฒนาบุคลากร	ระเบียบข้อบังคับ	ความปลอดภัย
	Technology Development				
	ฐานข้อมูลพันธุ์ไม้	ฐานข้อมูลเพื่อการบริหาร (MIS / ERP / Eoffice /etc.)		ระบบคอมพิวเตอร์ และระบบเครือข่าย	
	Procurement				
	การจัดซื้อจัดจ้าง		การอำนวยการดำเนินงาน		
	Inbound Logistics	**Operations**	**Outbound Logistics**	**Marketing and Sales**	**Service**
Primary Activities	• การศึกษาวิจัย	• การทดลอง /การทำ Lab ปฏิบัติการ	• การเผยแพร่ ตีพิมพ์ผลงานวิชาการ	• การจัดแสดงผลงานทางวิชาการ • ข้อมูลจากงานวิจัย ขายอนุสิทธิบัตร • การขายหลักสูตรการเรียนรู้ และถ่ายทอดความรู้	• บริการความรู้จากการวิจัย
	• การสำรวจ รวบรวมพันธุ์พืช • แลกเปลี่ยนนำเข้าพันธุ์พืช • การรวบรวมทรัพยากรชีวภาพอื่น ๆ เช่น แมลง	• การจำแนกพันธุ์ไม้ • การจัดการข้อมูลพันธุ์ไม้ • การจัดการหอพรรณไม้ • การจัดการตัวอย่างแมลง	• การเปรียบเทียบตัวอย่างอ้างอิง • ศูนย์ข้อมูลพันธุ์พืช	• การเผยแพร่ผลการดำเนินงาน	• การบริการทางวิชาการ
	• การจัดเก็บรวบรวมพันธุ์ไม้มีชีวิต	• การจัดการโรงเรือน (เพาะขยายพันธุ์ บำรุงดูแลรักษา) • การจัดการพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ (ออกแบบ ตกแต่ง บำรุงรักษา) • การจัดทำป้ายระบุชนิด และสื่อความหมาย • การอนุรักษ์	• การจัดแสดง • การส่งเสริมให้ความรู้ • การบริการท่องเที่ยว • การมีส่วนร่วมกับชุมชน	• การขายตั๋วเยี่ยมชม • การเช่าพื้นที่ • บริการออกแบบ ตกแต่งพื้นที่ภายนอกสวน	• บริการในพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ • บริการความรู้ และเครือข่ายการแลกเปลี่ยนความรู้
	• การจัดหาวัตถุดิบ Material (อาทิ Seeds, ปุ๋ย ยา)	• การจัดการโรงเรือน • การออกแบบ ผลิตภัณฑ์พืช	• สินค้าด้านพืช	• การขายสินค้า และของที่ระลึก (ผลิตภัณฑ์จากงานวิจัย)	บริการหลังการขาย

1. ผลตอบแทนเชิงพาณิชย์
- รายได้ (Revenues)
- กำไร (Margin)

2. ผลตอบแทนเชิงสังคม CSR
- บริการทางสังคม

การระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตามกระบวนการที่สำคัญตามห่วงโซ่อุปทาน Value Chain ภาพรวม จำแนกตามกลุ่มคุณลักษณะ (Stakeholder Mapping)

จากแนวทางและหลักเกณฑ์การระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้ระดมสมองเพื่อคัดเลือกผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตาม Value Chain ดังนี้

ตารางที่ 22 การระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตามกระบวนการที่สำคัญตามห่วงโซ่อุปทาน Value Chain จำแนกตามกลุ่มคุณลักษณะ (Stakeholder Mapping) - Support Activities

Support Activities	Infrastructure				
	การจัดการพื้นที่	การบริหารการเงินการคลัง	กฎหมาย	การบริหารจัดการองค์กร	
	❶ ผู้บริหารองค์การสวนพฤกษศาสตร์ทุกระดับ		❷ ผู้บริหารทุกระดับ	❸ พนักงาน / ลูกจ้าง	
	คณะกรรมการ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ / รมว.ทส. / คณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ / ผอ.สำนักงบประมาณ / สคร. / สตง. / สกสว / สวทช / องค์การปกครองท้องถิ่น / ทสจ.จังหวัด / กรมวิชาการเกษตร / แหล่งทุนอื่น ๆ		คณะกรรมการองค์การสวนพฤกษศาสตร์ TRIS	ลูกค้า นักท่องเที่ยว	
	Human Resource Management				
	การสรรหา	การจ้างงาน	การพัฒนาบุคลากร	ระเบียบข้อบังคับ	ความปลอดภัย
	❶ ผู้บริหารองค์การสวนพฤกษศาสตร์ทุกระดับ		❷ ผู้บริหารทุกระดับ	❸ พนักงาน / ลูกจ้าง	
	คณะกรรมการองค์การสวนพฤกษศาสตร์ / คณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ /กรมสวัสดิการคุ้มครองแรงงาน		คณะกรรมการ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ กระทรวงการคลัง		
	Technology Development				
	ฐานข้อมูลพันธุ์ไม้	ฐานข้อมูลเพื่อการบริหาร (MIS / ERP / Eoffice /etc..)		ระบบคอมพิวเตอร์ และระบบเครือข่าย	
	❶ ผู้บริหารองค์การสวนพฤกษศาสตร์ทุกระดับ	❷ ผู้บริหารทุกระดับ		❸ พนักงาน / ลูกจ้าง	
	Procurement				
	การจัดซื้อจัดจ้าง		การอำนวยการดำเนินงาน		
	❶ ผู้บริหารองค์การสวนพฤกษศาสตร์ ทุกระดับ		❷ ผู้บริหารทุกระดับ	❸ พนักงาน / ลูกจ้าง	
	กรมบัญชีกลาง / สตง. / สำนักงบประมาณ			ลูกค้า / Supplier	

ตารางที่ 23 การระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตามกระบวนการที่สำคัญตามห่วงโซ่อุปทาน Value Chain จำแนกตามกลุ่มคุณลักษณะ (Stakeholder Mapping) - Primary Activities

<table>
<tr><th></th><th>Inbound Logistics</th><th>Operations</th><th>Outbound Logistics</th><th>Marketing and Sales</th><th>Service</th></tr>
<tr><td rowspan="6">Primary Activities</td><td>• การศึกษาวิจัย</td><td>• การทดลอง /การทำ Lab ปฏิบัติการ</td><td>• การเผยแพร่ ตีพิมพ์ผลงานวิชาการ</td><td>• การจัดแสดงผลงานทางวิชาการ
• ข้อมูลจากงานวิจัย ขายอนุสิทธิบัตร
• การขายหลักสูตรการเรียนรู้ และถ่ายทอดความรู้</td><td>• บริการความรู้จากการวิจัย</td></tr>
<tr><td colspan="2">❶
ผู้บริหารองค์การสวนพฤกษศาสตร์ทุกระดับ</td><td colspan="2">❷
ผู้บริหารทุกระดับ</td><td>❸
พนักงาน / ลูกจ้าง</td></tr>
<tr><td colspan="2">สำนักงบประมาณ / สกสว. / สวทช. /กรมวิชาการเกษตร /แหล่งทุน (วิจัย และการดำเนินงานอื่น ๆ)</td><td colspan="2">คณะกรรมการองค์การสวนพฤกษศาสตร์</td><td>นักวิชาการ / นักวิจัย /สถาบันการศึกษา / Flora of Thailand</td></tr>
<tr><td>• การสำรวจ รวบรวม พันธุ์พืช
• แลกเปลี่ยนนำเข้าพันธุ์พืช
• การรวบรวมทรัพยากรชีวภาพอื่น ๆ เช่น แมลง</td><td>• การจำแนกพันธุ์ไม้
• การจัดการข้อมูลพันธุ์ไม้
• การจัดการหอพรรณไม้
• การจัดการตัวอย่างแมลง</td><td>• การเปรียบเทียบตัวอย่างอ้างอิง
• ศูนย์ข้อมูลพันธุ์พืช</td><td>• การเผยแพร่ผลการดำเนินงาน</td><td>• การบริการทางวิชาการ</td></tr>
<tr><td colspan="2">❶
ผู้บริหารองค์การสวนพฤกษศาสตร์ทุกระดับ</td><td colspan="2">❷
ผู้บริหารทุกระดับ</td><td>❸
พนักงาน / ลูกจ้าง</td></tr>
<tr><td colspan="2">สำนักงบประมาณ / สกสว. / สวทช. /กรมวิชาการเกษตร /แหล่งทุน (วิจัย และการดำเนินงานอื่นๆ)</td><td colspan="2">คณะกรรมการองค์การสวนพฤกษศาสตร์</td><td>นักวิชาการ / นักวิจัย /สถาบันการศึกษา / Flora of Thailand / อพสธ.</td></tr>
</table>

	• การจัดเก็บรวบรวมพันธุ์ไม้มีชีวิต	• การจัดการโรงเรือน (เพาะขยายพันธุ์ บำรุงดูแลรักษา) • การจัดการพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ (ออกแบบ ตกแต่ง บำรุงรักษา) • การจัดทำป้ายระบุชนิด และสื่อความหมาย • การอนุรักษ์	• การจัดแสดง • การส่งเสริมให้ความรู้ • การบริการท่องเที่ยว • การมีส่วนร่วมกับชุมชน	• การขายตั๋วเยี่ยมชม • การเช่าพื้นที่ • บริการออกแบบ ตกแต่งพื้นที่ภายนอกสวน	• บริการในพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ • บริการความรู้ และเครือข่ายการแลกเปลี่ยนความรู้
	❶ ผู้บริหารองค์การสวนพฤกษศาสตร์ทุกระดับ		❷ ผู้บริหารทุกระดับ		❸ พนักงาน / ลูกจ้าง
	สำนักงบประมาณ / สกสว. / สวทช. /กรมวิชาการเกษตร /แหล่งทุน (วิจัย และการดำนินงานอื่นๆ)		คณะกรรมการองค์การสวนพฤกษศาสตร์ /องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/ OKMD / ทสจ. จังหวัด /สื่อมวลชน / กลุ่มลูกค้า / กลุ่มผู้ใช้บริการ		ลูกค้า / นักท่องเที่ยว / นักวิชาการ / สถาบันการศึกษา /ชุมชนใกล้เคียง / Supplier / คู่ค้า / ททท. / องค์การสวนสัตว์ / แหล่งบริการท่องเที่ยว / โรงแรม
	• การจัดหาวัตถุดิบ Material (อาทิ Seeds, ปุ๋ย ยา)	• การจัดการโรงเรือน • การออกแบบผลิตภัณฑ์พืช	• สินค้าด้านพืช	• การขายสินค้า และของที่ระลึก (ผลิตภัณฑ์จากงานวิจัย)	• บริการหลังการขาย
	❶ ผู้บริหารองค์การสวนพฤกษศาสตร์ทุกระดับ		❷ ผู้บริหารทุกระดับ		❸ พนักงาน / ลูกจ้าง
	คณะกรรมการองค์การสวนพฤกษศาสตร์/สำนักงบประมาณ / แหล่งทุน / สตง. / สคร.		คณะกรรมการองค์การสวนพฤกษศาสตร์ / กลุ่มลูกค้า / กลุ่มผู้ใช้บริการ / พนักงาน / ลูกจ้าง		ลูกค้า / นักท่องเที่ยว / ชุมชนใกล้เคียง / Supplier / คู่ค้า / ททท. / องค์การสวนสัตว์ / แหล่งบริการท่องเที่ยว / โรงแรม

4. การระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ขององค์กร

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้มีการระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ทั้งภายในและภายนอกองค์กร โดยระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภาพรวมและวิเคราะห์จากกระบวนงาน รวมถึงวิเคราะห์จากทุกระดับ่วนงาน โดยมีการระบุผุ้มีส่วนได้ส่วนในทุกส่วนงาน ทั้งนี้ปรากฏใรในเล่มภาคผนวกท้ายแผนฉบับนี้ โดยในภาพรวมขององค์กร ได้มีการจำแนกกลามผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3 มติ ประกอบด้วย

1) กลุ่มที่ส่งมีอิทธิพล หรือ ส่งผลกระทบทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ จากบริบทการดำเนินงานขององค์กรและมีโอกาสได้รับผลกระทบและมีความรับผิดชอบในเรื่องกฎหมาย การเงิน การดำเนินงาน

2) กลุ่มที่ส่งมีอิทธิพล หรือ ส่งผลกระทบทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ จากบริบทการดำเนินงานขององค์การ และมีโอกาสได้รับผลกระทบ

3) กลุ่มที่ได้รับผลกระทบทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ จากบริบทการดำเนินงานขององค์การ และมีโอกาสได้รับผลกระทบ

ตารางที่ 24 การระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ขององค์กร

❶ กลุ่มที่มีความรับผิดชอบในเรื่องที่เกี่ยวกับกฎหมาย การเงิน การดำเนินการ	❷ กลุ่มคนที่มีอิทธิพลหรือส่งผลกระทบหรือมีโอกาสส่งผลกระทบผลการดำเนินงานขององค์กร	❸ กลุ่มที่ได้รับผลกระทบหรือมีโอกาสได้รับผลกระทบ จากการดำเนินงานขององค์กร
Internal Stakeholder		
• ผู้บริหารองค์การสวนพฤกษศาสตร์ทุกระดับ	• ผู้บริหารทุกระดับ • สหภาพแรงงาน	• พนักงาน • ลูกจ้าง
External Stakeholder		
• รัฐมนตรีกระทรวงทรัพยากรฯ • กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติ • คณะกรรมการองค์การสวนพฤกษศาสตร์ • คณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ • ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ • สคร. • กรมบัญชีกลาง • กรรมาธิการพิจารณางบประมาณ • กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน • สตง. • สกสว. • สวทช. • แหล่งทุน (วิจัย และการดำเนินงานอื่น ๆ) ในและต่างประเทศ • กรมวิชาการเกษตร	• คณะกรรมการองค์การสวนพฤกษศาสตร์ • กลุ่มลูกค้า • กลุ่มผู้ใช้บริการ • กระทรวงการคลัง • TRIS • สื่อมวลชน • องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น • ทสจ. จังหวัด • สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (OKMD)	• ลูกค้า • นักท่องเที่ยว • นักวิจัย • นักวิชาการ • สถาบันการศึกษา • ชุมชนใกล้เคียง • BGCI • สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (OKMD) • Flora of Thailand • Supplier • คู่ค้า • ททท. • สปน • องค์การสวนสัตว์ • แหล่งบริการท่องเที่ยว

❶ กลุ่มที่มีความรับผิดชอบในเรื่องที่เกี่ยวกับกฎหมาย การเงิน การดำเนินการ	❷ กลุ่มคนที่มีอิทธิพลหรือส่งผลกระทบหรือมีโอกาสส่งผลกระทบผลการดำเนินงานขององค์กร	❸ กลุ่มที่ได้รับผลกระทบหรือมีโอกาสได้รับผลกระทบ จากการดำเนินงานขององค์กร
		• โรงแรม • โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช (อพสธ.)

การจัดประเภทกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และกำหนดวัตถุประสงค์ ขอบเขต

เพื่อให้การระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นระบบ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ จึงนำรายการ Stakeholder ตามห่วงโซ่อุปทาน จัดกลุ่มตามหลักเกณฑ์จำนวน 11 กลุ่ม โดยกำหนดวัตถุประสงค์ และขอบเขตของการมุ่งเน้นและการบริหารผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแต่ละกลุ่มไว้เป็นภาพรวม และทำนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ภาพรวมองค์กร ในระดับส่วนงานต่อไป

ตารางที่ 25 การจัดประเภทกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และกำหนดวัตถุประสงค์ ขอบเขต

Stakeholder Category	Subgroup	**วัตถุประสงค์ การมุ่งเน้น และการบริหารผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย**	**ขอบเขตของการมุ่งเน้น และการบริหารผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย**	**หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ระดับสำนัก)**
• **บุคลากร**	1. พนักงาน 2. ลูกจ้าง	เพื่อสร้างความผูกพันภายในองค์กร ให้เป็นแรงจูงใจในการผลักดันองค์กรสู่เป้าหมาย	- การบริหารทรัพยากรมนุษย์ - การบริหารจัดการองค์กร - การอำนวยความสะดวกในการทำงาน	สำนักบริหาร -ส่วนทรัพยากรมนุษย์ - ส่วนบริหารความเสี่ยงฯ - ส่วนอำนวยการฯ
• **ผู้บริหารทุกระดับขององค์การสวนพฤกษศาสตร์**	1. คณะกรรมการองค์การสวนพฤกษศาสตร์ (Board)	เพื่อให้เกิดการกำกับดูแลองค์กรให้สามารถขับเคลื่อนตามนโยบาย กฎระเบียบข้อบังคับ อย่างมีประสิทธิภาพ	- กำกับดูแลกิจการที่ดี - การส่งมอบนโยบายและกฎระเบียบข้อบังคับในการดำเนินงาน - การติดตามผลการดำเนินงาน	- ส่วนคณะกรรมการ
	2. ผู้อำนวยการพฤกษศาสตร์ 3. รองผู้อำนวยการ 4. ผู้อำนวยการสำนัก 5. หัวหน้าส่วน	เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการองค์กรอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และมีผลการดำเนินงานที่เป็นไปตามเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพภายใต้หลักธรรมาภิบาล	- การนำองค์กร - การบริหารจัดการองค์กร - สารสนเทศและข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ	สำนักบริหาร -ส่วนเทคโนโลยีสารสนเทศ - ส่วนบริหารความเสี่ยงฯ - ส่วนทรัพยากรมนุษย์
• **สหภาพแรงงาน**	1. คณะกรรมการสหภาพแรงงาน 2. สมาชิกสหภาพแรงงาน	เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในสภาพการจ้าง และการดำเนินงานที่ถูกต้องและเปิดประโยชน์ต่อลูกจ้างและองค์กร	- สภาพการจ้าง - กฎหมายและกฎระเบียบข้อบังคับ - แนวนโยบายในการดำเนินงาน	สำนักบริหาร -ส่วนทรัพยากรมนุษย์
• **นักลงทุน**	1. กระทรวงการคลัง 2. แหล่งทุนต่าง ๆ อาทิ สวทช. วว. BGCI สกว. วช. บพข. สวก.	เพื่อสร้างความเชื่อมั่น และแสดงผลงานให้เป็นที่ประจักษ์	- ผลการดำเนินงานผลงาน	สำนักบริหาร - ส่วนบริหารความเสี่ยงฯ - ส่วนนโยบายและแผน

Stakeholder Category	Subgroup	วัตถุประสงค์ การมุ่งเน้นและการบริหารผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	ขอบเขตของการมุ่งเน้นและการบริหารผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ระดับสำนัก)
• **ลูกค้า**	1. นักท่องเที่ยว	เพื่อสร้างความพึงพอใจ ความประทับใจในบริการด้านการท่องเที่ยวสวนพฤกษศาสตร์	- การให้บริการภายในสวนพฤกษศาสตร์ - การประชาสัมพันธ์ และการเข้ามาท่องเที่ยวเยี่ยมชมในพื้นที่	สำนักส่งเสริมฯ - ส่วนประชาสัมพันธ์และการตลาด
	2. นักวิจัย 3. สถาบันการศึกษาหน่วยงานราชการ	เพื่อให้สร้างความพึงพอใจในงานบริการทางวิชาการ และการดึงดูงหน่วยงานให้สนใจที่จะมีความร่วมมือกับสวนพฤกษศาสตร์ในระยะยาว	- การให้บริการทางวิชาการด้านพืช - ความร่วมมือในการดำเนินงานทั้งในด้านวิชาการและด้านการสนับสนุนการดำเนินงานอื่น ๆ	สำนักวิจัยและอนุรักษ์ - ส่วนบริการทางวิชาการ - ส่วนหอพรรณไม้ - ส่วนพิพิธภัณฑ์แมลง
	4. หน่วยงานเอกชน จ้างศึกษาและวิจัยผลิตภัณฑ์ขยายพันธุ์พืช รวมถึง ตลาดคำเที่ยง 5. TCDC/CEA 6. Organizer จัดกิจกรรม + Agency	เพื่อสร้างความสัมพันธ์และโอกาสในการขยายการดำเนินงานทางด้านธุรกิจ และกิจกรรมทางการตลาด	- การประชาสัมพันธ์ การตลาด - การผลิตสินค้า และบริการ - การจัดกิจกรรม	สำนักส่งเสริม - ประชาสัมพันธ์ฯ - ส่วนผลิตและวิสาหกิจชุมชน - ส่วนเผยแพร่ฯ
• **Government and Regulator**	1. รัฐมนตรีกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติ	เพื่อสร้างความพึงพอใจในผลงาน ผลการดำเนินงาน และแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของหน่วยงาน และพร้อมที่จะส่งเสริมผลักดัน	- การตอบสนองต่อนโยบายการดำเนินงาน	สำนักบริหาร - ส่วนนโยบายและแผน
	3. สำนักงบประมาณกรมบัญชีกลาง	เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแสดงให้เห็นถึงผลงานที่สอดคล้องและคุ้มค่างบประมาณ และ	- การขอรับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี	- ส่วนการเงินการคลัง - ส่วนทรัพยากรมนุษย์

Stakeholder Category	Subgroup	วัตถุประสงค์ การมุ่งเน้นและการบริหารผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	ขอบเขตของการมุ่งเน้นและการบริหารผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ระดับสำนัก)
	4. สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน 5. ทสจ. จังหวัด 6. คณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ 7. กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน 8. กรมวิชาการเกษตร	การดำเนินงานที่เป็นไปตามกฎระเบียบ และวิธีการปฏิบัติ	- การปฏิบัติตามแนวทางและระเบียบต่างๆ ด้านการงบประมาณ การเงินและการบัญชี - การปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพืช ป่าไม้ ความหลากหลาย และกฎหมายแรงงาน	
	9. TRIS	เพื่อให้เกิดความเข้าใจในผลงาน ผลการดำเนินงานขององค์กรที่ชัดเจน ตลอดจนการขอรับคำปรึกษาในการดำเนินงานต่าง ๆ	- ผลการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์การประเมิน (SE-AM)	สำนักตรวจสอบ ส่วนบริหารความเสี่ยงฯ
• Supplier	1. บริษัท จัดจำหน่าย เมล็ดพันธุ์ 2. บริษัท จัดจำหน่าย ปุ๋ย 3. บริษัท จัดจำหน่าย ยาสารเคมี 4. บริษัท จัดจำหน่ายอุปกรณ์วิจัย และห้องปฏิบัติการ 5. ผู้รับเหมาก่อสร้าง 6. ที่ปรึกษาด้านต่าง ๆ	เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในเงื่อนไขข้อตกลงตามกฎหมาย และให้เกิดการให้บริการสินค้าที่มีประสิทธิภาพและคุ้มค่ากับองค์กร	- การจัดซื้อจัดจ้าง	สำนักพัฒนาสวนฯ - ส่วนจัดแสดง - ส่วนผลิต - ส่วนวิศวกรรม - สวนสาขาฯ

Stakeholder Category	Subgroup	วัตถุประสงค์ การมุ่งเน้นและการบริหารผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	ขอบเขตของการมุ่งเน้นและการบริหารผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ระดับสำนัก)
• **พันธมิตร**	1. สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (OKMD) 2. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 3. องค์การสวนสัตว์ 4. กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา 5. โรงแรม และสมาคมโรงแรม 6. Flora of Thailand 7. ร้านอาหาร เครื่องดื่ม คาเฟ่ ร้านกาแฟ 8. สปน (TCEP) 9. โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช (อพ.สท.) 10. ห้างสรรพสินค้า (CPN, The Mall)	เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดี มีโอกาสในการทำงานในวงกว้าง และมีพันธมิตรทางธุรกิจที่กว้างขวางเพิ่มขึ้น	- ความร่วมมือในการทำงานในการเป็นแหล่งเรียนรู้ - ความร่วมมือในการทำงานด้านการตลาด	สำนักส่งเสริม - ส่วนพิพิธภัณฑ์พืช - ส่วนประชาสัมพันธ์ฯ - ส่วนการขาย - ส่วนบริหารสินทรัพย์
• **สถาบันการศึกษา**	1. โรงเรียนในจังหวัดที่มีสวนพฤกษศาสตร์ตั้งอยู่ 2. มหาวิทยาลัยในจังหวัดที่มีสวนพฤกษศาสตร์ตั้งอยู่ *(มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ม.แม่โจ้ ม.มหิดล ม.นเรศวร ม.พะเยา ม.แม่ฟ้าหลวง*	เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดี ให้เกิดความร่วมมือในด้านการศึกษาให้ขยายไปในวงกว้าง	- การศึกษา วิจัย - การเรียนรู้ และถ่ายทอดความรู้ - การเข้ามาใช้บริการ - การอนุรักษ์	สำนักวิจัย - ส่วนวิจัย

Stakeholder Category	Subgroup	วัตถุประสงค์ การมุ่งเน้น และการบริหารผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	ขอบเขตของการมุ่งเน้น และการบริหารผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ระดับสำนัก)
	ม.กรุงเทพ ม.ขอนแก่น จุฬาฯ มศว ราชภัฏ ฯลฯ)			
• **สื่อมวลชน**	1. NBT 2. ช่อง 3 3. ช่อง 5 4. Thai PBS 5. Mono 29 6. TNN 7. Blogger/ Youtuber /Influencer 8. สื่อมวลชนท้องถิ่น (เชียงใหม่นิวส์, CM 108,)	เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดี ให้เกิดความร่วมมือในประชาสัมพันธ์เผยแพร่	- การประชาสัมพันธ์และการตลาด - ข้อมูล ข่าวสาร	สำนักส่งเสริม - ส่วนประชาสัมพันธ์ฯ
• **Competitors**	1. อุทยานที่มีลักษณะท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อาทิ อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ 2. ม่อนแจ่ม 3. สวนทวีชล 4. ราชพฤกษ์ 5. สวนนงนุช 6. ไนท์ซาฟารี	เพื่อสร้างความร่วมมือทางการท่องเที่ยวและการ Sharing ลูกค้า	- การท่องเที่ยว - การตลาด	สำนักส่งเสริม - ส่วนประชาสัมพันธ์ฯ สำนักพัฒนาสวน - ส่วนจัดแสดง

Stakeholder Category	Subgroup	วัตถุประสงค์ การมุ่งเน้น และการบริหารผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	ขอบเขตของการมุ่งเน้น และการบริหารผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ระดับสำนัก)
	7. องค์การสวนสัตว์ 8. คุ้มเสือ 9. I love Flower Farm และบรรดาแหล่งท่องเที่ยว ชมดอกไม้ บริเวณใกล้สวนพฤกษ์ 10. มหาวิทยาลัย 11. กรมอุทยาน (สวนพฤกษศาสตร์สังกัด) 12. สถาบันวิจัยพื้นที่สูง 13. โครงการหลวง 14. ศูนย์เศรษฐกิจพอเพียง 15. ตลาดคำเที่ยง 16. NARIT			

5. การวิเคราะห์ความสำคัญและการระบุประเด็นระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ขององค์กร

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ทำวิเคราะห์ความสำคัญ และระบุประเด็นระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยมีกระบวนการดังต่อไปนี้

1) วิเคราะห์ (Stakeholder Analysis) โดยทำการวิเคราะห์ด้วยการใช้ Stakeholder Matrix เพื่อจัดการกับผลกระทบในการดำเนินงาน และการตองสนองต่อนโยบายให้ดีขึ้น เพื่อระบุความขัดแย้งทางผลประโยชน์ที่มีอยู่หรือที่อาจเกิดขึ้น โดยใช้ตาราง Matrix ในการวิเคราะห์ความสำคัญของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder) ซึ่งมีการวิเคราะห์ระหว่างโดยใช้เกณฑ์ อำนาจที่มีต่อองค์กร (Influence) กับความสนใจในองค์กร (Interest) เพื่อจัดลำดับความสำคัญ และวางกลยุทธ์ในการจัดการดังนี้

- <u>High power, highly interested people (Manage Closely):</u>

ผู้มีอำนาจสูงและมีความสนใจสูง ควรจัดการอย่างใกล้ชิด: มีส่วนร่วมและพยายามสนองตอบต่อความต้องการ Stakeholder กลุ่มนี้อย่างเต็มที่

- <u>High power, less interested people (Keep Satisfied)</u>:

ผู้มีอำนาจสูง ผู้สนใจน้อย (รักษาความพึงพอใจ): ทุ่มเทกับ Stakeholder กลุ่มนี้ให้เพียงพอเพื่อให้เกิดความพึงพอใจ แต่ไม่มากจนเกินไป

- <u>Low power, highly interested people (Keep Informed):</u>

บุคคลที่มีอำนาจต่ำและมีความสนใจสูง (แจ้งข้อมูลอย่างเพียงพอ): แจ้งข่าวสารข้อมูล Stakeholder กลุ่มนี้ อย่างเพียงพอ และมีความสัมพันธ์เพื่อให้แน่ใจว่าไม่มีปัญหาใหญ่เกิดขึ้น Stakeholder กลุ่มนี้ มักจะมีประโยชน์อย่างมากกับการดำเนินงาน

- <u>Low power, less interested people (Monitor):</u>

คนที่มีอำนาจน้อย คนที่สนใจน้อย (เฝ้าระวัง): ให้ตรวจสอบ Stakeholder กลุ่มนี้อีกครั้ง และมีการสื่อสารอย่างสม่ำเสมอ

โดยจัดกลุ่มตาราง Matrix ดังนี้

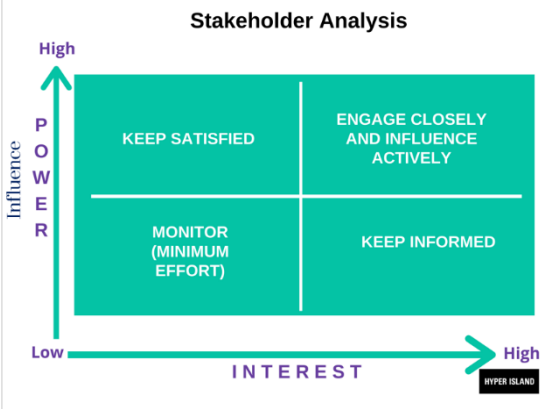

ภาพที่ 24 Stakeholder Matrix

2) วิเคราะห์ประเด็นหรือปัจจัยที่ความสำคัญต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (What is important to the stakeholder?)

3) วิเคราะห์ประเด็นหรือปัจจัยที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถสร้างให้กับองค์กร (How could the stakeholder contribute to the BGO)

4) วิเคราะห์ระดับความสามารถหรืออำนาจในการขัดขวางองค์กรให้เกิดความชะงัก หรือหยุดดำเนินการในกิจกรรมภายในองค์กรโดยให้การวิเคราะห์บทบาทของผู้มีส่วนเสีย ว่าเป็นผู้มีอำนาจในการขัดขวางในระดับสูง ระดับกลาง หรือระดับต่ำ (How could the stakeholder block the BGO? (HML))

ออกแบบกลยุทธ์การจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตามตาราง Matrix เพื่อนำไปสู่การกำหนดแผนยุทธศาสตร์การจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Strategy for engaging the stakeholder)

วิเคราะห์ความสำคัญและระบุประเด็นระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้วย Stakeholder Analysis Matrix

ตารางที่ 26 วิเคราะห์ความสำคัญและระบุประเด็นระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้วย Stakeholder Analysis Matrix

Stakeholder	ความสำคัญของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย		What is important to the stakeholder? ประเด็นหรือปัจจัยที่ความสำคัญต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	How could the stakeholder contribute to the BGO? ประเด็นหรือปัจจัยที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถสร้างให้กับองค์กร	How could the stakeholder block the BGO? (HML) ความสามารถหรืออำนาจในการขัดขวางองค์กรให้เกิดความชะงักหรือหยุด	Strategy for engaging the stakeholder กลยุทธ์การสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
	Influence	Interested				
• **พนักงาน**	H	H	1. ความมั่นคงในหน้าที่การงาน 2. ค่าตอบแทนและสวัสดิการที่ดีเหมาะสม 3. การเติบโต 4. ความสำเร็จของงาน 5. สภาพแวดล้อมที่ดีในการทำงาน	ผลงานบรรลุตามภารกิจ	M	การสื่อสารอย่างโปร่งใส มีมาตรฐานอยู่บนบรรทัดฐานที่ถูกต้อง (Crucial Conversation & Open Communication) การชี้แจ้งทางออก (Solution) แสดงถึงความเอื้ออาทร ความพยายามอย่างตั้งใจที่จะช่วยเหลือ พัฒนาวัฒนธรรมการทำงาน และ Mindset HR Strategy
• **ลูกจ้าง**	H	H	1. ความมั่นคงในหน้าที่การงาน 2. ค่าตอบแทนและสวัสดิการที่ดีเหมาะสม 3. การเติบโต 4. ความสำเร็จของงาน 5. สภาพแวดล้อมที่ดีในการทำงาน	ผลงานบรรลุตามภารกิจ	M	การสื่อสารอย่างโปร่งใส มีมาตรฐานอยู่บนบรรทัดฐานที่ถูกต้อง (Crucial Conversation & Open Communication) การชี้แจ้งทางออก (Solution) พัฒนาวัฒนธรรมการทำงาน และ Mindset แสดงถึงความเอื้ออาทร ความพยายามอย่างตั้งใจที่จะช่วยเหลือ

Stakeholder	ความสำคัญของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย		What is important to the stakeholder? ประเด็นหรือปัจจัยที่ความสำคัญต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	How could the stakeholder contribute to the BGO? ประเด็นหรือปัจจัยที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถสร้างให้กับองค์กร	How could the stakeholder block the BGO? (HML) ความสามารถหรืออำนาจในการขัดขวางองค์กรให้เกิดความชะงักหรือหยุด	Strategy for engaging the stakeholder กลยุทธ์การสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
	Influence	Interested				HR Strategy
• **คณะกรรมการองค์การสวนพฤกษศาสตร์**	H	H	1. ผลการดำเนินงาน สำเร็จตามนโยบาย 2. ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลของงาน 3. ผลกำไร 4. ไม่ต้องการร้องเรียน (สงบ)	1. กำหนดทิศทาง นโยบาย 2. เห็นชอบข้อบังคับ	H	1. Information and Presentation Strategy 2. Reporting (Accurate/Validate)
• **ผู้บริหาร**	H	H	1. ผลการดำเนินงาน สำเร็จตามนโยบาย 2. ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลของงาน 3. ผลกำไร 4. ไม่ต้องการร้องเรียน (สงบ)	บริหารจัดการให้บรรลุตามนโยบาย	H	1. Information and Presentation Strategy 2. Reporting (Accurate/Validate)
• **สหภาพแรงงาน**	H	L	1. ความยุติธรรม 2. ความมีบรรทัดฐาน 3. ความโปร่งใส ชัดเจน 4. สิทธิประโยชน์ที่เหมาะสม	1. ตัวแทนฝ่ายลูกจ้างที่รักษาสิทธิประโยชน์ให้ทุกเรื่องแก่ลูกจ้าง 2. ช่วยประสานข้อมูล และทำความเข้าใจให้กับลูกจ้างและนายจ้างให้เข้าใจกันได้	M	การสื่อสารอย่างโปร่งใส มีมาตรฐานอยู่บนบรรทัดฐานที่ถูกต้อง (Crucial Conversation & Open Communication) การชี้แจ้งทางออก (Solution) แสดงถึงความเอื้ออาทร ความพยายามอย่างตั้งใจที่จะช่วยเหลือ

Stakeholder	ความสำคัญของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย		What is important to the stakeholder? ประเด็นหรือปัจจัยที่ความสำคัญต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	How could the stakeholder contribute to the BGO? ประเด็นหรือปัจจัยที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถสร้างให้กับองค์กร	How could the stakeholder block the BGO? (HML) ความสามารถหรืออำนาจในการขัดขวางองค์กรให้เกิดความชะงักหรือหยุด	Strategy for engaging the stakeholder กลยุทธ์การสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
	Influence	Interested				
						พัฒนาวัฒนธรรมการทำงาน และ Mindset HR Strategy
• **กระทรวงการคลัง**	H	H	1. ผลการดำเนินงาน สำเร็จตามนโยบาย 2. ผลกำไร	กำหนดนโยบายของรัฐวิสาหกิจโดยรวมโดยผ่าน สคร.	L	Reporting Site Visit
• **แหล่งทุนต่าง ๆ อาทิ สวทช. วว. BGCI สกว. วช. บพข. สวก.**	H	H	ผลงานตามเงื่อนไขและข้อตกลงในการให้ทุน	1. เงินทุน 2. ให้คำปรึกษา	H	Customer Relationship Management Open house / Filed day
• **นักท่องเที่ยว**	H	H	1. รูปถ่ายสวย 2. สวนสวย และแปลกตา มีการปรับเปลี่ยน และ surprise 3. พันธุ์ต้นไม้แปลก ๆ 4. ความรู้เกี่ยวกับพันธุ์ไม้ 5. บริการที่ดีระหว่างเยี่ยมชม	1. รายได้ 2. การบอกต่อ ประชาสัมพันธ์ 3. Feedback	H	Advertising and Marketing Communication Strategy

Stakeholder	ความสำคัญของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย		What is important to the stakeholder? ประเด็นหรือปัจจัยที่ความสำคัญต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	How could the stakeholder contribute to the BGO? ประเด็นหรือปัจจัยที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถสร้างให้กับองค์กร	How could the stakeholder block the BGO? (HML) ความสามารถหรืออำนาจในการขัดขวางองค์กรให้เกิดความชะงักหรือหยุด	Strategy for engaging the stakeholder กลยุทธ์การสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
	Influence	Interested				
			6. ประสบการณ์ใหม่ ๆ เช่น Canopy walk 7. ผลิตภัณฑ์จากสวนพฤกษ์			
• **นักวิจัย**	H	L	1. ตัวอย่างพันธุ์พืชที่ถูกต้อง และ diversity 2. ความร่วมมือทางวิชาการ 3. การบริการทางวิชาการ (ข้อมูล – Data base)	1. รายได้ 2. การแลกเปลี่ยนความรู้ 3. ผลงานร่วมกัน 4. ความน่าเชื่อถือและภาพลักษณ์ทั้งระดับประเทศและสากล	L	Customer Relationship Management Open house / Filed day
• **สถาบันการศึกษา หน่วยงานราชการ**	H	L	1. ความรู้ด้านพืช 2. ประสบการณ์ และเรียนรู้ในพื้นที่จริง 3. หลักสูตร 4. แลกเปลี่ยนความรู้ อาทิ เศรษฐกิจพอเพียง แปลงสมุนไพร เป็นศูนย์การเรียนรู้	1. รายได้ 2. ภาพลักษณ์ทางสังคม (ความคุ้มค่าเชิงสังคม) 3. เครือข่ายเพิ่มขึ้น	L	Customer Relationship Management Open house / Filed day

Stakeholder	ความสำคัญของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย		What is important to the stakeholder? ประเด็นหรือปัจจัยที่ความสำคัญต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	How could the stakeholder contribute to the BGO? ประเด็นหรือปัจจัยที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถสร้างให้กับองค์กร	How could the stakeholder block the BGO? (HML) ความสามารถหรืออำนาจในการขัดขวางองค์กรให้เกิดความชะงักหรือหยุด	Strategy for engaging the stakeholder กลยุทธ์การสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
	Influence	Interested				
• **หน่วยงานเอกชน จ้างศึกษา และวิจัยผลิตภัณฑ์ขยาย พันธุ์พืช รวมถึง ตลาดคำเที่ยง** • **TCDC/CEA**	H	H	1. ผลงานตามสัญญา (รวมถึงนวัตกรรมผลิตภัณฑ์) 2. พันธุ์พืช	1. รายได้ 2. การแลกเปลี่ยนความรู้ 3. ผลงานร่วมกัน 4. ความน่าเชื่อถือและภาพลักษณ์ทั้งระดับประเทศและสากล	M	Customer Relationship Management Open house / Filed day Sales and Marketing Strategy
• **Organizer จัดกิจกรรม + Agency**	H	L	1. สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดงาน 2. พื้นที่สวยงาม สภาพพื้นที่เหมาะสมต่อลักษณะกิจกรรม/งาน 3. ความปลอดภัย 4. เงื่อนไขข้อตกลงที่เหมาะสม รวดเร็วไม่ซับซ้อน	1. รายได้ 2. ชื่อเสียง	**L**	Customer Relationship Management Open house / Filed day Sales and Marketing Strategy
• **ชุมชน**	L	H	1. การจ้างงานคนในพื้นที่ชุมชน	1. ความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ 2. ความคุ้มค่าเชิงสังคม 3. รายได้	M	Communication Strategy กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน (สภากาแฟ)

Stakeholder	ความสำคัญของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย		What is important to the stakeholder? ประเด็นหรือปัจจัยที่ความสำคัญต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	How could the stakeholder contribute to the BGO? ประเด็นหรือปัจจัยที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถสร้างให้กับองค์กร	How could the stakeholder block the BGO? (HML) ความสามารถหรืออำนาจในการขัดขวางองค์กรให้เกิดความชะงักหรือหยุด	Strategy for engaging the stakeholder กลยุทธ์การสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
	Influence	Interested				
			2. การร่วมมือฝากขายสินค้า และความร่วมมือการอนุรักษ์ทรัพยากรร่วมกัน 3. สนับสนุนให้ชุมชนเกิดรายได้ 4. ความร่วมมือสนับสนุนในกิจกรรมของชุมชน			
• **รัฐมนตรีกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	H	H	1. ผลการดำเนินงาน สำเร็จตามนโยบาย 2. ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลของงาน 3. ผลกำไร 4. ไม่ต้องการร้องเรียน (สงบ) 5. ความร่วมมือในการพัฒนาพื้นที่ 6. รักษาฐานเสียง	กำหนดทิศทาง นโยบาย	**H**	1. Information and Presentation Strategy 2. Reporting (Accurate/Validate) 3. Site Visit
• **กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติ**	H	L	1. ผลการดำเนินงาน สำเร็จตามนโยบาย 2. การบูรณาการหน่วยงานภายในกระทรวง	ความร่วมมือในการดำเนินงานตามแผน การพิจารณางบประมาณ	M	1. Information and Presentation Strategy 2. Reporting (Accurate/Validate) 3. Site Visit

Stakeholder	ความสำคัญของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย		What is important to the stakeholder? ประเด็นหรือปัจจัยที่ความสำคัญต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	How could the stakeholder contribute to the BGO? ประเด็นหรือปัจจัยที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถสร้างให้กับองค์กร	How could the stakeholder block the BGO? (HML) ความสามารถหรืออำนาจในการขัดขวางองค์กรให้เกิดความชะงักหรือหยุด	Strategy for engaging the stakeholder กลยุทธ์การสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
	Influence	Interested				
• **สำนักงบประมาณ**	H	H	1. ผลการดำเนินงาน สำเร็จตามนโยบาย 2. การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพตามงบประมาณ 3. ความคุ้มค่าต่อการใช้จ่ายงบประมาณ	การพิจารณางบประมาณ	**H**	1. Information and Presentation Strategy 2. Reporting (Accurate/Validate) 3. Site Visit
• **กรมบัญชีกลาง**	L	L	1. ผลการดำเนินงาน สำเร็จตามนโยบาย 2. การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพตามงบประมาณ 3. ความคุ้มค่าต่อการใช้จ่ายงบประมาณ 4. ติดตามการใช้งบประมาณ	หลักเกณฑ์ ระเบียบ การใช้จ่าย	M	1. Information and Presentation Strategy 2. Reporting (Accurate/Validate) 3. Site Visit

Stakeholder	ความสำคัญของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย		What is important to the stakeholder? ประเด็นหรือปัจจัยที่ความสำคัญต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	How could the stakeholder contribute to the BGO? ประเด็นหรือปัจจัยที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถสร้างให้กับองค์กร	How could the stakeholder block the BGO? (HML) ความสามารถหรืออำนาจในการขัดขวางองค์กรให้เกิดความชะงักหรือหยุด	Strategy for engaging the stakeholder กลยุทธ์การสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
	Influence	Interested				
			5. งบการเงินที่ทันเวลา ถูกต้อง			
• **สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน**	L	L	1. การใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า ถูกต้อง ตามระเบียบ โปร่งใส 2. การจัดทำบัญชีที่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ ทันเวลา	ข้อเสนอแนะ รับรองงบการเงิน	M	1. Information and Presentation Strategy 2. Reporting (Accurate/Validate) 3. Site Visit
• **สคร.**	H	H	1. ผลการดำเนินงาน สำเร็จตามนโยบาย 2. ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลของงาน 3. ผลกำไร 4. ไม่ต้องการร้องเรียน (สงบ)	กำหนดทิศทาง นโยบาย	H	1. Information and Presentation Strategy 2. Reporting (Accurate/Validate) 3. Site Visit
• **ทสจ. จังหวัด**	L	L	1. ความร่วมมือ 2. การทำงานแบบบูรณาการ	งบประมาณจังหวัด	L	กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วม การสื่อสารอย่างสม่ำเสมอ
• **การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย**	L	L	การประชาสัมพันธ์ และการตลาดในเชิงท่องเที่ยวตามนโยบาย	สนับสนุนในรูปแบบการตลาดและประชาสัมพันธ์	M	กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วม การสื่อสารอย่างสม่ำเสมอ
• **สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์**	L	L	ความร่วมมือในกิจกรรมตามนโยบายและพัฒนาองค์ความรู้ และแหล่งเรียนรู้	ความร่วมมือ งบประมาณโดยนำเสนอโครงการ	L	การสื่อสารอย่างสม่ำเสมอ กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วม

Stakeholder	ความสำคัญของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย		What is important to the stakeholder? ประเด็นหรือปัจจัยที่ความสำคัญต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	How could the stakeholder contribute to the BGO? ประเด็นหรือปัจจัยที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถสร้างให้กับองค์กร	How could the stakeholder block the BGO? (HML) ความสามารถหรืออำนาจในการขัดขวางองค์กรให้เกิดความชะงักหรือหยุด	Strategy for engaging the stakeholder กลยุทธ์การสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
	Influence	Interested				
ความรู้ (OKMD)			ในประเทศ (องค์การสวนพฤกษศาสตร์เป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการ)			
• **กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน**	L	H	ปฏิบัติตามกฎหมายแรงงาน และข้อกฎหมายด้านแรงงานที่เกี่ยวข้องกับรัฐวิสาหกิจ	ให้คำปรึกษา ให้ความรู้ ตามข้อกฎหมาย	L	Reporting
• **TRIS**	L	H	ผลการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์การประเมิน (SE-AM)	ให้ความรู้ในการตรวจประเมิน แนวทางในการดำเนินงานตาม Core Enabler	M	1. Information and Presentation Strategy 2. Reporting (Accurate/Validate) 3. Site Visit
• **กรมวิชาการเกษตร**	L	H	1. ความร่วมมือที่ดีในการดำเนินงาน 2. ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบด้านพืช	ให้คำปรึกษา ให้ความรู้ ตามข้อกฎหมาย	M	1. Information and Presentation Strategy 2. Reporting (Accurate/Validate)
• **Supplier**	L	L	1. การจ่ายเงินตรงเวลา 2. เงื่อนไขตามข้อตกลง	สินค้า บริการ	L	ข้อมูลชัดเจน โปร่งใส ตามเงื่อนไข ในสัญญา
• **พันธมิตร**	L	L	ความร่วมมือทางธุรกิจ	ความร่วมมือทางธุรกิจ	L	การสื่อสารอย่างสม่ำเสมอ

Stakeholder	ความสำคัญของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย		What is important to the stakeholder? ประเด็นหรือปัจจัยที่ความสำคัญต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	How could the stakeholder contribute to the BGO? ประเด็นหรือปัจจัยที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถสร้างให้กับองค์กร	How could the stakeholder block the BGO? (HML) ความสามารถหรืออำนาจในการขัดขวางองค์กรให้เกิดความชะงักหรือหยุด	Strategy for engaging the stakeholder กลยุทธ์การสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
	Influence	Interested				
				ความร่วมมือในการทำกิจกรรม		กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วม
• **สถาบันการศึกษา**	L	L	ความร่วมมือทางกิจกรรม	ความร่วมมือในการทำกิจกรรม	L	การสื่อสารอย่างสม่ำเสมอ กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วม
• **สื่อมวลชน**	L	H	ข้อมูล ข่าวสาร กิจกรรม	ประชาสัมพันธ์	L	การสื่อสารอย่างสม่ำเสมอ กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วม
• **Competitors ทั่วไป**	L	H	1. การ sharing จำนวนลูกค้า 2. Co Package Campaign	ความร่วมมือ	L	การสื่อสารอย่างสม่ำเสมอ กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วม
• **Competitor มหาวิทยาลัย**	H	H	เงินทุนวิจัย	N/A	M	1. Information and Presentation Strategy 2. Reporting (Accurate/Validate)

ส่วนที่ 9
ยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ปี 2566-2570

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และการพิจารณาความท้าทายและความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตลอดจนแนวทางการดำเนินงานเพื่อปิดลดช่องว่าง (Gap) ความคาดหวัง พบว่า ในฐานะที่องค์การสวนพฤกษศาสตร์ เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทด้านการวิจัย และมีศักยภาพในการดำเนินงานที่สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาตินอกถิ่นที่อยู่ และการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้คู่ความเพลิดเพลิน มีความจำเป็นต้องตระหนักถึงบทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในปัจจุบันที่มีอิทธิพลมากขึ้นต่อการ ดำเนินงานขององค์กร จึงให้ความสำคัญในการสร้างความผูกพันกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างครอบคลุม โดยคำนึงถึงการสร้างและส่งมอบคุณค่าในการบริการที่สอดคล้องกับกฎระเบียบ เพื่อตอบสนองความต้องการ และความคาดหวังของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่แตกต่างกัน อีกทั้งการรับมือต่อความท้าทายที่มีความซับซ้อน การเตรียมความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงซึ่งล้วนต้องอาศัยกระบวนการสานสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

เพื่อให้กระบวนการในการปฏิบัติต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ มีการพิจารณาประเด็นที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจ ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละกลุ่มและการบริหารความเสี่ยง ตลอดจนมีการตรวจสอบและประเมินผลของการปฏิบัติต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและนำไปบูรณาการเข้ากับการกำกับดูแลขององค์กร การกำหนดกลยุทธ์ขององค์กรและการบริหาร จัดการในทุกระดับขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ เพื่อให้การเกิดพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน จึงนำมาสู่การกำหนดยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อสนับสนุนให้องค์กรบรรลุสู่วิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์วิสาหกิจ (พ.ศ. 2560 -2564) อันเป็นแผนหลักที่ใช้ในการขับเคลื่อนองค์กร อันนำมาสู่การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้ดังนี้

1. วิสัยทัศน์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

“ตอบสนองความคาดหวังผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้วยระบบการบริหารจัดการอย่างเป็นมาตรฐาน มุ่งสู่การพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน”

2. พันธกิจ (Mission) ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

1. สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับองค์กร ด้วยการมุ่งเน้นบริหารจัดการอย่างเหมาะสมและครอบคลุมทุกภารกิจ

2. พัฒนากระบวนการจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

3. การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์หรือวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategy Objective : SO) ด้านการมุ่งเน้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

องค์การสวนพฤกษศาสตร์กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์หรือวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategy Objective : SO) ด้านการมุ่งเน้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ไว้เป็น 2 ประเด็น ประกอบด้วย

ตารางที่ 27 ประเด็นยุทธศาสตร์หรือวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategy Objective : SO) ด้านการมุ่งเน้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ประเด็นยุทธศาสตร์	ยุทธศาสตร์
ประเด็นยุทธศาสตร์ (SO1) เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับองค์กร และสามารถบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้ครอบคลุมทุกสายงานในองค์กร และสามารถตอบสนองได้ตรงกับความคาดหวัง	ยุทธศาสตร์ 1 มุ่งสร้างความสัมพันธ์ที่ดีเพื่อตอบสนองความคาดหวังผู้มีส่วนได้ส่วนเสียผ่านสื่อและกิจกรรมรูปแบบใหม่
ประเด็นยุทธศาสตร์ (SO2) เพื่อยกระดับระบบการบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์การให้มีมาตรฐานความต่อเนื่อง และทันสมัย เพื่อความยั่งยืนขององค์กร	ยุทธศาสตร์ 2 สร้างและพัฒนากลไกด้านการสื่อสารองค์กรให้สามารถถ่ายทอดข้อมูล สารสนเทศ ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มทั้งภายในและภายนอกองค์กร
	ยุทธศาสตร์ 3 ยกระดับการมุ่งเน้นการบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์การให้มีมาตรฐานความต่อเนื่องและทันสมัย เพื่อความยั่งยืนขององค์กร

4. ความเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์องค์การและยุทธศาสตร์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้จัดทำยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อเป็นแผนในการขับเคลื่อนการมุ่งเน้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระยะยาวและได้ทำการเปรียบเทียบเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์องค์การดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 25 ความเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์องค์การและยุทธศาสตร์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

5. แผนยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ปี 2566-2570

การจัดแผนยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ปี 2566-2570 (ระยะ 6 ปี) ได้ดำเนินการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นตามหลักเกณฑ์ตามระบบประเมินผลการดำเนินงานรัฐวิสาหกิจ (สคร.) ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategy Objective) นำมากำหนดยุทธศาสตร์ (Stakeholder Strategy) ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนี้

ยุทธศาสตร์ 1 มุ่งสร้างความสัมพันธ์ที่ดีเพื่อตอบสนองความคาดหวังผู้มีส่วนได้ส่วนเสียผ่านสื่อ และกิจกรรมรูปแบบใหม่

เป้าประสงค์ 1 : เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความสัมพันธ์อันดีกับองค์กร และมีความพึงพอใจต่อการตอบสนองขององค์กร

ตัวชี้วัดเป้าหมาย 1. ระดับความพึงพอใจต่อการตอบสนองความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย**ภายนอก** และความผูกพันอยู่ในระดับมากขึ้นไป ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

กลยุทธ์/แผนงาน	กิจกรรม/แนวทางการดำเนินาน	ตัวชี้วัดกิจกรรม (Lead Measurement)
1) การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีและสื่อสารภารกิจการดำเนินงานระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกกับองค์กร	1. การจัดแสดงผลงาน (Open House) ของสวนพฤกษศาสตร์ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก	1 ครั้ง/ปี
	2. สำรวจความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกต่อ อ.ส.พ.	1 ครั้ง/ปี
2) การจัดกิจกรรมร่วมกับเครือข่ายภายนอกเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีและสื่อสารภารกิจการดำเนินงานต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	1. การจัดแสดงผลงานต่อหน่วยงานภายนอกผ่านงานสำคัญ Event ต่างๆ	1 ครั้ง/ปี

ตารางที่ 28 แผนยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ปี 2565-2570 ยุทธศาสตร์ที่ 1 เป้าประสงค์ 1 ตัวชี้วัด 1

ตัวชี้วัดเป้าหมาย : 2. ระดับความพึงพอใจต่อการตอบสนองความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย**ภายใน** และความผูกพันอยู่ในระดับมากขึ้นไป ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

ตารางที่ 29 แผนยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ปี 2566-2570 ยุทธศาสตร์ที่ 1

กลยุทธ์/แผนงาน	กิจกรรม/แนวทางการดำเนินาน	ตัวชี้วัดกิจกรรม (Lead Measurement)
1) . การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีและสื่อสารภารกิจการดำเนินงานระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับองค์กร	จัดกิจกรรมผู้บริหารสูงสุด (ผู้อำนวยการ) สื่อสารแบบ Townhall แก่ ผู้บริหารระดับสูง ระดับกลาง พนักงานลูกจ้างพบปะพนักงาน ลูกจ้า	ไตรมาส 1 ครั้ง
	การจัดกิจกรรมสร้างความสามัคคีแก่บุคคลากร	1. ครั้ง/ปี

ตารางที่ 29 แผนยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ปี 2566-2570 ยุทธศาสตร์ที่ 1 เป้าประสงค์ 1 ตัวชี้วัด 2

ยุทธศาสตร์ 2 สร้างและพัฒนากลไกด้านการสื่อสารองค์กรให้สามารถถ่ายทอดข้อมูล สารสนเทศ ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม ทั้งภายในและภายนอกองค์กร

เป้าประสงค์ : พัฒนาสื่อและกิจกรรมรูปแบบใหม่ ตลอดจนกระบวนการสื่อสารที่สามารถตอบสนองต่อความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้ครอบคลุมภารกิจทั่วทั้งองค์กร

ตัวชี้วัดเป้าหมาย : 1. การพัฒนาสื่อ Social จำนวน 5 รูปแบบเพื่อใช้ในการสื่อสารประชาสัมพันธ์และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

กลยุทธ์/แผนงาน	กิจกรรม/แนวทางการดำเนินาน	ตัวชี้วัดกิจกรรม (Lead Measurement)
2) พัฒนาสื่อ Social เพื่อการประชาสัมพันธ์และการตลาด อ.ส.พ.	2) พัฒนา / ปรับปรุงสื่อ Social media เพื่อเผยแพร่ ประสัมพันธ์ และสื่อสารภารกิจการดำเนินงานตลอดจนสร้างความสัมพันธ์ในเชิงรุก	ระบบสารสนเทศ และเทคโนโลยีที่เกิดจากการนำความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมาดำเนินการอย่างน้อย 1 ผลงานแล้วเสร็จภายในปี 2568

ตารางที่ 30 แผนยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ปี 2566-2570 ยุทธศาสตร์ที่ 2 เป้าประสงค์ 1 ตัวชี้วัด 1

ตัวชี้วัดเป้าหมาย : 2. มีแผนการดำเนินงานด้านการสื่อสารการดำเนินงานกิจกรรม และภารกิจขององค์การให้ครอบคลุมทุกส่วนงานภายในองค์กรผ่านสื่อ หรือกิจกรรมต่างๆ ครบถ้วนชัดเจน

กลยุทธ์/แผนงาน	กิจกรรม/แนวทางการดำเนินงาน	ตัวชี้วัดกิจกรรม (Lead Measurement)
1. จัดกิจกรรมและบูรณาการด้านการพัฒนาการสื่อสารภารกิจองค์การให้ครอบคลุมทุกส่วนงานภายในองค์กร	3) จัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำแผนการสื่อสารภายในองค์กรให้ครอบคลุมทุกส่วนงาน	1 ครั้ง/ปี
	4) จัดทำ Platform การสื่อสารภายในและภายนอกองค์กรที่ใช้ร่วมกัน	1 รูปแบบ

ตารางที่ 31 แผนยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ปี 2566-2570 ยุทธศาสตร์ที่ 2 เป้าประสงค์ 1 ตัวชี้วัด 2

ตัวชี้วัดเป้าหมาย : 3. มีการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์และการพัฒนาด้านการสื่อสารภายในองค์กรเชิงรุก 1 กิจกรรม

กลยุทธ์/แผนงาน	กิจกรรม/แนวทางการดำเนินงาน	ตัวชี้วัดกิจกรรม (Lead Measurement)
2. จัดกิจกรรมเชิงรุกเพื่อสร้างกลไกการสื่อสารภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพ ให้เป็นกลไกสำคัญเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรเพื่อสร้างกลไกสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน	3) กิจกรรม Team Building ของบุคลากรภายใน ให้เป็นกลไกสำคัญเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กร	1 ครั้ง/ปี
	4) กิจกรรมระดมความคิดเห็นเพื่อพัฒนารูปแบบเนื้อหา สารสนเทศ เพื่อใช้ในสื่อสารภายใน และภายนอกองค์กร	1 รูปแบบ/ปี

ตารางที่ 32 แผนยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ปี 2566-2570 ยุทธศาสตร์ที่ 2 เป้าประสงค์ 1 ตัวชี้วัด 3

ยุทธศาสตร์ 3 ยกระดับการมุ่งเน้นการบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์การให้มีมาตรฐานความต่อเนื่อง และทันสมัย เพื่อความยั่งยืนขององค์กร

เป้าประสงค์ : เพื่อให้กระบวนการบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์การเป็นไปตามมาตรฐานอย่างครบถ้วน ด้วยการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกองค์กร

ตัวชี้วัดเป้าหมาย : กระบวนการมีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองต่อการประเมินผลด้าน Enabler ได้ดีขึ้น โดยมีเป้าหมายค่า คะแนนที่ >2

ตารางที่ 30 แผนยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ปี 2566-2570 ยุทธศาสตร์ที่ 3

กลยุทธ์/แผนงาน	กิจกรรม/แนวทางการดำเนินงาน	ตัวชี้วัดกิจกรรม (Lead Measurement)
พัฒนากระบวนการ และระบบบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใต้ หลักเกณฑ์ Core Business Enabler	2) การรสัมมนาการสื่อสารถ่ายทอดภายใน เพื่อพัฒนากระบวนการมุ่งเน้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	1 ครั้ง/ปี
	2) การพัฒนากระบวนการและนโยบบายด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	1 ครั้ง/ปี
	3) การพัฒนาฐานข้อมูลผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	1 ครั้ง/ปี

6. ความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์หรือแผนแม่บทอื่น ๆ ของรัฐวิสาหกิจ

ความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์หรือแผนแม่บทอื่น ๆ ของรัฐวิสาหกิจ การกำกับดูแลกิจการที่ดีระบบงานกระบวนการทำงานอื่นๆขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ สามารถอธิบายได้ดังนี้

ตารางที่ 31 ตารางแสดงความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์หรือแผนแม่บทของรัฐวิสาหกิจ

ยุทธศาสตร์	ความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์		
	ยุทธศาสตร์หรือแผนแม่บทอื่น ๆ	การกำกับดูแลกิจการที่ดี	ระบบงานและกระบวนการทำงานอื่น ๆ
ยุทธศาสตร์ 1 มุ่งสร้างความสัมพันธ์ที่ดีเพื่อตอบสนองความคาดหวังผู้มีส่วนได้ส่วนเสียผ่านสื่อ และกิจกรรมรูปแบบใหม่	ยุทธศาสตร์ด้านลูกค้าเชื่อมโยงทุกยุทธศาสตร์	คณะกรรมการองค์การสวนพฤกษศาสตร์รับรู้ถึงสิทธิของผู้มีส่วนได้เสีย จึงส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างองค์การสวนพฤกษศาสตร์และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	• กระบวนการส่งเสริมการตลาดออนไลน์ • ระบบ Website และการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อ Social
ยุทธศาสตร์ 2 สร้างและพัฒนากลไกด้านการสื่อสารองค์กรให้สามารถถ่ายทอดข้อมูลสารสนเทศ ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มทั้งภายในและภายนอกองค์กร	แผนปฏิบัติการดิจิทัลระยะ 3 ปี ยุทธศาสตร์ 2 มุ่งใช้ประโยชน์เพื่อสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์องค์กรและถ่ายทอดสู่ประชาชนอย่างสร้างสรรค์	คณะกรรมการองค์การสวนพฤกษศาสตร์ยังกำหนดให้มีการรายงานข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ ที่ผู้มีส่วนได้เสียและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรรับรู้ ทั้งการรายงานข้อมูล รายงานประจำปี เว็บไซต์ ฯลฯ รวมทั้งจัดให้มีช่องทางการสื่อสารแบบสองทางเพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและร้องเรียนในกรณีที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการกระทำขององค์การสวนพฤกษศาสตร์	ระบบฐานข้อมูลรวมรวมจัดเก็บ Stakeholder Profile ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Excel)

ยุทธศาสตร์	ความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์		
	ยุทธศาสตร์หรือแผนแม่บทอื่น ๆ	การกำกับดูแลกิจการที่ดี	ระบบงานและกระบวนการทำงานอื่น ๆ
ยุทธศาสตร์ 3 ยกระดับการมุ่งเน้นการบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์การให้มีมาตรฐานความต่อเนื่อง และทันสมัย เพื่อความยั่งยืนขององค์กร	**แผนยุทธศาสตร์การจัดการความรู้และนวัตกรรม** **ยุทธศาสตร์ที่ 1** : พัฒนากระบวนการจัดการความรู้และนวัตกรรม	นโยบายและการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์ด้าน CSR in Process และการติดตามผลการดำเนินงานด้าน CSR in Process	ระบบการจัดการความรู้และนวัตกรรม กระบวนการทำงานหลักขององค์กร

ส่วนที่ 10

แผนปฏิบัติการปี 2566-2570

แผนยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้ดำเนินการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของหลักเกณฑ์ตามระบบประเมินผลการดำเนินงานรัฐวิสาหกิจ (สคร.) ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนำมากำหนดเป็นแผนการดำเนินงานต่าง ๆ ภายใต้ วิสัยทัศน์ พันธกิจ ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ และวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ สำหรับ ปี 2566 – 2570 สามารถสรุปได้ดังนี้

1. แผนปฏิบัติการ แผนยุทธศาสตร์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2566 – 2570 (Strategy Implementation)

แผนปฏิบัติการปี 2566 (ระยะเวลาดำเนินการ)

ยุทธศาสตร์ 1 มุ่งสร้างความสัมพันธ์ที่ดีเพื่อตอบสนองความคาดหวังผู้มีส่วนได้ส่วนเสียผ่านสื่อ และกิจกรรมรูปแบบใหม่

เป้าประสงค์ : เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความสัมพันธ์อันดีกับองค์กร และมีความพึงพอใจต่อการตอบสนองขององค์กร

ตัวชี้วัดเป้าหมาย 1. ระดับความพึงพอใจต่อการตอบสนองความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย**ภายนอก** และความผูกพันอยู่ในระดับมากขึ้นไป ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

ตาราง 35 แผนงาน / โครงการผลักดันเป้าหมาย 1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 แผนยุทธศาสตร์ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2566 – 2570

แผนงาน / กลยุทธ์	กิจกรรม/แนวทางดำเนินการ	เป้าหมาย	2566				2567-2570
			ตุลาคม - ธันวาคม	มกราคม - มีนาคม	เมษายน - มิถุนายน	กรกฎาคม - กันยายน	
1. การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีและสื่อสารภารกิจการดำเนินงานระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกกับองค์กร	1. การจัดแสดงผลงาน (Open House) ของสวนพฤกษศาสตร์ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก	1 ครั้ง	X				X
	2. สำรวจความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกต่อ อ.ส.พ.	1 ครั้ง		X			X
2) การจัดกิจกรรมร่วมกับเครือข่ายภายนอกเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีและสื่อสารภารกิจการดำเนินงานต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	1.. การจัดแสดงผลงานต่อหน่วยงานภายนอกผ่าน งานสำคัญ Event ต่างๆ	1 ครั้ง			X	X	X

ตัวชี้วัดเป้าหมาย : 2. ระดับความพึงพอใจต่อการตอบสนองความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย**ภายใน** และความผูกพันอยู่ในระดับมากขึ้นไป ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

ตาราง 36 แผนงาน / โครงการผลักดันเป้าหมาย 2 ยุทธศาสตร์ที่ 1 แผนยุทธศาสตร์ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2566 – 2570

แผนงาน / กลยุทธ์	กิจกรรม/แนวทางดำเนินการ	เป้าหมาย	2566				2567-2570
			ตุลาคม - ธันวาคม	มกราคม - มีนาคม	เมษายน - มิถุนายน	กรกฎาคม - กันยายน	
1. การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีและสื่อสารภารกิจการดำเนินงานระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับองค์กร	1. จัดกิจกรรมผู้บริหารสูงสุด (ผู้อำนวยการ) สื่อสารแบบ Townhall แก่ ผู้บริหารระดับสูง ระดับกลาง พนักงาน ลูกจ้างพบปะพนักงาน ลูกจ้า	ไตรมาส 1 ครั้ง	X	X	X	X	X
	2. การจัดกิจกรรมสร้างความสามัคคีแก่บุคคลากร	1 ครั้ง		X			X

ยุทธศาสตร์ 2 สร้างและพัฒนากลไกด้านการสื่อสารองค์กรให้สามารถถ่ายทอดข้อมูล สารสนเทศ ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มทั้งภายในและภายนอกองค์กร

เป้าประสงค์ : พัฒนาสื่อและกิจกรรมรูปแบบใหม่ ตลอดจนกระบวนการสื่อสารที่สามารถตอบสนองต่อความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้ครอบคลุมภารกิจทั่วทั้งองค์กร

ตัวชี้วัดเป้าหมาย : 1. การพัฒนาสื่อ Social จำนวน 5 รูปแบบเพื่อใช้ในการสื่อสารประชาสัมพันธ์และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ตาราง 37 แผนงาน / โครงการผลักดันเป้าหมาย 1 ยุทธศาสตร์ที่ 2 แผนยุทธศาสตร์ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2566 – 2570

แผนงาน / กลยุทธ์	กิจกรรม/แนวทางดำเนินการ	เป้าหมาย	2566				2567-2570
			ตุลาคม - ธันวาคม	มกราคม - มีนาคม	เมษายน - มิถุนายน	กรกฎาคม - กันยายน	
1. พัฒนาสื่อ Social เพื่อการประชาสัมพันธ์และการตลาด อ.ส.พ.	1. พัฒนา / ปรับปรุงสื่อ Social media เพื่อเผยแพร่ ประสัมพันธ์ และสื่อสารภารกิจการดำเนินงานตลอดจนสร้างความสัมพันธ์ในเชิงรุก	ระบบสารสนเทศ และเทคโนโลยีที่เกิดจากการนำความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมาดำเนินการอย่างน้อย 1 ผลงานแล้วเสร็จภายในปี 2568				X	X

ตัวชี้วัดเป้าหมาย : 2. มีแผนการดำเนินงานด้านการสื่อสารการดำเนินงานกิจกรรม และภารกิจขององค์การให้ครอบคลุมทุกส่วนงานภายในองค์กร ผ่านสื่อ หรือกิจกรรมต่างๆ ครบถ้วนชัดเจน

ตาราง 38 แผนงาน / โครงการผลักดันเป้าหมาย 2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 แผนยุทธศาสตร์ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2566 – 2570

แผนงาน / กลยุทธ์	กิจกรรม/แนวทางดำเนินการ	เป้าหมาย	2566				2567-2570
			ตุลาคม - ธันวาคม	มกราคม - มีนาคม	เมษายน - มิถุนายน	กรกฎาคม - กันยายน	
1. จัดกิจกรรมและบูรณาการด้านการพัฒนาการสื่อสารภารกิจองค์การให้ครอบคลุมทุกส่วนงานภายในองค์กร	1. จัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำแผนการสื่อสารภายในองค์กรให้ครอบคลุมทุกส่วนงาน	1 ครั้ง/ปี			X		X
	2. จัดทำ Platform การสื่อสารภายในและภายนอกองค์กรที่ใช้ร่วมกัน	1 รูปแบบ				X	

ตัวชี้วัดเป้าหมาย : 3. มีการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์และการพัฒนาด้านการสื่อสารภายในองค์กรเชิงรุก 1 กิจกรรม.

ตาราง 39 แผนงาน / โครงการผลักดันเป้าหมาย 3 ยุทธศาสตร์ที่ 2 แผนยุทธศาสตร์ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2566 – 2570

แผนงาน / กลยุทธ์	กิจกรรม/แนวทางดำเนินการ	เป้าหมาย	2566				2567-2570
			ตุลาคม - ธันวาคม	มกราคม - มีนาคม	เมษายน - มิถุนายน	กรกฎาคม - กันยายน	
1. จัดกิจกรรมเชิงรุกเพื่อสร้างกลไกการสื่อสารภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพ ให้เป็นกลไกสำคัญเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรเพื่อสร้างกลไกสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน	1. กิจกรรม Team Building ของบุคลากรภายใน ให้เป็นกลไกสำคัญเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กร	1 ครั้ง/ปี			X		X
	2. กิจกรรมระดมความคิดเห็นเพื่อพัฒนารูปแบบเนื้อหา สารสนเทศ เพื่อใช้ในสื่อสารภายใน และภายนอกองค์กร	1 รูปแบบ/ปี				X	X

ยุทธศาสตร์ 3 ยกระดับการมุ่งเน้นการบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์การให้มีมาตรฐานความต่อเนื่อง และทันสมัย เพื่อความยั่งยืนขององค์กร

เป้าประสงค์ : เพื่อให้กระบวนการบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์การเป็นไปตามมาตรฐานอย่างครบถ้วน ด้วยการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกองค์กร

ตัวชี้วัดเป้าหมาย : กระบวนการมีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองต่อการประเมินผลด้าน Enabler ได้ดีขึ้น โดยมีเป้าหมายค่า คะแนนที่ >2

ตาราง 40 แผนงาน / โครงการผลักดันเป้าหมาย 1 ยุทธศาสตร์ที่ 3 แผนยุทธศาสตร์ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2566 – 2570

แผนงาน / กลยุทธ์	กิจกรรม/แนวทางดำเนินการ	เป้าหมาย	2566				2567-2570
			ตุลาคม - ธันวาคม	มกราคม - มีนาคม	เมษายน - มิถุนายน	กรกฎาคม - กันยายน	
พัฒนากระบวนการ และระบบบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใต้ หลักเกณฑ์ Core Business Enabler	1. การรสัมมนาการสื่อสารถ่ายทอดภายใน เพื่อพัฒนากระบวนการมุ่งเน้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	1 ครั้ง/ปี		X			X
	2. การพัฒนากระบวนการและนโยบายด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	1 ครั้ง/ปี			X		X
	3) การพัฒนาฐานข้อมูลผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	1 ครั้ง/ปี				X	X

ส่วนที่ 11
การถ่ายทอดยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสู่การปฏิบัติ

1) แนวทางการสื่อสาร ถ่ายทอดยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสู่การปฏิบัติ การถ่ายทอดยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสู่การปฏิบัติ ยึดหลักการมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ แผนงานที่หน่วยงานระดับสำนักต่าง ๆ รับผิดชอบ โดยมีส่วนนโยบายและแผน เป็นผู้ประสานรวบรวม วิเคราะห์ และสรุปในภาพรวมของแผนเสนอต่อผู้บริหาร และคณะกรรมการ คณะทำงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการให้ข้อคิดเห็นและกำหนดแนวทางปรับปรุงพัฒนา ให้แก่หน่วยงานระดับสำนักที่เกี่ยวข้อง โดยสามารถกำหนดขอบเขตของการถ่ายทอด ติดตาม และการประเมินผลแผนยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียดังนี้

การถ่ายทอด กำหนดให้มีการถ่ายทอดยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยจำแนกเป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากภายในและภายนอกองค์กร เพื่อให้รับรู้และเข้าใจ แผนยุทธศาสตร์การจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการสร้างความสัมพันธ์ เพื่อให้สามารถผลักดันผลการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยมีการถ่ายทอด ชี้แจง ผ่านการประชุม สัมมนา และ Website รวมถึง สำรวจการรับรู้และเข้าใจแผนฯอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี โดยใช้วิธีการที่เหมาะสมตามกลุ่มเป้าหมายและสถานการณ์

การติดตามผล เป็นกระบวนการกำกับการปฏิบัติงานของแผนงานภายใต้ยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ ให้เป็นไปตามเป้าหมายทั้งในเชิงปริมาณ คุณภาพ เวลา และงบประมาณ โดยมีกระบวนการติดตามผลอย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงกระบวนการทำงานของแต่ละแผนงานให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสอดคล้องกับเป้าหมายของแผนยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่กำหนดไว้

การประเมินผล (ตามแนวทาง PDCA) เป็นกระบวนการในการเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับแผนที่กำหนด การกำกับการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผน การศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติเพื่อแก้ไข/ปรับปรุง การดำเนินงานให้เกิดผลผลิต ผลลัพธ์ที่ต้องการ และเป็นการประเมินผลกระทบทั้งทางตรง/ทางอ้อม เพื่อเป็นข้อมูลประกอบในการปรับปรุงแผนงาน/กิจกรรมให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้จะได้มีการทบทวนกระบวนการถ่ายทอด ติดตาม และการประเมินผลแผนยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นประจำทุกปี เพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

รอบเวลาการติดตามและประเมินผล สำหรับระยะเวลาที่จะใช้ในการติดตามผล เป็นดังต่อไปนี้

- ระยะเวลาตามไตรมาสเพื่อพิจารณาผลการดำเนินงานรายแผนงาน
- ระยะสิ้นสุดปีงบประมาณเพื่อทบทวนปรับแผนงานสำหรับการพัฒนาเพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ของแผนยุทธศาสตร์ที่กำหนด

• ระยะสิ้นสุดปีของแผนฯระยะยาว เพื่อประเมินผลการดำเนินงานเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาของแผนฯ และเพื่อกำหนดแนวทางการจัดทำนโยบายเพื่อการจัดทำแผนฉบับต่อไปเสนอต่อผู้บริหารระดับสูง

แนวทางการติดตามและประเมินผลข้างต้น ทำให้องค์การสวนพฤกษศาสตร์ มีขอบเขต รอบเวลา และกรอบการติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างชัดเจน เพื่อประสาน เร่งรัด และดูแลให้หน่วยงาน คณะกรรมการ และคณะทำงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ได้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียระยะยาว

2) การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียองค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้กำหนดแนวทางให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นเพื่อเป็นปัจจัยนำเข้า (Input) ในการสร้างความสัมพันธ์/บริหารจัดการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พร้อมทั้งสื่อสารให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับทราบรายละเอียดสำคัญของแผนและโครงการสำคัญต่าง ๆ ผ่านการให้ข้อคิดเห็นผ่านช่องทางออนไลน์ อาทิ กล่องข้อความ (Inbox) ของ Facebook หลักขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ และมีการกำหนดทีมงานโดยมีผู้รับผิดชอบหลัก คือ สำนักบริหาร ในการประเมินผล ความต้องการผู้มีส่วนได้เสีย และวิเคราะห์เพื่อปรับเปลี่ยนแผนงานที่มีต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกรณีจำเป็น อาทิ กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วม กระบวนการสื่อสาร เป็นต้น

3) การเชื่อมโยงกับกรอบในการกำกับดูแล (Governance) และกระบวนการทำงานที่สำคัญ (Key Work System) ขององค์กรองค์การสวนพฤกษศาสตร์ มีการนำเสียงของผู้มีส่วนได้เสียมาเป็นส่วนหนึ่งในการปฏิบัติงานด้าน Governance และกระบวนการทำงานที่สำคัญ (Key Work System) โดยพิจารณาจากเสียงของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เข้ามาจากช่องทางต่าง ๆ ที่องค์กรเปิดไว้ในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉิน หรือข้อร้องเรียน ทั้งในเรื่องความไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงาน หรือความไม่โปร่งใสในการทำงาน จะกำหนดให้มีการหารือร่วมกันในการประชุมผู้บริหารระดับสูง และสายงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการดังกล่าว เพื่อแก้ไขปัญหาทั้งในระดับเฉพาะหน้า รวมถึงทบทวนยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียระยะยาวและแผนปฏิบัติการประจำปีที่ถ่ายทอดลงในแต่ละสำนัก รวมทั้ง กำหนดแนวทางการประเมินผลการดำเนินงานทั้งระดับองค์กร และสำนักที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่จำเป็นผู้บริหารระดับสูงจะเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อสร้างความเข้าใจและสร้างความเชื่อมั่นในประเด็นที่กังวล

4) การจัดสรรทรัพยากร สำนักที่เกี่ยวข้องบนพื้นฐานการใช้ทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุด ทั้งนี้ขึ้นกับประเด็นที่จะสื่อสาร ในแต่ละปี พร้อมกำหนดผู้รับผิดชอบและผลลัพธ์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ชัดเจน อาทิ จำนวนสื่อที่จะเผยแพร่ จำนวนกิจกรรมความร่วมมือที่จะขับเคลื่อนผลงานวิจัยให้เกิดผลเป็นรูปธรรม รายได้ที่จะเพิ่มขึ้นจากการสร้างความสัมพันธ์ รอบระยะเวลาเฉลี่ยในแต่ละกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นต้น ในกรณีที่จำเป็นต้องใช้ทรัพยากรเพิ่มเติมในการบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย องค์การสวนพฤกษศาสตร์ มีรายได้เข้ามาช่วยสนับสนุน เพื่อลดช่องว่าง (Gap) ของการจัดหาทรัพยากร

5) การรายงานผลการดำเนินงานการสร้างความสัมพันธ์/บริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อสาธารณชน องค์การสวนพฤกษศาสตร์ กำหนดให้มีการรายงานผลการดำเนินงานการสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งใน ระดับ องค์กร ระดับศูนย์/สำนักต่อสาธารณชนอย่างต่อเนื่องผ่านสื่อช่องทางออนไลน์ ได้แก่ Facebook , YouTube , Website เป็นประจำอย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ครั้ง รวมถึงมีการรายงานไว้ในรายงานประจำปี โดยมีสำนักสื่อสาร องค์กร และสำนักจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรมเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการรวบรวมเนื้อหา ประเด็นความต้องการความคาดหวังจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของกลุ่มงานต่าง ๆ ตลอดจนผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากกิจกรรม เพื่อนำมาสื่อสาร ทั้งนี้กำหนดให้มีการสำรวจความพึงพอใจเป็นประจำทุกปี เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนานวัตกรรมด้านการรายงานผลการสร้างความสัมพันธ์/บริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

6) โอกาสและความเสี่ยงด้านการบริหารจัดการและการสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย องค์การสวนพฤกษศาสตร์ มีการระบุและเตรียมความพร้อมการจัดการความเสี่ยงในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยกำหนดไว้ในแผนบริหารความเสี่ยงประจำปี โดยมีการนำแผนความเสี่ยงนำเป็นวาระเข้าเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการองค์การ โดยประเด็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการและการสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

7) แนวทางเรียนรู้ปรับปรุงและพัฒนานวัตกรรมขององค์กร แนวทางเรียนรู้ปรับปรุงและพัฒนานวัตกรรมขององค์กรเพื่อพัฒนาการสร้างความสัมพันธ์/บริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีดังนี้

(1) การดำเนินการทบทวนและวิเคราะห์ระบบงานและ/หรือกระบวนการย่อย โดยการวิเคราะห์ข้อมูลผลการดำเนินงานและเสียงสะท้อนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อระบุจุดอ่อน หรือข้อจำกัดของระบบการดำเนินงาน รวมทั้งการจัดเก็บข้อมูลผลการดำเนินงานทั้งในมิติ กระบวนการ ผลผลิต ผลลัพธ์และผลกระทบในระบบฐานข้อมูลเทคโนโลยีดิจิทัลขององค์กร สำหรับการใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงระบบงาน ต่อไป

(2) การดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาระบบงานและ/หรือกระบวนการย่อย โดยดำเนินการแก้ไขประเด็นที่เป็นจุดอ่อนหรือข้อจำกัดของระบบการดำเนินงาน หรือการใช้ระบบดิจิทัลในการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ระบบการดำเนินงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดียิ่งขึ้น

(3) การประยุกต์การบริหารความเสี่ยงมาใช้ในการบริหารจัดการงานวิจัย พัฒนาและนวัตกรรม โดยการใช้ประโยชน์จากการวิเคราะห์ข้อมูลผลการดำเนินงานที่ผ่านมา เพื่อพิจารณาถึงปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายของการดำเนินงาน และกำหนดมาตรการหรือขั้นตอนดำเนินงานที่เหมาะสมเพื่อลดโอกาส และระดับผลกระทบจากปัจจัยเสี่ยงนั้น ๆ จากการถ่ายทอดยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสู่การปฏิบัติข้างต้น หากมีการดำเนินการและได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารและบุคลากรองค์การสวนพฤกษศาสตร์ในทุกระดับจะช่วยขับเคลื่อนให้แผนยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรม สามารถสร้าง

ความสัมพันธ์ที่ดีและยั่งยืนกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อเป็นแรงขับเคลื่อนให้องค์การสวนพฤกษศาสตร์ และประเทศเติบโตได้อย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนต่อไป

แผนยุทธศาสตร์ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
องค์การสวนพฤกษศาสตร์
๒๕๖๖-๒๕๗๐

กันยายน ๒๕๖๕

ส่วนนโยบายและแผน

สำนักบริหาร

องค์การสวนพฤกษศาสตร์